พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนจังหวัดสตูล

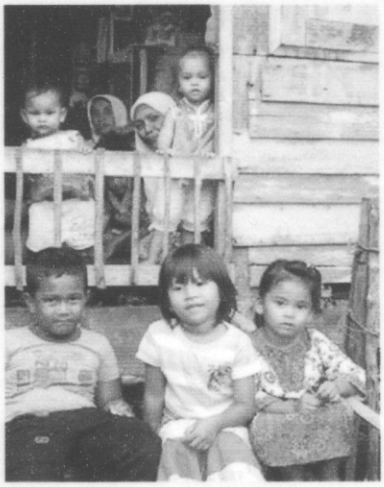

หัวหน้าโครงการวิจัย: รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี

หัวหน้าคณะผู้วิจัยในพื้นที่: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร พันธ์เมธาฤทธิ์

คณะผู้วิจัยในพื้นที่: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วันธณี วิรุฬห์พานิช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปิยะนุช จิตตนูนท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โสเพ็ญ ชูนวล

ดร. วรรณวิมล เบญจกุล

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุไร หัถกิจ

ดร. วีณา คันฉ้อง

ษาคณะผู้วิจัยในพื้นที่: รองศาสตราจารย์ ดร. ลดาวัลย์ ประทีปชัยกูร

คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ได้รับทุนสนับสนุนจากยูนิเซฟ ปี 2007

.T5

คำนำ

การวิจัยพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนจังหวัดสตูล เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง Baseline Assessment with Participatory Learning and Action Approach On current Child Care Knowledge, Attitudes and Practices (KAP) in Families and Communities in Six Tsunami-affected Provinces, Southern Thailand ซึ่งมี รองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี จากภาควิชากุมารเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ (Participatory Learning and Action Approach, PLA) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปีและชุมชนในกลุ่มประชากรเสี่ยงของจังหวัดสตูล ได้แก่ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าว และชุมชนแออัด ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม 2550 โดยข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการเก็บโดยการเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กและแบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไป ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำในชุมชนในกลุ่มดังกล่าว และการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด ผลการวิจัยที่ได้ จะนำไปใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบในการสื่อสารเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในชุมชนต่อไป

คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ แพทย์หญิงนิตยา คชภักดี หัวหน้าโครงการวิจัยและรองศาสตราจารย์ ลดาวัลย์ ประทีปชัยกูร ที่ปรึกษาคณะผู้วิจัยในพื้นที่ ที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย ใคร่ขอขอบคุณองค์การยูนิเซฟประเทศไทย รวมทั้งคุณแอนดรู มอร์ริส คุณสุกัญญา บุญประเสริฐ และคุณอุไร สิงห์ไพบูรณ์พร ที่ได้ให้เงินสนับสนุนในการทำวิจัยและให้คำแนะนำปรึกษาในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้ให้การสนับสนุนในเรื่องเวลา สถานที่และอื่นๆ ที่จำเป็นแก่การดำเนินการวิจัย สุดท้ายนี้ ใคร่ขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเข้าร่วมในการวิจัย และคุณสิรินทิพย์ ตันชัชวาลย์ที่ได้ให้การช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานต่าง ๆ การเตรียมความพร้อมในการประชุมและเก็บข้อมูล

คณะผู้วิจัยในพื้นที่

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สารบัญ

หน้า

คำนำ ..... ข

สารบัญ ..... ค

รายการตาราง ..... ง

รายการภาพ ..... จ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร ..... ช

บทที่ 1 บทนำ 1

ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสตูล 1

บริบทพื้นที่ที่เก็บข้อมูล 4

วัตถุประสงค์การวิจัย 6

บทที่ 2 วิธีการวิจัย 7

แบบการวิจัย 7

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 7

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 7

การเก็บรวบรวมข้อมูล 7

การวิเคราะห์ข้อมูล 8

บทที่ 3 ผลการวิจัย 9

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณจากการเยี่ยมบ้าน 9

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม 56

2.1 ผลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน 56

2.2 ผลจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด 81

บทที่ 4 การอภิปรายผลการวิจัย 89

บรรณานุกรม 95

ภาคผนวก 97

ภาคผนวก ก: เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล 99

ภาคผนวก ข: ภาพระหว่างการเก็บข้อมูล 129

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากรปี 2550	3
2	จำนวนประชากรในเขตเทศบาล	4
3	ลักษณะทางประชากร	10
4	การได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ	15
5	จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยอ้อม ...	15
6	จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยตรง	16
7	จำนวนและร้อยละของการบริโภคอาหารภายในครัวเรือน	17
8	จำนวนและร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	18
9	จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำดื่มของครอบครัว	19
10	จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำใช้ของครอบครัว	20
11	จำนวนและร้อยละของการขับถ่าย	20
12	จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการแปรงฟัน	21
13	จำนวนและร้อยละประเภทของพฤติกรรมการล้างมือ	21
14	จำนวนและร้อยละของการสวมรองเท้า	22
15	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย	23
16	จำนวนและร้อยละของประเภทการเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัว	24
17	จำนวนและร้อยละของวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วย	24
18	จำนวนและร้อยละของวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก	26
19	จำนวนและร้อยละของการแสดงออกในความรักต่อลูก	27
20	จำนวนและร้อยละของการแสดงออกต่อลูกเมื่อลูกทำความดี	28
21	จำนวนและร้อยละของลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว ...	28
22	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก	30
23	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่บิดาทำกับลูก	31
24	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามาจะร่วมทำกิจกรรมด้วย	32
25	จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่คนในครอบครัวได้กระทำในรอบปีที่ผ่านมา	33

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
26	จำนวนและร้อยละของความปลอดภัยและความสะอาดในชุมชนที่อาศัย ...	34
27	จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่เคยช่วยดูแลเด็กในชุมชน	35
28	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก	36
29	จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ชุมชนดูแลเด็กในบางเรื่อง	36
30	จำนวนและร้อยละของการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็ก	37
31	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวในการดูโทรทัศน์กับเด็ก	38
32	จำนวนและร้อยละของลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู	39
33	จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก	41
34	จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ	42
35	คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับของความสุขในครอบครัว ..	44
36	จำนวนและร้อยละของประเภทที่อยู่อาศัย	45
37	จำนวนและร้อยละของประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน	47
38	จำนวนและร้อยละของธรรมชาติละแวกบ้าน	49
39	จำนวนและร้อยละของสิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน	50
40	จำนวนและร้อยละของสภาพภายในบ้าน	51
41	จำนวนและร้อยละของลักษณะเด็ก	53
42	ความถี่และร้อยละของเด็ก แยกตามเพศและอายุ และหญิงตั้งครรภ์	55

รายการภาพประกอบ

ภาพ		หน้า
1	แผนที่จังหวัดสตูล	1

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปี และชุมชนในกลุ่มประชากรเสี่ยงของจังหวัดสตูล เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด ทำการเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม 2550 โดยข้อมูลเชิงปริมาณ ทำการเก็บโดยการเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก และแบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไป ทำการสัมภาษณ์ครอบครัวและตรวจสุขภาพเด็กกลุ่มไทยพุทธ (n = 33 ครอบครัว) ไทยมุสลิม (n = 36 ครอบครัว) แรงงานต่างด้าว (n = 37 ครอบครัว) และชุมชนแออัด (n = 36 ครอบครัว) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำในชุมชนในกลุ่มไทยพุทธ (n = 15) ไทยมุสลิม (n = 12) แรงงานต่างด้าว (n = 10) และชุมชนแออัด (n = 14) และการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด (n = 9) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและนำเสนอในรูปของการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวมและเปรียบเทียบ 4 กลุ่มตัวอย่าง ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และกำหนดประเด็นหลัก

ผลการวิจัยเชิงปริมาณจากการเยี่ยมครอบครัวในจังหวัดสตูล

ข้อมูลทั่วไป กลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าว และชุมชนแออัด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดรวมทั้ง 4 กลุ่มเท่ากับร้อยละ 90.1 โดยพบในร้อยละที่ใกล้เคียงกันในทุกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากนับถือศาสนาพุทธคิดรวมเป็นร้อยละ 57.0 ยกเว้นกลุ่มไทยอิสลามที่พบว่านับถือศาสนาอิสลามคิดเป็นร้อยละ 100 โดยรวมเป็นครอบครัวเดี่ยวร้อยละ 67.9 บิดามีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 41.0 ส่วนมารดามีการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุดคือ ร้อยละ 29.5 โดยรวมมีสถานภาพคู่และอยู่ด้วยกันมากที่สุด ร้อยละ 92.3 สัมพันธภาพระหว่างสามีภรรยา พบว่ารักใคร่กันมาก มีความสุขปรองดอง และ อยู่ด้วยกันไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้งคิดเป็นร้อยละ 47.7 เท่ากัน อาชีพหลักของครอบครัว คือ ประมง คิดเป็น ร้อยละ 59.9 ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพเสริมคือร้อยละ 83.0 ครึ่งหนึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอ และมีหนี้สินคิดเป็นร้อยละ 58.9

ผลกระทบของครอบครัวจากคลื่นยักษ์สึนามิ พบว่า โดยรวมร้อยละ 47.2 เป็นผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ ส่วนการได้รับผลกระทบโดยอ้อมมีร้อยละ 20.4 คือ ทำให้มีรายได้ลดลงร้อยละ 20.4 อื่น ๆ และตกงาน ร้อยละ 2.8, 2.1 ตามลำดับ และการได้รับผลกระทบโดยตรงคิดเป็นร้อยละ 32.4 ได้แก่ ที่ทำมาหากินได้รับความเสียหายร้อยละ 16.9 และอื่น ๆ ร้อยละ 14.8

การบริโภคอาหารภายในครัวเรือน พบว่าโดยรวมประกอบอาหารรับประทานเองในครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.2 รองลงมา มีการซื้ออาหารสำเร็จรูป เช่น อาหารกระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปร้อยละ 41.5 หาอาหารได้เองโดยไม่ต้องซื้อร้อยละ 31.0 และ ซื้ออาหารนอกบ้านสำเร็จรูปร้อยละ 26.1 และสำหรับพฤติกรรมการรับประทานอาหารในครอบครัว พบว่า มีการใช้ช้อนกลางตักอาหารเมื่อรับประทานร่วมกันร้อยละ 73.9 มีการแยกอาหารที่เหมาะสมให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ร้อยละ 37.3 โดยพบว่า มี 3 กลุ่มที่มีการแยกอาหารให้เด็กที่อายุน้อยกว่า 3 ปี พอ ๆ กัน คือ ไทยมุสลิม กลุ่มแรงงานต่างด้าว และไทยพุทธ คิดเป็นร้อยละ 50.0, 40.5 และ 36.4 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มชุมชนแออัด พบว่า มีเพียงร้อยละ 22.2 ที่มีการแยกอาหารให้เด็ก และมีการใช้ภาชนะ เช่น ถ้วยขันและช้อนเดียวกันในการรับประทานอาหารและดื่มน้ำร้อยละ 23.9

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า โดยรวมเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ร้อยละ 88.0 ในจำนวนนี้ พบว่า ทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 83.3-94.4 นอกจากนี้ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวร้อยละ 64.8 และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และนมผสมร้อยละ 37.3 และไม่เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีเพียงร้อยละ 9.2

สุขอนามัยครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยรวมดื่มน้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมา คือ ดื่มน้ำซื้อ ร้อยละ 35.2 สำหรับน้ำที่ใช้ในครัวเรือน ส่วนมากใช้น้ำประปาร้อยละ 68.3 สำหรับการขับถ่าย พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ส้วมในการขับถ่าย คือ ร้อยละ 97.2 ด้านการแปรงฟัน พบว่า ส่วนใหญ่แปรงฟันทุกเช้าเย็นร้อยละ 82.3 ด้านการล้างมือ พบว่า โดยรวมล้างมือเมื่อสกปรกทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 85.9 มีการล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำ 77.5 ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำร้อยละ 67.6 ล้างมือด้วยน้ำเปล่าร้อยละ 66.2 การล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งร้อยละ 54.2 ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้งร้อยละ 50.0 และมีอ่าง/สถานที่ล้างมือ ร้อยละ 28.9 ด้านการสวมรองเท้าของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปีและสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวขณะเดินบนพื้นดิน พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่มีการสวมรองเท้าร้อยละ 86.5 ในจำนวนผู้ที่ไม่สวมรองเท้าขณะเดินบนพื้นดินนี้พบในกลุ่มไทยมุสลิมมากที่สุด คือ ร้อยละ 22.2 รองลงมา คือ กลุ่มแรงงานต่างด้าวร้อยละ 13.9 และกลุ่มไทยพุทธและชุมชนแออัด 9.1, 8.3 ตามลำดับ ส่วนการกำจัดขยะมูลฝอย พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่ใช้การกำจัดขยะโดยการนำไปทิ้งขยะรวมกันในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 75.4 รองลงมา คือ กำจัดโดยการเผาร้อยละ 19.0

การเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัวและวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วย พบว่า โดยรวมมีเด็กป่วยเป็นโรคไข้หวัดมากที่สุด คือ ร้อยละ 78.2 ส่วนการเจ็บป่วยที่พบรองลงมา คือ ท้องเสีย เจ็บป่วยรุนแรงจนต้องเข้าโรงพยาบาล แผลผุพองและไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 36.6, 26.1, 17.6 และ 7.7 ตามลำดับ สำหรับการแก้ไขเมื่อเด็กเจ็บป่วยด้วยโรคท้องเสีย ไข้หวัด

แผลพุพอง ไข้เลือดออก และเจ็บป่วยรุนแรง พบว่า ส่วนมากจะไปหาหมอที่อนามัย คิดเป็นร้อยละ 78.4, 89.1, 72.0, 100 และ 100 ตามลำดับ

การอบรมเลี้ยงดูบุตร เมื่อเด็กดื้อ ซน ไม่เชื่อฟัง โดยรวมใช้วิธีการตีร้อยละ 56.3 รองลงมา คือ การตักเตือน สอนด้วยเหตุผลและให้ดูแบบอย่างที่ดี และดุ ร้อยละ 47.2, 45.1 และ 37.3 ตามลำดับ ส่วนการแสดงออกถึงความรักต่อเด็ก โดยรวมมีการแสดงออกเป็นประจำอย่างชัดเจน เช่น การกอด หอมแก้ม ลูบหัว โอบไหล่ร้อยละ 72.8 และเมื่อเด็กทำความดี โดยรวมผู้เลี้ยงดูจะปฏิบัติต่อเด็กโดยการกอด สัมผัสตัว กล่าวคำชมเชยแสดงความพอใจ ขอบใจ คิดเป็นร้อยละ 72.2 ส่วนการเล่น พูดคุย หยอกล้อกับลูกในครอบครัวเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าปฏิบัติทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 91.0 และในครอบครัวมีการเล่านิทานหรือร้องเพลงให้ลูกฟังก่อนนอน พบว่า ไม่ได้ทำเลย ร้อยละ 34.4 รองลงมา คือ ทำทุกวัน 2 ชม. หรือมากกว่าร้อยละ 29.0

การมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก โดยรวม บิดาได้มีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมา คือ เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้งร้อยละ 20.2 สำหรับลักษณะกิจกรรมที่บิดามีส่วนร่วมในการดูแล พบว่าบิดามีส่วนร่วมโดยการเล่นด้วย พูดคุย ร้อยละ 76.1 รองลงมา คือ อบรมสั่งสอนให้รู้ผิดชอบ ร้อยละ 61.3 และให้เงิน อาหาร สิ่งของ ร้อยละ 60.6 และนอกนั้น มีดูแลกิจวัตรประจำวัน และสอนหนังสือ การบ้าน คิดเป็นร้อยละ 54.2, 37.3 ตามลำดับ

พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่พ่อแม่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามาจะร่วมทำกิจกรรมด้วย กลุ่มตัวอย่างจะปฏิบัติต่อเด็กโดยยอมให้หยิบของได้ พูดคุยและสอนลูกไปด้วยร้อยละ 63.4 และอื่น ๆ ร้อยละ 22.8 นอกจากนั้น ในรอบปีที่ผ่านมา ยังพบว่า มีการช่วยเหลือดูแลกันยามเจ็บป่วยร้อยละ 97.8 ช่วยเหลือเพื่อนบ้านหรือชุมชนร้อยละ 80.3 สูบบุหรี่ในบ้านร้อยละ 48.2 ทะเลาะด่าว่ากันร้อยละ 33.6 ดื่มเหล้าหรือเบียร์ในบ้านร้อยละ 28.5 มีการเล่นหวยร้อยละ 23.4 เมากลับบ้านร้อยละ 19.0 ทำร้ายร่างกายกันร้อยละ 7.3 และมีการเล่นไพ่ร้อยละ 6.6

สภาพแวดล้อมภายในชุมชน การรับรู้ด้านความปลอดภัยของชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่มีความปลอดภัยปานกลางร้อยละ 52.8 และรับรู้ว่าปลอดภัยมากร้อยละ 42.3 ส่วนการรับรู้เรื่องความสะอาด พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมส่วนมากรับรู้ว่าชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่มีความสะอาดปานกลางร้อยละ 70.4 สะอาดมากร้อยละ 15.5 และสกปรกร้อยละ 14.1

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก พฤติกรรมการดูแลเด็กของชุมชนโดยรวม พบว่า เคยช่วยเหลือเด็กบ้านอื่นในชุมชนร้อยละ 69.7 โดยเฉพาะในชุมชนไทยมุสลิมเคยช่วยเหลือมากที่สุด ร้อยละ 88.9 และแรงงานต่างด้าวน้อยที่สุดร้อยละ 54.1 การช่วยเหลือทำโดยการให้

อาหาร ดูแลความปลอดภัยและให้เล่น/เรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 51.4, 44.4 และ 25.4 ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นด้านระดับของการมีส่วนร่วมดูแลเด็กในชุมชน พบว่า ชุมชนช่วยกันดูแลเด็กในบางเรื่องคิดเป็นร้อยละ 54.1 ดูแลเมื่อมีเหตุจำเป็น ร้อยละ 27.9 และไม่สนใจ ดูแลเฉพาะแต่ลูกหลานตนเอง ร้อยละ 18.0 การดูแลที่ชุมชนทำในบางเรื่อง คือ ทำสนามให้เด็กเล่น จัดศูนย์เลี้ยงเด็ก จัดอาหารกลางวัน/นม และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 35.9, 23.2, 15.5 และ 3.5

การดูโทรทัศน์ของเด็กในชุมชน กลุ่มตัวอย่างโดยรวมใช้เวลาดูโทรทัศน์ในวันธรรมดาน้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 33.1 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธ ร้อยละ 42.4 รองลงมา คือ ดูนาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 32.4 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยมุสลิม ร้อยละ 42.9 ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ พบว่า เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์นาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 28.1 โดยพบในกลุ่มชุมชนแออัดและไทยมุสลิม ร้อยละ 38.2 และร้อยละ 37.1 ตามลำดับ รองลงมาเท่ากัน คือ ดูนานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง และไม่สนใจดู ร้อยละ 22.3 โดยในกลุ่มดูน้อยกว่า 1 ชั่วโมง พบมากที่สุดในกลุ่มไทยมุสลิม 31.4 และน้อยที่สุดในกลุ่มชุมชนแออัด 17.6 และกลุ่มที่ไม่สนใจดู พบมากที่สุดในกลุ่มแรงงานต่างด้าว และน้อยที่สุดในกลุ่มชุมชนแออัด ร้อยละ 54.1 และ 17.6 ตามลำดับ ทั้งนี้ในการดูโทรทัศน์ของเด็ก พบว่า ส่วนใหญ่จะมีผู้ใหญ่ร่วมดูด้วยและพูดคุยแนะนำร้อยละ 37.7 รองลงมา คือ ผู้ใหญ่ดูด้วยทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.2 และการปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ตามลำพัง ร้อยละ17.4

รายการโทรทัศน์ที่ครอบครัวชอบดู พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวม ชอบดูละครมากที่สุด คือ ร้อยละ 82.4 รองลงมา คือ ข่าวประจำวันทั่วไป ร้อยละ 80.3 และภาพยนตร์บันเทิง ความรู้ทั่วไป การ์ตูน ตลกขำขัน คิดเป็นร้อยละ 79.6, 78.2, 77.5, 76.8 ตามลำดับ ส่วนรายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างนิยมดูน้อยที่สุด คือ รายการศาสนา คิดเป็นร้อยละ 53.5

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 73.9 รองลงมา คือ จากพ่อแม่ ร้อยละ 69.0 แพทย์ ร้อยละ 58.5 และอสม. ร้อยละ 49.3 ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุด คือ จากรถเคลื่อนที่ คือร้อยละ 3.5

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 76.1 รองลงมา คือ ในสัดส่วนที่เท่ากันคือพ่อแม่และแพทย์ ร้อยละ 59.9 อสม. ร้อยละ 54.2 และญาติพี่น้อง ร้อยละ 48.6 ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุด คือ จากรถเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 3.5

ระดับความสุขของครอบครัว

ระดับของความสุขในครอบครัว ทั้ง 4 กลุ่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 8.66-8.97 โดยที่ค่าคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง ไม่มีความสุขเลยและค่าคะแนน 10 หมายถึง มีความสุขมากที่สุด

ลักษณะของบ้าน ส่วนใหญ่โดยภาพรวม อาศัยในบ้านถาวร คิดเป็นร้อยละ 53.6 โดยบ้านส่วนใหญ่มีลักษณะแข็งแรงมั่นคง ร้อยละ 48.6 มีโครงสร้างบ้านเป็นบ้านชั้นเดียวติดพื้นดิน คิดเป็นร้อยละ 69.3 และมีบ้านเป็นของตนเอง ร้อยละ 39.9 โดยที่กลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิมมีบ้านเป็นของตนเองร้อยละ 36.4 และ 50.0 ส่วนกลุ่มชุมชนแออัดมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 68.6 สำหรับกลุ่มแรงงานต่างด้าวมีที่อยู่แบบอื่น ๆ เช่น อาศัยอยู่กับนายจ้างหรือเช่าบ้านอยู่ ร้อยละ 51.4

สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ส่วนใหญ่มีของเล่นมากที่สุด คือ ร้อยละ 69.7 รองลงมาคือหนังสือเรียน ร้อยละ 43.7 และหนังสือภาพ/นิทาน ร้อยละ 35.2 ส่วนเครื่องใช้ที่มีมากที่สุดคือพัดลม คิดเป็นร้อยละ 96.5 รองลงมา ได้แก่ นาฬิกาและตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 82.4 และ 65.5 ตามลำดับ สำหรับสื่อที่มีมากที่สุดคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 85.9 รองลงมา คือ วิทยุ ซีดีและวิดีโอ ร้อยละ 57.7 และ 48.6 ตามลำดับ และยานพาหนะที่ใช้มากที่สุดคือรถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 62.0 รองลงมา คือจักรยาน ร้อยละ 24.6

สภาพแวดล้อมของบ้าน ธรรมชาติละแวกบ้าน นิยมปลูกต้นไม้ และดอกไม้ไว้รอบบ้าน คิดเป็นร้อยละ 72.5 และ 57.0 มีบ่อน้ำร้อยละ 19.7 มีน้ำขัง/น้ำเน่า ร้อยละ 38.7 มีกองขยะร้อยละ 40.1 มีเสียงดังร้อยละ 37.3 มีขวดเหล้าร้อยละ 20.4 และมีคอกสัตว์ร้อยละ 12.0 ส่วนสภาพภายในบ้าน พบว่า ส่วนใหญ่แยกบริเวณห้องนอนต่างหาก ร้อยละ 80.7 และจากการสังเกต พบว่าสภาพบ้านของกลุ่มตัวอย่างมีการวางข้าวของเครื่องใช้รวมเป็นที่เป็นทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.9 สำหรับความปลอดภัยในบ้าน พบว่า มีการป้องกันอันตรายจากของมีคม ปลั๊กไฟ ยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.9

การสังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้านในเรื่องของความสะอาดและบุคลิกของเด็ก จากการสังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้าน พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีร่างกาย เล็บ ผม สะอาดสะอ้าน ได้รับการเอาใจใส่มาก คิดเป็นร้อยละ 56.7 ส่วนอารมณ์ พบว่า ร้อยละ 70.4 มีอารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใส รองลงมา คือ สนใจสิ่งแวดล้อมและเคลื่อนไหวคล่องแคล่วในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 47.9 สำหรับความสัมพันธ์ของเด็กกับพ่อแม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดมีความผูกพันกันดี ร้อยละ 72.6

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนในจังหวัดสตูล

ความคาดหวังของครอบครัวต่อเด็ก: ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่าครอบครัวและชุมชนจังหวัดสตูลทั้ง 4 กลุ่มมีความคาดหวังต่อเด็กในชุมชนคล้ายคลึงกันคืออยากเห็นเด็กเติบโตขึ้นเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ช่วยเหลือสังคม เป็นคนเก่ง เรียนดี มีการศึกษาที่ดี และเป็นคนที่มีความสุขมีสุขภาพที่แข็งแรง มีครอบครัวที่อบอุ่น มีงานที่ดี สำหรับกลุ่มแรงงานพม่านอกจากคาดหวังให้เด็กเป็นเด็กดี เด็กเก่ง ยังมีความคาดหวังอยากเห็นเด็กพม่าเติบโตขึ้นเป็นคนร่ำรวยมีเงิน

ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลครอบครัวและชุมชนทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี คือ ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่ลูก มีเวลาให้ครอบครัว มีการอบรมสั่งสอน มีความอบอุ่น พ่อแม่เข้าใจลูก ให้คำปรึกษาแก่ลูก นอกจากนี้ยังพบว่าในกลุ่มไทยมุสลิมมีความคิดเห็นว่าครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดีนั้นนอกจากเลี้ยงด้วยวิธีการดังกล่าวแล้ว ครอบครัวนั้น จะต้องมีนำหลักศาสนาและการปฏิบัติตามหลักศาสนามาใช้ในการอบรมสั่งสอนลูกด้วย

สิ่งที่พึงพอใจ: สำหรับความพึงพอใจในพฤติกรรมของเด็กในชุมชน พบว่าทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อเด็กที่เหมือนกันคือ ความร่วมมือของเด็กในชุมชนต่อกิจกรรมส่วนรวม ทุกกลุ่มระบุว่าเด็กในชุมชนให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการทำกิจกรรมต่างๆของชุมชนดีมาก นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่ามีความพึงพอใจต่อเด็กในเรื่องความสามารถของเด็กในเรื่องการเรียน การเล่นกีฬา สำหรับกลุ่มไทยมุสลิมยังมีความพึงพอใจในเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา และกลุ่มแรงงานพม่ามีความพึงพอใจในเรื่องการช่วยเหลือครอบครัวในการทำงานหาเงินช่วยครอบครัวและการช่วยทำงานบ้าน

สิ่งที่เป็นห่วง: ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มระบุเหมือนกันว่ามีความเป็นห่วงเด็กในชุมชนในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ยาเสพติด การติดเกมส์ การพนัน การทะเลาะวิวาท การขับรถซิ่ง การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิธีปฏิบัติที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็ก: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมองคล้ายกันว่าปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม ความเชื่อประเพณีและวิธีปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพในชุมชน คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและการจัดกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมและในวันเทศกาลสำคัญต่างๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันแม่ วันพ่อ วันเด็ก ทำบุญประเพณีเดือนสิบ ประเพณีกินเจ

สำหรับกลุ่มไทยมุสลิมค่อนข้างชัดเจนว่าปัจจัยที่กลุ่มมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็กคือหลักศาสนาและการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา โดยมองว่าหลักศาสนาและการปฏิบัติศาสนกิจจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ฝึกความอดทน มีความเข้าใจผู้อื่น เคารพผู้ใหญ่และปฏิบัติในสิ่งที่ดี เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิธีปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก: ปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม ความเชื่อประเพณี และการปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็กที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มระบุเหมือนกัน คือ การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของพ่อแม่ในเรื่องการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การเล่นการพนัน การทะเลาะวิวาท การเที่ยวกลางคืน การดูสื่อโป๊ต่างๆ โดยทำแบบอย่างให้เด็กเห็น นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่า สื่อต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก เช่น การแต่งกายที่ไม่เรียบร้อย การใช้คำที่ไม่สุภาพ ทำให้เด็กเลียนแบบ นอกจากนี้

การไม่มีเวลาของครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อเด็กทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจ ร้านเกมส์ต่างๆในชุมชน ทำให้เด็กติดเกมส์ ไม่สนใจการเรียน และมีพฤติกรรมก้าวร้าว และความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ถูกต้องของครอบครัวโดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานพม่า เช่น การไม่ให้เด็กที่มีแผลกินไก่ เพราะจะทำให้แผลเป็นหนอง เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก

บทบาทพ่อในการเลี้ยงดูเด็ก: กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ไทยพุทธ ไทยมุสลิม ระบุเหมือนกันว่าพ่อยังมีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรน้อย เนื่องจากไม่มีเวลา ต้องทำงานออกเรือหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว สำหรับชุมชนเมืองแออัด และกลุ่มแรงงานพม่าระบุว่าพ่อจะช่วยในการเลี้ยงดูบุตรและช่วยแม่ทำงานบ้านโดยเฉพาะเวลาที่ว่างจากการทำงานประจำ

บทบาทพ่อที่ควรเป็นในการเลี้ยงดูลูก คือให้ทำบทบาทเช่นเดียวกับแม่ ให้เวลาและให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกและครอบครัว เช่น ให้เวลากับลูก ทำกิจกรรมร่วมกัน พาลูกไปเที่ยวในวันหยุด อบรมสั่งสอน เป็นที่ปรึกษา และพ่อควรเป็นทำแบบอย่างที่ดีให้กับลูก เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่ใช้อารมณ์กับลูก เป็นต้น

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน โดยกลุ่มไทยพุทธมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่มไทยมุสลิมเห็นด้วย และอีก 2 กลุ่มคือชุมชนเมืองแออัดและแรงงานพม่าไม่เห็นด้วยกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน ในกลุ่มที่เห็นด้วยเนื่องจากมองว่านมแม่มีประโยชน์หลายอย่าง เช่น มีภูมิต้านทาน ช่วยเสริมสร้างความผูกพันระหว่างแม่กับลูก สำหรับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้าน แม่มีปัญหาสุขภาพ มีน้ำนมไม่เพียงพอ และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น เด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ แม่เสียทรง อ้วน ทำให้เด็กติดแม่ เด็กจะไม่รู้รสชาติอาหาร

การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล: การดูแลและฝึกให้เด็กทำความสะอาดรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลนั้น ส่วนใหญ่ทั้ง 4 กลุ่มจะดูแลเรื่องการรักษาความสะอาดทั่วไปของร่างกาย ในเรื่องการอาบน้ำ สระผม แปรงฟัน การล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังเข้าห้องน้ำ โดยในเด็กเล็กจะทำให้ดูและฝึกให้เด็กได้ทำเอง สำหรับเด็กโตจะสอนและให้เด็กทำเอง สำหรับกลุ่มไทยมุสลิมนอกจากการดูแลความสะอาดทั่วไปแล้ว จะเน้นเรื่องการทำความสะอาดตามหลักศาสนา เช่น การทำความสะอาดก่อนการทำละหมาด อย่างไรก็ตามยังพบว่าเด็กยังมีปัญหาเรื่องฟันผุโดยเฉพาะในกลุ่มชุมชนเมือง เนื่องจากเด็กรับประทานลูกอม หรือทอฟฟี่ และในกลุ่มแรงงานพม่าเด็กยังมีปัญหาเรื่องเหาบ้าง

การดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย: การดูแลเด็กเมื่อเด็กเจ็บป่วยของทั้ง 4 กลุ่ม พบว่าครอบครัวจะให้การดูแลรักษาเบื้องต้นตามอาการก่อน เช่น ให้ยาลดไข้และเช็ดตัวลดไข้เมื่อเด็กมีไข้ ให้ดื่มผงเกลือแร่เมื่อมีอาการท้องเสีย แต่ถ้าเด็กมีอาการไม่ดีขึ้นพ่อแม่ก็จะพาไปรักษาที่โรงพยาบาลอนามัย หรือคลีนิค นอกจากนี้ยังใช้การรักษาด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่นของตนเองในการให้การรักษาเด็กเมื่อไม่สบายด้วย

การสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น: ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับเพื่อนเหมือนกันทั้ง 4 กลุ่ม คือให้พูดจาสุภาพ รู้จักพูดขอบคุณและขอโทษ ไม่ทะเลาะกัน รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือเพื่อนและผู้อื่น นอกจากนี้จะสอนให้มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และในชุมชนแรงงานอพยพยังสอนลูกหลานให้ไม่ลักขโมยและให้ห่างไกลจากสารเสพติด

ความต้องการการช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม ต้องการการช่วยเหลือในเรื่องการดูแลเด็กที่หลากหลายโดยมีทั้งความเหมือนกับความต่าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของชุมชน โดยทั้ง 4 กลุ่มระบุว่าต้องการการช่วยเหลือในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติด การพนันและการติดเกมส์ เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดตลอดจนมีร้านเกมส์อย่างแพร่หลายในชุมชน นอกจากนี้ในกลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิมต้องการให้มีการสร้างงานในชุมชนและสร้างอาชีพให้กับเยาวชน ตลอดจนการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กยากจนและด้อยโอกาส การจัดกิจกรรมครอบครัวเพื่อส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว สำหรับในกลุ่มแรงงานพม่าต้องการความช่วยเหลือในเรื่องเศรษฐกิจและการดูแลด้านสุขภาพอนามัย

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัดสตูล

เด็ก ๆเป็นไปตามเป้าหมายที่ชุมชนต้องการ: ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า งานด้านอนามัยแม่และเด็กยังทำไม่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การฝากครรภ์คุณภาพ (ฝากครรภ์ครบ 4 ครั้ง ตามเกณฑ์ บรรลุเป้าหมายร้อยละ 90) ทำได้ประมาณร้อยละ 70-80 และมาฝากครรภ์ 1 ครั้ง มีประมาณร้อยละ 90 สำหรับด้านการศึกษาบรรลุเป้าหมายในระดับหนึ่ง โดยเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุด

แนวคิดหรือนโยบายในเรื่องการพัฒนาเด็กในจังหวัด: ในระยะ 10 ปีหลัง เน้นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม มีการดูแลตั้งแต่ ฝากครรภ์ คลอด หลังคลอด การพัฒนาการเด็กไปพร้อม ๆ กัน แต่ยังพบปัญหา เช่น การตายของแม่และลูก ทารกน้ำหนักน้อย เด็กขาดสารอาหาร นอกจากนี้มีการพัฒนาด้านคุณภาพของนโยบายและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวในชนบท มากขึ้น เช่น 1) การฝากครรภ์คุณภาพ โดยให้พ่อและครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการฝากครรภ์ 2) โรงเรียนพ่อแม่ ทำได้ครอบคลุมทุกสถานีอนามัย มีหลักสูตร ตาราง และ

เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในชุมชน การป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น และการผลิตสื่อในการสอนสุขศึกษาสำหรับเยาวชน

การนำผลการประเมินสภาวะการอบรมเลี้ยงดูเด็กมาปรับปรุงการดำเนินงาน และการประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ กับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชน: หน่วยงานด้านสาธารณสุข ได้มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย เช่น รณรงค์ให้มีการมาฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์ ในส่วนของหน่วยงานเอกชน ได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่างๆ โดยเน้นให้ชุมชนและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

ความต้องการความช่วยเหลือ: กลุ่มผู้ให้ข้อมูลระบุว่าต้องการการช่วยเหลือในเรื่องงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่อง และต้องการให้สนับสนุนโครงการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสในชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยทำงานต่อยอดเป็นเครือข่ายในชุมชน

บทที่ 1
บทนำ

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดสตูล (http://www.satunprovince.net/index.php)

จังหวัดสตูลเป็นจังหวัดสุดเขตแดนใต้ของประเทศไทยชายฝั่งอันดามัน ซึ่งเป็นชายฝั่งทะเลทางด้านตะวนตก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยเส้นทางรถยนต์ 973 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,807.522 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับ 1,754,701 ไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นเกาะประมาณ 105 เกาะ มีชายฝั่งทะเลยาว 144.80 กิโลเมตร จังหวัดสตูลเป็น 1 ใน 4 จังหวัดของประเทศไทย ที่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 67.8 รองลงมานับถือศาสนาพุทธร้อยละ 31.9 ที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์

อาณาเขต

จังหวัดสตูลมีอาณาเขตติดต่อดังภาพที่ 2

ทิศเหนือ ติดอำเภอรัตภูมิ จังหวัดสวขลา อำเภอป่าบอนจังหวัดพัทลุง และอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

ทิศตะวันออก ติดอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา และรัฐเปอร์ลิส ประเทศมาเลเซีย

ทิศใต้ ติดรัฐเปอร์ลิสและรัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

โดยพื้นที่บนบกมีเทือกเขาบรรทัดและสันกาลาคีรีเป็นเส้นกั้นอาณาเขตระหว่างจังหวัดสตูลกับจังหวัดอื่นๆ

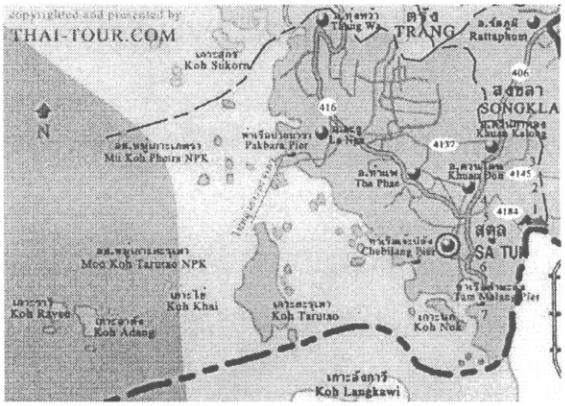

ภาพที่ 1 แผนที่จังหวัดสตูล

แหล่งที่มา: http://www.thai-tour.com/thai-tour/South/Satun/data/map.htm

ภูมิประเทศ

จังหวัดสตูลมีลักษณะเป็นพื้นที่ราบสลับภูเขา โดยทิศเหนือและทิศตะวันออกเป็นเนินเขาและภูเขาสลับซับซ้อน มีเทือกเขาที่สำคัญแบ่งเขตประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย คือ เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาสันกาลาคีรี พื้นที่ค่อยๆลาดลงสู่ทะเลทางทิศตะวันตกและทิศใต้ โดยมีภูเขาน้อยใหญ่อยู่กระจัดกระจายในตอนล่าง ภูเขาที่สำคัญได้แก่ เขาจีน เขาบารัง เขาใหญ่ เขาทะนาน และเขาพญาวัง

ภูมิอากาศ

พื้นที่จังหวัดสตูลได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดผ่านอ่าวไทย และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้จากมหาสมุทรอินเดีย ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบร้อนชื้น มี 2 ฤดู คือ ฤดูร้อนกับฤดูฝน โดยมีช่วงฤดูฝนที่ยาวนานระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงธันวาคมและมีช่วงฤดูร้อนเพียง 4 เดือน คือ มกราคมถึงเดือนเมษายน

การปกครอง

จังหวัดสตูลแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 6 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ (อำเภอเมือง อำเภอควนโดน อำเภอควนกาหลง อำเภอทุ่งหว้า อำเภอละงู อำเภอท่าแพ กิ่งอำเภอมะนัง) 36 ตำบล 277 หมู่บ้าน 6 เทศบาล (1 เทศบาลเมือง 5 เทศบาลตำบล) 35 องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

การบริหารราชการ

จังหวัดสตูลมีรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การบริหารราชการส่วนกลาง ประกอบด้วยส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง ซึ่งตั้งหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดจำนวน 55 หน่วยงาน

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองและการบริหารราชการออกเป็น 2 ระดับ คือ

    1.1 ระดับจังหวัด ส่วนราชการประจำจังหวัด จำนวน 27 หน่วยงาน

    1.2 ระดับอำเภอ ประกอบด้วย 7 อำเภอ 36 ตำบล 279 หมู่บ้าน

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 เทศบาลเมือง 6 เทศบาลตำบล และ 34 องค์การบริหารส่วนตำบล

ประชากร

ประชากร ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 รวมทั้งสิ้น 280,643 คน เป็น ชาย 139,864 คน หญิง 140,779 คน ดังตารางที่ 1 และจำนวนประชากรในเขตเทศบาล ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากรปี 2550 (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2549)

อำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนหลังคาเรือน	ชาย	หญิง	รวม	ความหนาแน่นประชากร/ตร.กม.
1. เมือง	802.57	28 ,422	50,359	51,885	102,244	127.40
2. ละงู	380.35	16,524	32,096	32,390	64,486	169.54
3. ควนกาหลง	532.08	8,449	15,089	14,831	29,920	56.23
4. ท่าแพ	209.32	6,239	12,648	12,624	25,272	120.73
5. ควนโดน	220.80	5,475	11,383	11,446	22,829	103.39
6. ทุ่งหว้า	452.33	5,431	10 ,614	10,402	21,016	46.46
7. มะนัง	210.07	4,028	7,675	7,201	14,876	70.82
รวมทั้งจังหวัด	2,807.52	74,568	139,864	140,779	280,643	99.96

แหล่งที่มา : ศูนย์ประมวลผลการทะเบียนภาค 9 (จังหวัดสงขลา) ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 ที่ทำการปกครองจังหวัดสตูล http://www.satunprovince.net/satun_people.html

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรในเขตเทศบาล

เทศบาล	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวนหลังคาเรือน	ชาย	หญิง	รวม
1. เมืองสตูล	6.8	7,981	10,565	11,273	21,838
2. ทุ่งหว้า	2.94	959	1,524	1 ,549	3,073
3. กำแพง	2.60	1,966	2,377	2 ,578	4,955
4. ควนโดน	6.00	1,436	2,501	2,461	4 ,962
5. ฉลุง	1.25	756	1,155	1,169	2,324
6. เจ๊ะบิลัง	2.70	789	1,888	1,855	3,743
รวม	22.29	13,887	20,010	20,885	37,822

แหล่งที่มา : ศูนย์ประมวลผลการทะเบียนภาค 9 (จังหวัดสงขลา) ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2549 ที่ทำการปกครองจังหวัดสตูล http://www.satunprovince.net/satun_people.html

การศึกษา

จังหวัดสตูลมีสถานศึกษาในระบบโรงเรียนรวมทั้งสิ้น 208 แห่ง สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 176 แห่ง มีครู/อาจารย์ 2,316 คน พนักงานราชการ 141 คน วิทยากรสอนศาสนา 121 คน นักเรียน/นักศึกษา 45,190 คน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน 32 แห่ง ครู/อาจารย์ 661 คน (ครูอัตราจ้าง) นักเรียน/นักศึกษา 12,690 คน

การสาธารณสุข

ในปี 2549 จังหวัดสตูลมีสถานพยาบาลทั้งหมด 102 แห่ง แบ่งเป็นโรงพยาบาลรัฐ 6 แห่ง สถานีอนามัย 54 แห่ง และคลีนิก 42 แห่ง มีแพทย์ จำนวน 41 คน ทันตแพทย์ 17 คน เภสัชกร 35 คน และพยาบาลวิชาชีพ 421 คน อัตราส่วนเตียงต่อประชากรเท่ากับ 1:764

2. บริบทพื้นที่ที่เก็บข้อมูล

2.1 ตำบลปากน้ำ (http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=910504)

ตำบลปากน้ำอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอละงู แบ่งการปกครองเป็น 9 หมู่บ้าน

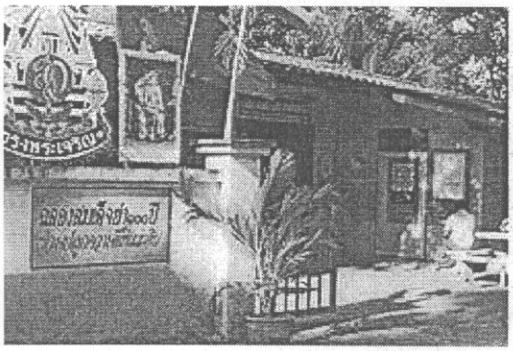

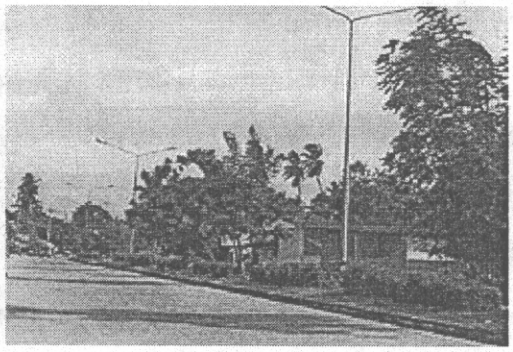

สภาพทั่วไปของตำบล

พื้นที่ตำบลปากน้ำ ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีพื้นที่รวม 32,188.75 ไร่

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับตำบลแหลมสน ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ทิศใต้ ติดกับ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออก ติดกับตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอละงู จังหวัดสตูล ทะเลอันดามัน

จำนวนประชากร

จำนวนประชากรในเขต อบต. 9,535 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,148 หลังคาเรือน

อาชีพ

อาชีพหลักของคนในตำบลคือ ทำนา ทำสวน และมีอาชีพเสริม คือ รับจ้าง

2.2 **ตำบลกำแพง** (http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=910501)

ตำบลกำแพงอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอละงู มีจำนวนหมู่บ้านทั้งสิ้น 12 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านควนไสย หมู่ 2 บ้านท่าแลหลา หมู่ 3 บ้านบนควน หมู่ 4 บ้านควนใหญ่ หมู่ 5 บ้านปีใหญ่ หมู่ 6 บ้านปลักมาลัย หมู่ 7 บ้านโกตา หมู่ 8 บ้านอุไร หมู่ 9 บ้านป่าฝาง หมู่ 10 บ้านปากปิง หมู่ 11 บ้านทุ่งเสม็ด หมู่ 12 บ้านตูแตหรำ

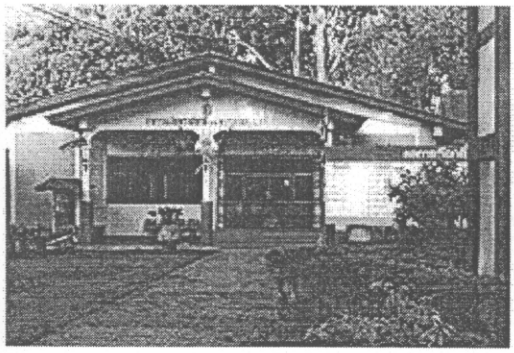

สภาพทั่วไปของตำบล

ตำบลกำแพงมีลักษณะเป็นที่สูง ประกอบด้วยภูเขา มีป่าไม้นานาชนิดบนภูเขา เช่นไม้พยอม ไม้หลุมพอ ไม้เบญจพรรณต่าง ๆ พื้นที่ค่อย ๆ เอียงลาดมาทางทิศใต้และทิศตะวันออก โดยทางทิศใต้จะมีแม่น้ำละงู

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับตำบลนาทอน อำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ทิศใต้ ติดกับ ตำบลปากน้ำ ตำบลละงู อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ทิศตะวันออก ติดกับตำบลน้ำผุด ตำบลเขาขาว อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลแหลมสน อำเภอละงู จังหวัดสตูล

จำนวนประชากร

จำนวนประชากรในเขต อบต. 11,405 คน และจำนวนหลังคาเรือน 2,864 หลังคาเรือน

อาชีพ

อาชีพหลักของคนในตำบลคือ ทำการเกษตรกรรม และพืชเศรษฐกิจ

3. **วัตถุประสงค์การวิจัย**

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในกลุ่มประชากรเสี่ยงของจังหวัดสตูล โดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การสร้างเสริมพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่เหมาะสมยั่งยืน

บทที่ 2
วิธีการวิจัย

แบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคกระบวนการมีส่วนร่วมเรียนรู้และปฏิบัติ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในกลุ่มประชากรเสี่ยงของจังหวัดสตูล ได้แก่ กลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าว และชุมชนแออัด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปี ผู้นำชุมชนและผู้นำในระดับอำเภอและจังหวัด ที่เป็นกลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม แรงงานต่างด้าวและชุมชนแออัดในจังหวัดสตูล

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคือ 1) ครอบครัวที่มีบุตรอายุ 0-18 ปี กลุ่มไทยพุทธ หมู่ที่ 2 ซอยวัดปากบารา ตำบลปากน้ำ กลุ่มไทยมุสลิม หมู่ที่ 2 ซอยนิรนาม ตำบลปากน้ำ กลุ่มแรงงานต่างด้าว หมู่ที่ 2 บ้านตูแตหรำ ตำบลกำแพง และกลุ่มชุมชนแออัด หมู่ที่ 4 ชุมชนประชาบำรุง ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล 2) ตัวแทนครอบครัวและ ผู้นำชุมชน ของแต่ละชุมชน และ 3) ผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด ในจังหวัดสตูล

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ใช้กลุ่มตัวอย่างครอบครัวกลุ่มละประมาณ 35 ครอบครัว กลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน ของแต่ละชุมชน กลุ่มละประมาณ 12-15 คน และ กลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด ในจังหวัดสตูล ประมาณ 12-15 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เลือกแบบเฉพาะเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปครอบครัว
2. แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว
3. แบบสังเกตสิ่งแวดล้อมทั่วไปของครอบครัว
4. แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มครอบครัวและผู้นำชุมชน 11 ประเด็น
5. แบบสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ของอำเภอและจังหวัด 10 ประเด็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเยี่ยมบ้านโดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกต ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก และแบบสังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไป สัมภาษณ์ครอบครัวและตรวจสุขภาพเด็ก กลุ่มละประมาณ 35 ครอบครัว

2. **การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ**

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน และสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด

2.1 สนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำในชุมชน ประกอบด้วย ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน อบต. อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตัวแทนครอบครัว และเยาวชน กลุ่มละประมาณ 12-15 คน

2.2 สนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในจังหวัด ประกอบด้วยผู้บริหารระดับจังหวัด ผู้นำศาสนา ตัวแทนจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานพื้นที่เขตการศึกษา พัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สาธารณสุข องค์กรเอกชน และสื่อมวลชน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์และนำเสนอในรูปของการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และกำหนดประเด็นหลัก

ตารางที่ 3 ลักษณะทางประชากร (N = 142)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
เพศ					N = 142
- ชาย	3 9.1%	5 13.9%	3 8.1%	3 8.3%	14 9.9%
- หญิง	30 90.9%	31 86.1%	34 91.9%	33 91.7%	128 90.1%
ศาสนา					N = 142
- พุทธ	33 100%	0 0.0%	37 100%	11 30.6%	81 57.0%
- อิสลาม	0 0.0%	36 100%	0 0.0%	24 66.7%	60 42.3%
- คริสต์	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.8%	1 0.7%
ลักษณะครอบครัว					N = 140
- ครอบครัวเดี่ยว	19 56.7%	20 55.6%	31 88.6%	25 69.4%	95 67.9%
- ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.6%	3 2.1%
- ครอบครัวขยาย มากกว่า 2 รุ่น	10 30.3%	15 41.7%	2 5.7%	6 16.7%	33 23.6%
- เด็กอยู่กับญาติ	2 6.1%	1 2.8%	1 2.9%	3 8.3%	7 5.0%
- ครอบครัวรูปแบบอื่น	1 3.0%	0 0.0%	1 2.9%	0 0.0%	2 1.4%

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าดั้งเดิม	
การศึกษาของบิดา					N = 139
- ไม่ได้เรียน	0 0.0%	0 0.0%	11 30.6%	1 2.8%	12 8.6%
- ประถมศึกษาปีที่ 4	3 9.4%	6 17.1%	12 33.3%	5 13.9%	26 18.7%
- ประถมศึกษาปีที่ 6	14 43.8%	17 48.6%	12 33.3%	14 38.9%	57 41.0%
- มัธยมศึกษาตอนต้น	6 18.8%	6 17.1%	1 2.8%	5 13.9%	18 12.9%
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	3 9.4%	4 11.4%	0 0.0%	6 16.7%	13 9.4%
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	3 9.4%	0 0.0%	0 0.0%	3 8.3%	6 4.3%
- ปริญญาตรี	3 9.4%	2 5.7%	0 0.0%	2 5.6%	7 5.0%
การศึกษาของมารดา					N = 139
- ไม่ได้เรียน	1 3.2%	2 5.6%	12 33.3%	1 2.8%	16 11.5%
- ประถมศึกษาปีที่ 4	1 3.2%	5 13.9%	13 36.1%	5 13.9%	24 17.3%
- ประถมศึกษาปีที่ 6	9 29.0%	11 30.6%	7 19.4%	14 38.9%	41 29.5%

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ไทยเชื้อสายจีน	ไทยเชื้อสายอื่น	
- มัธยมศึกษาตอนต้น	9 29.0%	8 22.2%	2 5.6%	8 22.2%	27 19.4%
- มัธยมศึกษาตอนปลาย/ประกาศนียบัตรวิชาชีพ	4 12.9%	8 22.2%	2 5.6%	6 16.7%	20 14.4%
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง	3 9.7%	1 2.8%	0 0.0%	0 0.0%	4 2.9%
- ปริญญาตรี	4 12.9%	1 2.8%	0 0.0%	2 5.6%	7 5.0%
สถานภาพการสมรส					N = 142
- คู่และอยู่ด้วยกัน	29 87.9%	33 91.7%	36 97.3%	33 91.7%	131 92.3%
สัมพันธภาพ					N = 130
- รักใคร่กันมาก มีความสุขปรองดอง	15 51.7%	8 24.2%	19 55.9%	20 58.8%	62 47.7%
- อยู่ด้วยกัน ไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้ง	14 48.3%	23 69.7%	12 35.3%	13 38.2%	62 47.7%
- ขัดแย้งกันบ่อย ๆ มีทะเลาะวิวาทกัน	0 0.0%	1 3.0%	2 5.9%	1 2.9%	4 3.1%
- อื่น ๆ	0 0.0%	1 3.0%	1 2.9%	0 0.0%	2 1.5%
- ทะเลาะเรื่องบุตรร้องกวน / สามีไม่ชอบให้ยุ่งเรื่องส่วนตัว	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%
- ทะเลาะบ้างบางครั้ง	0 0.0%	1 2.8%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ทะเลาะบ้าง	0 0.0%	0 0.0%	1 2.7%	0 0.0%	1 0.7%
สถานภาพการสมรส (ต่อ)					N = 142
- หย่าร้าง	2 6.1%	2 5.6%	0 0.0%	0 0.0%	4 2.8%
- หม้าย	0 0.0%	1 2.8%	0 0.0%	2 5.6%	3 2.1%
- แยกกันอยู่	2 6.1%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 1.4%
อาชีพหลัก					N = 142
- ค้าขาย	5 15.2%	2 5.6%	0 0.0%	15 41.7%	22 15.5%
- ประมง	20 60.6%	24 66.7%	31 83.8%	10 27.8%	85 59.9%
- เกษตรกรรม	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.8%	1 0.7%
- รับจ้าง	3 9.1%	8 22.2%	5 13.5%	6 16.7%	22 15.5%
- รับราชการ	2 6.1%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 1.4%
- ทำงานในโรงงานฯ	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.8%	1 0.7%

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะทางประชากร	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเขาเผ่าปกาเกอะญอ	
- อื่น ๆ	3 9.1%	2 5.6%	1 2.7%	3 8.3%	9 6.3%
อาชีพเสริม					
- ไม่มี	25 78.1%	28 77.8%	34 91.9%	30 83.3%	117 83.0%
- มี	7 21.9%	8 22.2%	3 8.1%	6 16.7%	24 17.0%
ความเพียงพอของรายได้					N = 142
- เพียงพอและมีเหลือเก็บ	10 30.3%	4 11.1%	3 8.1%	8 22.2%	25 17.6%
- เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ	10 30.3%	13 36.1%	4 10.8%	19 52.8%	46 32.4%
- ไม่เพียงพอ	13 39.4%	19 52.8%	30 81.1%	9 25.0%	71 50.0%
หนี้สิน					N = 129
- มี	21 63.6%	17 47.2%	14 46.7%	24 80.0%	76 58.9%
- ไม่มี	12 36.4%	19 52.8%	16 53.3%	6 20.0%	53 41.1%

ผลกระทบของครอบครัวจากคลื่นยักษ์สึนามิ พบว่า โดยรวมร้อยละ 47.2 เป็นผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ (ตารางที่ 4) ส่วนการได้รับผลกระทบโดยอ้อมมีร้อยละ 20.4 คือ ทำให้มีรายได้ลดลงร้อยละ 20.4 อื่น ๆ และตกงาน ร้อยละ 2.8, 2.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 5) และการ

ได้รับผลกระทบโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 32.4 ได้แก่ ที่ทำมาหากินได้รับความเสียหายร้อยละ 16.9 และอื่น ๆ ร้อยละ 14.8 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 4 การได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ (N = 142)

การได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเกาะอูรักลาโว้ย	
- ไม่เลย	10 30.3%	4 11.1%	33 89.2%	20 55.6%	67 47.2%
- ผลกระทบโดยตรง	13 39.4%	20 55.6%	3 8.1%	10 27.8%	46 32.4%
- ผลกระทบโดยอ้อม	10 30.3%	12 33.3%	1 2.7%	6 16.7%	29 20.4%

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยอ้อม (N = 142)

ลักษณะผลกระทบทางอ้อม	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเกาะอูรักลาโว้ย	
- รายได้ลดลง	7 21.2%	15 41.7%	1 2.7%	6 16.7%	29 20.4%
- ตกงาน	0 0.0%	3 8.3%	0 0.0%	0 0.0%	3 2.1%
- มีญาติเสียชีวิต	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.6%	2 1.4%
- อื่น ๆ	3 9.1%	1 2.8%	0 0.0%	0 0.0%	4 2.8%

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของการได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิโดยตรง (N = 142)

ลักษณะผลกระทบทางตรง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวอูรักลาโว้ย	
- บ้านถูกคลื่นซัดพัง	0 0.0%	1 2.8%	0 0.0%	1 2.8%	2 1.4%
- สมาชิกบาดเจ็บ/หาย	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%
- สมาชิกเสียชีวิต	0 0.0%	0 0.0%	1 2.7%	0 0.0%	1 0.7%
- ที่ทำมาหากินเสียหาย	4 12.1%	9 25.0%	2 5.4%	9 25.0%	24 16.9%
- อื่น ๆ	9 27.3%	11 30.6%	1 2.7%	0 0.0%	21 14.8%

การบริโภคอาหารภายในครัวเรือน พบว่าโดยรวมประกอบอาหารรับประทานเองในครอบครัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.2 รองลงมา มีการซื้ออาหารสำเร็จรูป เช่น อาหารกระป๋อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูปร้อยละ 41.5 หาอาหารได้เองโดยไม่ต้องซื้อร้อยละ 31.0 และ ซื้ออาหารนอกบ้านสำเร็จรูปร้อยละ 26.1 และสำหรับพฤติกรรมการรับประทานอาหารในครอบครัว พบว่า มีการใช้ช้อนกลางตักอาหารเมื่อรับประทานร่วมกันร้อยละ 73.9 มีการแยกอาหารที่เหมาะสมให้เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ร้อยละ 37.3 โดยพบว่า มี 3 กลุ่มที่มีการแยกอาหารให้เด็กที่อายุน้อยกว่า 3 ปี พอ ๆ กัน คือ ไทยมุสลิม กลุ่มแรงงานต่างด้าว และไทยพุทธ คิดเป็นร้อยละ 50.0, 40.5 และ 36.4 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มชุมชนแออัด พบว่า มีเพียงร้อยละ 22.2 ที่มีการแยกอาหารให้เด็ก และมีการใช้ภาชนะ เช่น ถ้วยขันและช้อนเดียวกันในการรับประทานอาหารและดื่มน้ำร้อยละ 23.9 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของการบริโภคอาหารภายในครัวเรือน (N = 142)

การบริโภคอาหารภายในครัวเรือน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ประกอบอาหารเอง	32 97.0%	36 100.0%	37 100.0%	33 91.7%	138 97.2%
- ซื้ออาหารนอกบ้าน	9 27.3%	13 36.1%	1 2.7%	14 38.9%	37 26.1%
- ซื้ออาหารสำเร็จรูป	15 45.5%	21 58.3%	12 32.4%	11 30.6%	59 41.5%
- หาอาหารได้เองไม่ซื้อ	8 24.2%	19 52.8%	10 27.0%	7 19.4%	44 31.0%
- แยกอาหารให้เด็ก	12 36.4%	18 50.0%	15 40.5%	8 22.2%	53 37.3%
- ใช้ช้อนกลางตักอาหาร	25 75.5%	33 91.7%	21 56.8%	26 72.2%	105 73.9%
- ใช้ถ้วย ขัน ช้อนเดียวกัน	11 33.3%	11 30.6%	5 13.5%	7 19.4%	34 23.9%

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่า โดยรวมเคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ร้อยละ 88.0 ในจำนวนนี้พบว่า ทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่างมีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน คือ ประมาณร้อยละ 83.3-94.4 นอกจากนี้ในจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดพบการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวร้อยละ 64.8 และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และนมผสมร้อยละ 37.3 และไม่เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีเพียงร้อยละ 9.2 ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (N = 142)

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ไม่เคย	3 9.1%	1 2.8%	4 10.8%	5 13.9%	13 9.2%
- เคย	28 84.8%	34 94.4%	33 89.2%	30 83.3%	125 88.0%
- นมแม่อย่างเดียว	14 42.4%	23 63.9%	31 83.8%	24 66.7%	92 64.8%
- นมแม่+นมผสม	19 57.6%	17 47.2%	6 16.2%	11 30.6%	53 37.3%

สุขอนามัยครอบครัว พบว่ากลุ่มตัวอย่างโดยรวมดื่มน้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 43.0 รองลงมา คือ ดื่มน้ำซื้อ ร้อยละ 35.2 (ตารางที่ 9) สำหรับน้ำที่ใช้ในครัวเรือน ส่วนมากใช้น้ำประปา ร้อยละ 68.3 (ตารางที่ 10) สำหรับการขับถ่าย พบว่า ส่วนใหญ่ใช้ส้วมในการขับถ่าย คือ ร้อยละ 97.2 (ตารางที่ 11) ด้านการแปรงฟัน พบว่า ส่วนใหญ่แปรงฟันทุกเช้าเย็นร้อยละ 82.3 (ตารางที่ 12) ด้านการล้างมือ (ตารางที่ 13) พบว่า โดยรวมล้างมือเมื่อสกปรกทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 85.9 มีการล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำ 77.5 ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำร้อยละ 67.6 ล้างมือด้วยน้ำเปล่าร้อยละ 66.2 การล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้งร้อยละ 54.2 ครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้งร้อยละ 50.0 และมีอ่าง/สถานที่ล้างมือ ร้อยละ 28.9 ด้านการสวมรองเท้าของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปีและสมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวขณะเดินบนพื้นดิน (ตารางที่ 14) พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่มีการสวมรองเท้าร้อยละ 86.5 ในจำนวนผู้ที่ไม่สวมรองเท้าขณะเดินบนพื้นดินนี้พบในกลุ่มไทยมุสลิมมากที่สุด คือ ร้อยละ 22.2 รองลงมา คือ กลุ่มแรงงานต่างด้าวร้อยละ 13.9 และกลุ่มไทยพุทธและชุมชนแออัด 9.1, 8.3 ตามลำดับ ส่วนการกำจัดขยะมูลฝอย (ตารางที่ 15) พบว่า โดยรวมส่วนใหญ่ใช้การกำจัดขยะโดยการนำไปทิ้งขยะรวมกันในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 75.4 รองลงมา คือ กำจัดโดยการเผาร้อยละ 19.0

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำดื่มของครอบครัว (N = 142)

แหล่งน้ำดื่ม	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าดั้งเดิม	
- น้ำประปา	8 24.2%	25 69.4%	10 27.0%	18 50.0%	61 43.0%
- น้ำฝน	4 12.1%	3 8.3%	3 8.1%	5 13.9%	15 10.6%
- น้ำต้ม	2 6.1%	3 8.3%	1 2.7%	2 5.6%	8 5.6%
- น้ำบาดาล	3 9.1%	1 2.8%	0 0.0%	2 5.6%	6 4.2%
- น้ำซื้อ	16 48.5%	4 11.1%	23 62.2%	7 19.4%	50 35.2%
- น้ำธรรมชาติ	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.6%	2 1.4%
- อื่น ๆ	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของแหล่งน้ำใช้ของครอบครัว (N = 142)

แหล่งน้ำใช้	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ	ชาวไทยเชื้อสายจีน	
- น้ำประปา	30 90.9%	30 83.3%	7 18.9%	30 83.3%	97 68.3%
- น้ำฝน	1 3.0%	0 0.0%	22 59.5%	3 8.3%	26 18.3%
- น้ำบาดาล	1 3.0%	6 16.7%	4 10.8%	3 8.3%	14 9.9%
- น้ำซื้อ	1 3.0%	0 0.0%	4 10.8%	0 0.0%	5 3.5%
- อื่น ๆ	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของการขับถ่าย (N = 142)

การขับถ่าย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ชาวไทยภูเขาเผ่าต่างๆ	ชาวไทยเชื้อสายจีน	
- ใช้ส้วม	33 100.0%	33 91.7%	37 100.0%	35 97.2%	138 97.2%
- ไม่ใช้	0 0.0%	3 8.3%	0 0.0%	1 2.8%	4 2.8%

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละพฤติกรรมการแปรงฟัน (N = 141)

พฤติกรรมการแปรงฟัน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าพื้นเมือง	
- แปรงฟันทุกเช้า-เย็น	25 75.8%	26 72.2%	34 94.4%	31 86.1%	116 82.3%
- แปรงฟันเฉพาะตอนเช้า	0 0.0%	1 2.8%	1 2.8%	1 2.8%	3 2.1%
- แปรงฟันหลังอาหารเป็นประจำ	1 3.0%	3 8.3%	0 0.0%	1 2.8%	5 3.5%
- มีคนในครอบครัวช่วยแปรงฟันให้เด็ก	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	2 5.6%	3 2.1%
- อื่น ๆ	6 18.2%	6 16.7%	1 2.8%	1 2.8%	14 9.9%

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละประเภทของพฤติกรรมการล้างมือ (N = 142)

พฤติกรรมการล้างมือ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าพื้นเมือง	
- มีอ่าง/สถานที่ล้างมือ	18 54.5%	12 33.3%	4 10.8%	7 19.4%	41 28.9%
- ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำ	20 60.6%	22 61.1%	28 75.7%	26 72.2%	96 67.6%
- ล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำ	23 69.7%	29 80.6%	35 94.6%	23 63.9%	110 77.5%

ตารางที่ 13 (ต่อ)

พฤติกรรมการล้างมือ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ต่างชาติอื่นๆ	
- ล้างมือเมื่อมือสกปรกทุกครั้ง	31 93.9%	34 94.4%	24 64.9%	33 91.7%	122 85.9%
- ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง	14 42.4%	17 47.2%	24 64.9%	22 61.1%	77 54.2%
- ล้างมือด้วยน้ำเปล่า	23 69.7%	27 75.0%	26 70.3%	18 50.0%	94 66.2%
- ใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้ง	17 51.5%	25 69.4%	18 48.6%	11 30.6%	71 50.0%
- ไม่ได้ล้างมือเป็นประจำ	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของการสวมรองเท้า (N = 141)

การสวมรองเท้า	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ต่างชาติอื่นๆ	
- สวมรองเท้า	30 90.9%	28 77.8%	31 86.1%	33 91.7%	122 86.5%
- ไม่สวมรองเท้า	3 9.1%	8 22.2%	5 13.9%	3 8.3%	19 13.5%

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย (N = 142)

พฤติกรรมการกำจัดขยะมูลฝอย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเขาเผ่าอาข่า	
- ฝัง/กลบ	1 3.0%	0 0.0%	2 5.4%	0 0.0%	3 2.1%
- เผา	2 6.1%	4 11.1%	16 43.2%	5 13.9%	27 19.0%
- นำไปทิ้งขยะรวมชุมชน	29 87.9%	29 80.6%	18 48.6%	31 86.1%	107 75.4%
- ทิ้งไว้นอกบ้าน/ใต้ถุน	0 0.0%	1 2.8%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
- ทิ้งลงน้ำ/แม่น้ำ/ทะเล	1 3.0%	2 5.6%	1 2.7%	0 0.0%	4 2.8%

การเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัวและวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วย พบว่า โดยรวมมีเด็กป่วยเป็นโรคไข้หวัดมากที่สุด คือ ร้อยละ 78.2 ส่วนการเจ็บป่วยที่พบรองลงมา คือ ท้องเสีย เจ็บป่วยรุนแรงจนต้องเข้าโรงพยาบาล แผลผุพองและไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 36.6, 26.1, 17.6 และ 7.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 16) สำหรับการแก้ไขเมื่อเด็กเจ็บป่วยด้วยโรคท้องเสีย ไข้หวัด แผลพุพอง ไข้เลือดออก และเจ็บป่วยรุนแรง พบว่า ส่วนมากจะไปหาหมอที่อนามัย คิดเป็นร้อยละ 78.4, 89.1, 72.0, 100 และ 100 ตามลำดับ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของประเภทการเจ็บป่วยของเด็กในครอบครัว

ประเภทของการเจ็บป่วย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ท้องเสีย	14 42.4%	14 38.9%	13 35.1%	11 30.6%	52 36.6%
- ไข้หวัด	31 93.9%	32 88.9%	19 51.4%	29 80.6%	111 78.2%
- แผลพุพองที่ผิวหนัง	6 18.2%	12 33.3%	3 8.1%	4 11.1%	25 17.6%
- ไข้เลือดออก	2 6.1%	2 5.6%	3 8.1%	4 11.1%	11 7.7%
- เจ็บป่วยรุนแรงต้องเข้าโรงพยาบาล	7 21.2%	12 33.3%	7 18.9%	11 30.6%	37 26.1%

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของวิธีการดูแลเมื่อเด็กในครอบครัวเจ็บป่วย

วิธีการดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ท้องเสีย					
- ซื้อยากินเอง	1 7.1%	0 0.0%	3 25.0%	0 0.0%	4 7.8%
- ให้ดื่มน้ำเกลือแร่	2 14.3%	2 14.3%	0 0.0%	2 18.2%	6 11.8%
- ไปหาหมออนามัย	11 78.6%	11 78.6%	9 75.0%	9 81.8%	40 78.4%

ตารางที่ 17 (ต่อ)

วิธีการดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าดั้งเดิม	
ใช้หวัด					
- ซื้อยากินเอง	0 0.0%	2 6.3%	7 38.9%	2 6.9%	11 10.0%
- กินยาพื้นบ้าน	1 3.2%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.9%
- ไปหาหมออนามัย	30 96.8%	30 93.8%	11 61.1%	27 93.1%	98 89.1%
- ปล่อยให้หายเอง	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%
แผลพุพอง					
- ซื้อยากินเอง	2 33.3%	1 8.3%	2 66.7%	0 0.0%	5 20.0%
- ไปหาหมออนามัย	4 66.7%	9 75.0%	1 33.3%	4 100.0%	18 72.0%
ไข้เลือดออก					
- ไปหาหมออนามัย	2 100.0%	2 100.0%	2 100.0%	4 100.0%	10 100.0%
เจ็บป่วยรุนแรงจนต้องเข้าโรงพยาบาล					
- ไปหาหมออนามัย	7 100.0%	12 100.0%	7 100.0%	11 100.0%	37 100.0%

การอบรมเลี้ยงดูบุตร เมื่อเด็กดื้อ ซน ไม่เชื่อฟัง โดยรวมใช้วิธีการตีร้อยละ 56.3 รองลงมา คือ การตักเตือน สอนด้วยเหตุผลและให้ดูแบบอย่างที่ดี และดุ ร้อยละ 47.2, 45.1 และ 37.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 18) ส่วนการแสดงออกถึงความรักต่อเด็ก โดยรวมมีการแสดงออกเป็นประจำอย่างชัดเจน เช่น การกอด หอมแก้ม ลูบหัว โอบไหล่ร้อยละ 72.8 (ตารางที่ 19) และเมื่อเด็กทำความดี โดยรวมผู้เลี้ยงดูจะปฏิบัติต่อเด็กโดยการกอด สัมผัสตัว กล่าวคำชมเชยแสดงความพอใจ ขอบใจ คิดเป็นร้อยละ 72.2 (ตารางที่ 20) ส่วนการเล่น พูดคุย หยอกล้อกับลูกในครอบครัวเกือบทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ปฏิบัติทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 91.0 และในครอบครัวมีการเล่านิทานหรือร้องเพลงให้ลูกฟังก่อนนอน พบว่า ไม่ได้ทำเลย ร้อยละ 34.4 รองลงมา คือ ทำทุกวัน 2 ชม. หรือมากกว่าร้อยละ 29.0 (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

วิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กเมื่อเด็กดื้อ ซน ไม่เชื่อฟัง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนกลุ่มน้อย	
- ใช้วิธีตักเตือน	25 75.8%	26 72.2%	4 10.8%	12 33.3%	67 47.2%
- ใช้วิธีตี	22 66.7%	23 63.9%	22 59.5%	13 36.1%	80 56.3.%
- ใช้วิธีดุ	13 39.4%	18 50.0%	8 21.6%	14 38.9%	53 37.3%
- สอนด้วยเหตุผลและให้ดูแบบอย่างที่ดี	16 48.5%	15 41.7%	5 13.5%	28 77.8%	64 45.1%
- เพิกเฉยไม่พูดด้วย	0 0.0%	1 2.8%	1 2.7%	0 0.0%	2 1.4%
- อื่น ๆ	0 0.0%	1 2.8%	3 8.1%	0 0.0%	4 2.8%

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกในความรักต่อลูก (N = 136)

พฤติกรรมการแสดงความรักต่อลูก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ไทยเชื้อสายจีน	ไทยเชื้อสายอื่น	
- การกอด หอมแก้ม ลูบหัว โอบไหล่ เป็นประจำ	23 71.9%	27 77.1%	23 67.6%	26 74.3%	99 72.8%
- แสดงออกบ้างโดยยิ้มหรือสัมผัสตัวเล็กน้อย	6 18.8%	5 14.3%	3 8.8%	6 17.7%	20 14.7%
- ไม่แสดงออก	1 3.1%	2 5.7%	1 2.9%	0 0.0%	4 2.9%
- ให้ขนมหรืออาหาร	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	1 0.7%
- ให้เงิน	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	1 0.7%
- อื่น ๆ	2 6.3%	1 2.9%	7 20.6%	1 2.9%	11 8.1%

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของการแสดงออกต่อลูกเมื่อลูกทำความดี (N = 133)

การแสดงออกต่อลูกเมื่อทำความดี	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าอีดอ	
- กอด สัมผัสตัว กล่าวชมเชย ขอบคุณ	22 68.8%	27 77.1%	21 65.6%	26 76.5%	96 72.2%
- พยักหน้ารับรู้ หรือยิ้ม	6 18.8%	6 17.1%	6 18.8%	5 14.7%	23 17.3%
- เฉย ๆ	1 3.1%	2 5.7%	1 3.1%	2 5.9%	6 4.5%
- อื่น ๆ	3 9.4%	0 0.0%	4 12.5%	1 2.9%	8 6.0%

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละของลักษณะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าอีดอ	
การเล่น พูดคุย หยอกล้อกับลูก					
- ทุกวัน 2 ชม.หรือมากกว่า	30 93.8%	32 91.4%	29 87.9%	31 91.2%	122 91.0%
- ทุกวัน วันละ 1 ชม.	0 0.0%	2 5.7%	0 0.0%	3 8.8%	5 3.7%
- ทุกวันวันละ 30 นาที	0 0.0%	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	1 0.7%
- เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง	1 3.1%	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	2 1.5%

ตารางที่ 21 (ต่อ)

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ไทยเชื้อสายจีน	ชาวเขาเผ่าม้ง	
- เฉพาะวันหยุดเดือนละครั้ง	0 0.0%	1 2.9%	1 3.0%	0 0.0%	3 2.2%
- ไม่ทำอะไร	0 0.0%	0 0.0%	1 3.0%	0 0.0%	1 0.7%
การเล่านิทาน/ร้องเพลงให้ลูกฟังก่อนนอน					
- ทุกวัน 2 ชม.หรือมากกว่า	8 25.0%	9 25.7%	14 46.7%	7 20.6%	38 29.0%
- ทุกวัน วันละ 1 ชม.	6 18.8%	6 17.1%	3 10.0%	6 17.6%	21 16.0%
- ทุกวัน วันละ 30 นาที	1 3.1%	1 2.9%	1 3.3%	1 2.9%	4 3.1%
- เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง	6 18.8%	1 2.9%	0 0.0%	3 8.8%	10 7.6%
- เฉพาะวันหยุดเดือนละครั้ง	2 6.3%	5 14.3%	3 10.0%	3 8.8%	13 9.9%
- ไม่ทำ	9 28.1%	13 37.1%	9 30.0%	14 41.2%	45 34.4%

การมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก โดยรวม บิดาได้มีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกทุกวัน วันละ 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า คิดเป็นร้อยละ 58.8 รองลงมา คือ เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้งร้อยละ 20.2 (ตารางที่ 22) สำหรับลักษณะกิจกรรมที่บิดามีส่วนร่วมในการดูแล พบว่า บิดามีส่วนร่วมโดยการเล่นด้วย พูดคุย ร้อยละ 76.1 รองลงมา คือ อบรมสั่งสอนให้รู้ผิดชอบ ร้อยละ 61.3 และให้เงิน อาหาร สิ่งของ ร้อยละ 60.6 และนอกนั้น มีดูแลกิจวัตรประจำวันและสอนหนังสือ การบ้าน คิดเป็นร้อยละ 54.2, 37.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก (N = 119)

การมีส่วนร่วมของบิดาในการดูแลลูก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเขาเผ่าอาข่า	
ความถี่ของการดูแลและทำกิจกรรมกับลูก					
- ทุกวัน 2 ชม.หรือมากกว่า	10 40.0%	19 63.3%	19 63.3%	22 64.7%	70 58.8%
- เฉพาะวันหยุดสัปดาห์ละครั้ง	9 36.0%	4 13.3%	6 20.0%	5 14.7%	24 20.2%
- เฉพาะวันหยุดเดือนละครั้ง	1 4.0%	4 13.3%	2 6.7%	1 2.9%	8 6.7%
- เฉพาะวันหยุด น้อยกว่าเดือนละครั้ง	2 8.0%	2 6.7%	1 3.3%	1 2.9%	6 5.0%
- บิดาอยู่ด้วยแต่ไม่ได้ปฏิบัติ	0 0.0%	0 0.0%	1 3.3%	3 8.8%	4 3.4%
- บิดาทำงานที่อื่น	3 12.0%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	3 2.5%
- บิดามารดาหย่าร้าง	0 0.0%	1 3.3%	0 0.0%	1 2.9%	2 1.7%
- บิดาเสียชีวิต	0 0.0%	0 0.0%	1 3.3%	1 2.9%	2 1.7%

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่บิดาทำกับลูก (N = 142)

กิจกรรมที่บิดาทำกับลูก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าพื้นเมือง	
กิจกรรมที่บิดาทำกับลูก					
- ดูแล กิจวัตรประจำวัน	17 51.5%	21 58.3%	22 59.5%	17 47.2%	77 54.2%
- เล่นด้วย พูดคุย	27 81.8%	29 80.6%	26 70.3%	26 72.2%	108 76.1%
- เล่านิทาน อ่านหนังสือ	5 15.2%	12 33.3%	7 18.9%	4 11.1%	28 19.7%
- สอนหนังสือ การบ้าน	20 60.6%	17 47.2%	0 0.0%	16 44.4%	53 37.3%
- สอนให้ทำงานบ้าน หรืองานอาชีพ	12 36.4%	16 44.4%	1 2.7%	11 30.6%	40 28.2%
- อบรมสั่งสอนให้รู้ผิดชอบ	26 78.8%	24 66.7%	16 43.2%	21 58.3%	87 61.3%
- ให้เงินอาหารและสิ่งของ	22 66.7%	24 66.7%	17 45.9%	23 63.9%	86 60.6%
- ไม่มีส่วนร่วมดูแลและทำกิจกรรม	3 9.1%	2 5.6%	2 5.4%	2 5.6%	9 6.3%
- อื่น ๆ	1 3.0%	0 0.0%	5 13.5%	2 5.6%	8 5.6%

พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่พ่อแม่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามาจะร่วมทำกิจกรรมด้วย กลุ่มตัวอย่างจะปฏิบัติต่อเด็กโดยยอมให้หยิบของได้ พูดคุยและสอนลูกไปด้วยร้อยละ 63.4 และอื่น ๆ ร้อยละ 22.8 (ตารางที่ 24) นอกจากนั้น ในรอบปีที่ผ่านมา ยังพบว่า มีการช่วยเหลือดูแลกันยามเจ็บป่วยร้อยละ 97.8 ช่วยเหลือเพื่อนบ้านหรือชุมชนร้อยละ 80.3 สูบบุหรี่ในบ้านร้อยละ 48.2 ทะเลาะด่าว่ากันร้อยละ 33.6 ดื่มเหล้าหรือเบียร์ในบ้านร้อยละ 28.5 มีการเล่นหวยร้อยละ 23.4 เมากลับบ้านร้อยละ 19.0 ทำร้ายร่างกายกันร้อยละ 7.3 และมีการเล่นไพ่ร้อยละ 6.6 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว ขณะที่กำลังทำงานบ้านอยู่และเด็กเข้ามาจะร่วมทำกิจกรรมด้วย (N = 101)

พฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ไทยเชื้อสายจีน	ไทยเชื้อสายอื่น ๆ	
- ยอมให้หยิบของได้ พูดคุย และสอนลูก	17 68.0%	16 76.2%	8 29.6%	23 82.1%	64 63.4%
- เฉย ๆ ปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง	4 16.0%	2 9.5%	5 18.5%	3 10.2%	14 13.9%
- อื่น ๆ	4 16.0%	3 14.3%	14 51.9%	2 7.1%	23 22.8%

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละของพฤติกรรมที่คนในครอบครัวได้กระทำในรอบปีที่ผ่านมา (N = 137)

ลักษณะพฤติกรรม	กลุ่มประชากรที่ศึกษา (group)				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ช่วยเหลือเพื่อนบ้านชุมชน	25 80.6%	32 91.4%	20 55.6%	33 94.3%	110 80.3%
- สูบบุหรี่ในบ้าน	15 48.4%	25 71.4%	10 27.8%	16 45.7%	66 48.2%
- ดื่มเหล้า เบียร์	11 35.5%	4 11.4%	19 52.8%	5 14.3%	39 28.5%
- เมากลับบ้าน	4 12.9%	4 11.4%	15 41.7%	3 8.6%	26 19.0%
- เล่นไพ่	2 6.5%	2 5.7%	3 8.3%	2 5.7%	9 6.6%
- เล่นหวย	12 38.7%	6 17.1%	9 25.0%	5 14.3%	32 23.4%
- ทะเลาะด่าว่ากัน	14 45.2%	14 40.0%	10 27.8%	8 22.9%	46 33.6%
- ทำร้ายร่างกายกัน	2 6.5%	2 5.7%	5 13.9%	1 2.9%	10 7.3%
- ช่วยเหลือดูแลกันยามเจ็บป่วย	31 100.0%	33 94.3%	35 97.2%	35 100.0%	134 97.8%

สภาพแวดล้อมภายในชุมชน การรับรู้ด้านความปลอดภัยของชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมประมาณครึ่งหนึ่งของกลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่มีความปลอดภัยปานกลางร้อยละ 52.8 และรับรู้ว่าปลอดภัยมากร้อยละ 42.3 ส่วนการรับรู้เรื่องความสะอาด พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวมส่วนมากรับรู้ว่าชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่มีความสะอาดปานกลางร้อยละ 70.4 สะอาดมากร้อยละ 15.5 และสกปรกร้อยละ 14.1 (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละของความปลอดภัยและความสะอาดในชุมชนที่อาศัย (N = 142)

รายการ	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ความปลอดภัย					
- มาก	12 36.4%	16 44.4%	9 24.3%	23 63.9%	60 42.3%
- ปานกลาง	19 57.6%	19 52.8%	24 64.9%	13 36.1%	75 52.8%
- ไม่ปลอดภัย	2 6.1%	1 2.8%	4 10.8%	0 0.0%	7 4.9%
ความสะอาด					
- มาก	4 12.1%	1 2.8%	6 16.2%	11 30.6%	22 15.5%
- ปานกลาง	27 81.8%	26 72.2%	22 59.5%	25 69.4%	100 70.4%
- สกปรก	2 6.1%	9 25.0%	9 24.3%	0 0.0%	20 14.1%

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก พฤติกรรมการดูแลเด็กของชุมชนโดยรวม พบว่า เคยช่วยเหลือเด็กบ้านอื่นในชุมชนร้อยละ 69.7 โดยเฉพาะในชุมชนไทยมุสลิมเคยช่วยเหลือมากที่สุด ร้อยละ 88.9 และแรงงานต่างด้าวน้อยที่สุดร้อยละ 54.1 การช่วยเหลือทำโดยการให้อาหาร ดูแลความปลอดภัยและให้เล่น/เรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 51.4, 44.4 และ 25.4 (ตารางที่ 27) ตามลำดับ สำหรับความคิดเห็นด้านระดับของการมีส่วนร่วมดูแลเด็กในชุมชน พบว่า ชุมชนช่วยกันดูแลเด็กในบางเรื่องคิดเป็นร้อยละ 54.1 ดูแลเมื่อมีเหตุจำเป็น ร้อยละ 27.9 และไม่สนใจดูแลเฉพาะแต่ลูกหลานตนเอง ร้อยละ 18.0 (ตารางที่ 28) การดูแลที่ชุมชนทำในบางเรื่อง คือ ทำสนามให้เด็กเล่น จัดศูนย์เลี้ยงเด็ก จัดอาหารกลางวัน/นม และอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 35.9, 23.2, 15.5 และ 3.5 (ตารางที่ 29) ตามลำดับ

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละของครอบครัวที่เคยช่วยดูแลเด็กในชุมชน (N = 142)

การช่วยดูแลเด็กในชุมชนของครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าวกัมพูชา	แรงงานต่างด้าวลาว	
- ช่วยดูแลเด็กบ้านอื่น	23 69.7%	32 88.9%	20 54.1%	24 66.7%	99 69.7%
- ให้อาหาร	18 54.5%	23 63.9%	16 43.2%	16 44.4%	73 51.4%
- ดูแลความปลอดภัย	12 36.4%	25 69.4%	11 29.7%	15 41.7%	63 44.4%
- ให้เล่น เรียนรู้	10 30.3%	13 36.1%	0 0.0%	13 36.1%	36 25.4%
- ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์	7 21.2%	8 22.2%	6 16.2%	5 13.9%	26 18.3%
- ร่วมกิจกรรมศาสนา	3 9.1%	3 8.3%	0 0.0%	4 11.1%	10 7.0%
- พากลับที่พัก	11 33.3%	12 33.3%	3 8.1%	6 16.7%	32 22.5%
- อื่น ๆ	3 9.1%	1 2.8%	3 8.1%	0 0.0%	7 4.9%

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก (N = 122)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ชนเผ่าบนพื้นราบ	ชนเผ่าบนดอย	
- ไม่สนใจ	4 13.8%	7 23.3%	10 31.3%	1 3.2%	22 18.0%
- ดูแลเมื่อมีเหตุจำเป็น	5 17.2%	10 33.3%	14 43.8%	5 16.1%	34 27.9%
- ดูแลบางเรื่อง	20 69.0%	13 43.3%	8 25.0%	25 80.6%	66 54.1%

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละของกิจกรรมที่ชุมชนดูแลเด็กในบางเรื่อง (N = 142)

กิจกรรมที่ชุมชนดูแลเด็กในบางเรื่อง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ชนเผ่าบนพื้นราบ	ชนเผ่าบนดอย	
- ชุมชนมีศูนย์เด็ก	18 54.5%	8 22.2%	5 13.5%	2 5.6%	33 23.2%
- จัดอาหารกลางวัน	12 36.4%	8 22.2%	0 0.0%	2 5.6%	22 15.5%
- ทำสนามเด็กเล่น	14 42.4%	9 25.0%	4 10.8%	24 66.7%	51 35.9%
- อื่น ๆ	0 0.0%	2 5.6%	3 8.1%	0 0.0%	5 3.5%

การดูโทรทัศน์ของเด็กในชุมชน กลุ่มตัวอย่างโดยรวมใช้เวลาดูโทรทัศน์ในวันธรรมดาน้อยกว่า 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 33.1 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยพุทธ ร้อยละ 42.4 รองลงมา คือ ดูนาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 32.4 โดยพบมากที่สุดในกลุ่มไทยมุสลิม ร้อยละ 42.9 ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ พบว่า เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์นาน 2-3 ชั่วโมงต่อวัน ร้อยละ 28.1 โดยพบในกลุ่มชุมชนแออัดและไทยมุสลิม ร้อยละ 38.2 และร้อยละ 37.1 ตามลำดับ รองลงมาเท่ากัน คือ ดูนานน้อยกว่า 1 ชั่วโมง และไม่สนใจดู ร้อยละ 22.3 โดยในกลุ่มดูน้อยกว่า 1 ชั่วโมง พบมากที่สุดในกลุ่มไทยมุสลิม 31.4 และน้อยที่สุดในกลุ่มชุมชนแออัด 17.6 และกลุ่มที่ไม่สนใจดู พบมากที่สุดในกลุ่มแรงงานต่างด้าว และน้อยที่สุดในกลุ่มชุมชนแออัด ร้อยละ 54.1 และ 17.6 ตามลำดับ (ตารางที่ 30) ทั้งนี้ในการดูโทรทัศน์ของเด็ก พบว่า ส่วนใหญ่จะมีผู้ใหญ่ร่วมดูด้วยและพูดคุยแนะนำร้อยละ 37.7 รองลงมา คือ ผู้ใหญ่ดูด้วยทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 31.2 และการปล่อยให้เด็กดูโทรทัศน์ตามลำพัง ร้อยละ17.4 (ตารางที่ 31)

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละของการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็ก (N = 139)

การใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
จำนวนชั่วโมงที่ดูในวันธรรมดา					
- ไม่ดู	2 6.1%	4 11.4%	17 45.9%	5 14.7%	28 20.1%
- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	14 42.4%	13 37.1%	10 27.0%	9 26.5%	46 33.1%
- 2-3 ชั่วโมง	10 30.3%	15 42.9%	6 16.2%	14 41.2%	45 32.4%
- 3-4 ชั่วโมง	3 9.1%	1 2.9%	0 0.0%	3 8.8%	7 5.0%
- มากกว่า 4 ชั่วโมง	4 12.1%	2 5.7%	4 10.8%	3 8.8%	13 9.4%

ตารางที่ (ต่อ)

การใช้เวลาในการดูโทรทัศน์ของเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ชนบทไทย	ชานเมืองไทย	เมืองใหญ่ในภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร	
จำนวนชั่วโมงที่ดูในวันเสาร์-อาทิตย์					
- ไม่ดู	2 6.1%	3 8.6%	20 54.1%	6 17.6%	31 22.3%
- น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	7 21.2%	11 31.4%	7 18.9%	6 17.6%	31 22.3%
- 2-3 ชั่วโมง	8 24.2%	13 37.1%	5 13.5%	13 38.2%	39 28.1%
- 3-4 ชั่วโมง	4 12.1%	2 5.7%	2 5.4%	1 2.9%	9 6.5%
- มากกว่า 4 ชั่วโมง	12 36.4%	6 17.1%	3 8.1%	8 23.5%	29 20.9%

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวในการดูโทรทัศน์กับเด็ก

(N = 138)

การมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวในการดูโทรทัศน์กับเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ชนบทไทย	ชานเมืองไทย	เมืองใหญ่ในภาคกลาง	กรุงเทพมหานคร	
- เด็กดูตามลำพังโดยไม่มีผู้ใหญ่	7 21.9%	4 11.4%	6 16.2%	7 20.6%	24 17.4%
- ผู้ใหญ่ดูด้วยทุกครั้ง	8 25.0%	15 42.9%	10 27.0%	10 29.4%	43 31.2%
- ผู้ใหญ่ดูด้วย และพูดคุยแนะนำ	17 53.1%	14 40.0%	4 10.8%	17 50.0%	52 37.7%

ตารางที่ 31 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวในการดูโทรทัศน์กับเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- เด็กไม่ดูโทรทัศน์	0 0.0%	0 0.0%	1 2.7%	0 0.0%	1 0.7%
- เด็กไม่ดูโทรทัศน์ เพราะยังเล็กเกินไป	0 0.0%	0 0.0%	16 43.2%	0 0.0%	16 11.6%
- ไม่มีโทรทัศน์	0 0.0%	2 5.7%	0 0.0%	0 0.0%	2 1.4%

รายการโทรทัศน์ที่ครอบครัวชอบดู พบว่า กลุ่มตัวอย่างโดยรวม ชอบดูละครมากที่สุด คือ ร้อยละ 82.4 รองลงมา คือ ข่าวประจำวันทั่วไป ร้อยละ 80.3 และภาพยนตร์บันเทิง ความรู้ทั่วไป การ์ตูน ตลกขำขัน คิดเป็นร้อยละ 79.6, 78.2, 77.5, 76.8 ตามลำดับ ส่วนรายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างนิยมดูน้อยที่สุด คือ รายการศาสนา คิดเป็นร้อยละ 53.5 (ตารางที่ 32)

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละของลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู (N = 142)

ลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- ความรู้ทั่วไป	29 87.9%	29 80.6%	20 54.1%	33 91.7%	111 78.2%
- สุขภาพ	23 69.7%	27 75.0%	15 40.5%	28 77.8%	93 65.5%
- ตลกขำขัน	29 87.9%	28 77.8%	21 56.8%	31 86.1%	109 76.8%

ตารางที่ 32 (ต่อ)

ลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าวไทยพุทธ	แรงงานต่างด้าวมุสลิม	
- รายการศาสนา	12 36.4%	27 75.0%	12 32.4%	25 69.4%	76 53.5%
- ข่าวประจำวัน/ทั่วไป	30 90.9%	30 83.3%	20 54.1%	34 94.4%	114 80.3%
- ข่าวเกษตรกร/อาชีพ	19 57.6%	23 63.9%	9 24.3%	26 72.2%	77 54.2%
- ละคร	29 87.9%	33 91.7%	23 62.2%	32 88.9%	117 82.4%
- การ์ตูน	31 93.9%	27 75.0%	23 62.2%	29 80.6%	110 77.5%
- เกมโชว์ (สนุกสนาน)	28 84.8%	25 69.4%	17 45.9%	27 75.0%	97 68.3%
- เกมให้ความรู้	27 81.8%	27 75.0%	14 37.8%	31 86.1%	99 69.7%
- ภาพยนตร์/บันเทิง	31 93.9%	29 80.6%	22 59.5%	31 86.1%	113 79.6%

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 73.9 รองลงมา คือ จากพ่อแม่ ร้อยละ 69.0 แพทย์ ร้อยละ 58.5 และอสม. ร้อยละ 49.3 ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุด คือ จากรถเคลื่อนที่ คือร้อยละ 3.5 (ตารางที่ 33)

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงดูเด็ก (N = 142)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- พ่อแม่	25 75.8%	31 86.1%	19 51.4%	23 63.9%	98 69.0%
- ญาติพี่น้อง	14 42.4%	25 69.4%	13 35.1%	17 47.2%	69 48.6%
- อสม.	13 39.4%	25 69.4%	14 37.8%	18 50.0%	70 49.3%
- แพทย์	14 42.4%	28 77.8%	21 56.8%	20 55.6%	83 58.5%
- ครู	11 33.3%	18 50.0%	1 2.7%	6 16.7%	36 25.4%
- พระ โต๊ะอิหม่าม	2 6.1%	9 25.0%	0 0.0%	3 8.3%	14 9.9%
- รายการโทรทัศน์	28 84.8%	31 86.1%	15 40.5%	31 86.1%	105 73.9%
- รายการวิทยุ	4 12.1%	12 33.3%	2 5.4%	6 16.7%	24 16.9%
- หนังสือบทความ	13 39.4%	18 50.0%	1 2.7%	11 30.6%	43 30.3%
- แผ่นพับ	6 18.2%	9 25.0%	2 5.4%	4 11.1%	21 14.8%
- เสียงตามสาย	11 33.3%	22 61.1%	0 0.0%	17 47.2%	50 35.2%
- ละคร หุ่น ลิเก	3 9.1%	8 22.2%	1 2.7%	4 11.1%	16 11.3%

ตารางที่ 33 (ต่อ)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าดั้งเดิม	
- รถเคลื่อนที่	1 3.0%	4 11.1%	0 0.0%	0 0.0%	5 3.5%
- เพลงพื้นบ้าน	1 3.0%	5 13.9%	0 0.0%	1 2.8%	7 4.9%
- เพลงทั่วไป	3 9.1%	9 25.0%	0 0.0%	4 11.1%	16 11.3%

ช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ โดยรวมส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากรายการโทรทัศน์มากที่สุด ร้อยละ 76.1 รองลงมา คือ ในสัดส่วนที่เท่ากันคือพ่อแม่และแพทย์ ร้อยละ 59.9 อสม. ร้อยละ 54.2 และญาติพี่น้อง ร้อยละ 48.6 ส่วนสื่อที่ได้รับข่าวสารน้อยที่สุด คือ จากรถเคลื่อนที่ คิดเป็นร้อยละ 3.5 (ตารางที่ 34)

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละของช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารด้านการดูแลสุขภาพ (N = 142)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชนเผ่าดั้งเดิม	
- พ่อแม่	19 57.6%	29 80.6%	14 37.8%	23 63.9%	85 59.9%
- ญาติพี่น้อง	16 48.5%	20 55.6%	17 45.9%	16 44.4%	69 48.6%
- อสม.	15 45.5%	24 66.7%	18 48.6%	20 55.6%	77 54.2%

ตารางที่ 34 (ต่อ)

สื่อบุคคล/สื่อมวลชน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเขาเผ่าม้ง	
- แพทย์	19 57.6%	26 72.2%	17 45.9%	23 63.9%	85 59.9%
- ครู	9 27.3%	14 38.9%	2 5.4%	2 5.6%	27 19.0%
- พระ โต๊ะอิหม่าม	0 0.0%	6 16.7%	0 0.0%	1 2.8%	7 4.9%
- รายการโทรทัศน์	28 84.8%	33 91.7%	17 45.9%	30 83.3%	108 76.1%
- รายการวิทยุ	5 15.2%	10 27.8%	1 2.7%	12 33.3%	28 19.7%
- หนังสือบทความ	13 39.4%	18 50.0%	2 5.4%	11 30.6%	44 31.0%
- แผ่นพับ	9 27.3%	13 36.1%	0 0.0%	3 8.3%	25 17.6%
- เสียงตามสาย	8 24.2%	16 44.4%	0 0.0%	13 36.1%	37 26.1%
- ละคร หุ่น ลิเก	1 3.0%	6 16.7%	1 2.7%	4 11.1%	12 8.5%
- รถเคลื่อนที่	2 6.1%	3 8.3%	0 0.0%	0 0.0%	5 3.5%
- เพลงพื้นบ้าน	1 3.0%	5 13.9%	0 0.0%	1 2.8%	7 4.9%
- เพลงทั่วไป	3 9.1%	7 19.4%	0 0.0%	1 2.8%	11 7.7%

ระดับความสุขของครอบครัว

จากตารางที่ 35 ระดับของความสุขในครอบครัว ทั้ง 4 กลุ่ม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 8.66-8.97 โดยที่ค่าคะแนนเท่ากับ 1 หมายถึง ไม่มีความสุขเลยและค่าคะแนน 10 หมายถึง มีความสุขมากที่สุด

ตารางที่ 35 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับของความสุขในครอบครัว (N = 138)

ระดับของความสุขในครอบครัว	กลุ่มประชากรที่ศึกษา			
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด
คะแนนเฉลี่ย	8.69	8.66	8.97	8.88
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1.42	1.43	1.97	1.36

1.2 การสังเกตสภาพแวดล้อมของบ้าน

ลักษณะของบ้าน ส่วนใหญ่โดยภาพรวม อาศัยในบ้านถาวร คิดเป็นร้อยละ 53.6 โดยบ้านส่วนใหญ่มีลักษณะแข็งแรงมั่นคง ร้อยละ 48.6 มีโครงสร้างบ้านเป็นบ้านชั้นเดียวติดพื้นดิน คิดเป็นร้อยละ 69.3 และมีบ้านเป็นของตนเอง ร้อยละ 39.9 โดยที่กลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิมมีบ้านเป็นของตนเองร้อยละ 36.4 และ 50.0 ส่วนกลุ่มชุมชนแออัดมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเองร้อยละ 68.6 สำหรับกลุ่มแรงงานต่างด้าวมีที่อยู่แบบอื่น ๆ เช่น อาศัยอยู่กับนายจ้างหรือเช่าบ้านอยู่ร้อยละ 51.4 (ตารางที่ 36)

ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละของประเภทที่อยู่อาศัย

ประเภทที่อยู่อาศัย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ชาวเขาเผ่าต่างๆ	ผู้อพยพ	
สภาพบ้าน					N = 140
- บ้านชั่วคราว	0	4	16	4	24
	0.0%	11.1%	45.7%	11.1%	17.1%
- ห้องเช่า	13	3	18	4	38
	39.4%	8.3%	51.4%	11.1%	27.1%
- บ้านถาวร	18	28	1	28	75
	54.5%	77.8%	2.9%	77.8%	53.6%
- บ้านรูปแบบอื่น ๆ	2	1	0	0	3
	6.1%	2.8%	0.0%	0.0%	2.1%
ลักษณะบ้าน					N = 142
- แข็งแรงมั่นคง	23	15	10	20	68
	69.7%	41.7%	28.6%	55.6%	48.6%
- ขาดการดูแล	0	1	7	1	9
	0.0%	2.8%	20.0%	2.8%	6.4%
- สะอาดเรียบร้อย	5	11	14	12	42
	15.2%	30.6%	40.0%	33.3%	30.0%
- ชำรุด	2	6	3	2	13
	6.1%	16.7%	8.6%	5.6%	9.3%
- อื่น ๆ	3	3	1	1	8
	9.1%	8.3%	2.9%	2.8%	5.7%
โครงสร้างบ้าน					N =140
- ชั้นเดียว ติดพื้นดิน	26	13	35	23	97
	78.8%	36.1%	100.0%	63.9%	69.3%

ตารางที่ 36 (ต่อ)

ประเภทที่อยู่อาศัย	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- สองชั้นใต้ถุนสูง	3 9.1%	18 50.0%	0 0.0%	5 13.9%	26 18.6%
- มากกว่า 2 ชั้น	1 3.0%	0 0.0%	0 0.0%	3 8.3%	4 2.9%
- อื่น ๆ	3 9.1%	5 13.9%	0 0.0%	5 13.9%	13 9.3%
ที่อยู่					N = 138
- บ้านของตนเอง	12 36.4%	18 50.0%	1 2.9%	24 68.6%	55 39.9%
- บ้านของตนเองในที่ดินของคนอื่น	7 21.2%	12 33.3%	18 52.9%	4 11.4%	41 29.7%
- อื่น ๆ	14 42.4%	6 16.7%	15 44.1%	7 20.0%	42 30.4%

สิ่งของเครื่องใช้ในบ้าน ส่วนใหญ่มีของเล่นมากที่สุด คือ ร้อยละ 69.7 รองลงมาคือหนังสือเรียน ร้อยละ 43.7 และหนังสือภาพ/นิทาน ร้อยละ 35.2 ส่วนเครื่องใช้ที่มีมากที่สุดคือพัดลม คิดเป็นร้อยละ 96.5 รองลงมา ได้แก่ นาฬิกาและตู้เย็น คิดเป็นร้อยละ 82.4 และ 65.5 ตามลำดับ สำหรับสื่อที่มีมากที่สุดคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 85.9 รองลงมา คือ วิทยุ ซีดีและวิดิโอ ร้อยละ 57.7 และ 48.6 ตามลำดับ และยานพาหนะที่ใช้มากที่สุดคือรถจักรยานยนต์คิดเป็นร้อยละ 62.0 รองลงมา คือจักรยาน ร้อยละ 24.6 (ตารางที่ 37)

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละของประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน

ประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเขาเผ่าต่างๆ	
ของเล่นสำหรับเด็ก					N =142
- หนังสือภาพ/นิทาน	16 48.5%	16 44.4%	2 5.4%	16 44.4%	50 35.2%
- ของเล่น	29 87.9%	30 83.3%	16 43.2%	24 66.7%	99 69.7%
- หนังสือเรียน	21 63.6%	21 58.3%	4 10.8%	16 44.4%	62 43.7%
- โต๊ะเขียนหนังสือ	17 51.5%	12 33.3%	2 5.4%	16 44.4%	47 33.1%
- ของเล่นอื่น ๆ	9 27.3%	2 5.6%	13 35.1%	5 13.9%	29 20.4%
เครื่องใช้					N =142
- นาฬิกา	32 97.0%	31 86.1%	20 54.1%	34 94.4%	117 82.4%
- พัดลม	33 100.0%	34 94.4%	34 91.9%	36 100.0%	137 96.5%
- ตู้เย็น	32 97.0%	22 61.1%	7 18.9%	32 88.9%	93 65.5%
- จักรเย็บผ้า	3 9.1%	2 5.6%	1 2.7%	4 11.1%	10 7.0%
- เครื่องใช้อื่น ๆ	3 9.1%	8 22.2%	8 21.6%	3 8.3%	22 15.5%
สื่อ /วิทยุ					N =142
- โทรทัศน์	33 100.0%	32 88.9%	21 56.8%	36 100.0%	122 85.9%

ตารางที่ 37 (ต่อ)

ประเภทของที่มีอยู่ในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	ชาวต่างชาติ	ชาวต่างชาติ	
- วิดีโอ	23 69.7%	21 58.3%	5 13.5%	20 55.6%	69 48.6%
- วิทยุ ซีดี	26 78.8%	25 69.4%	6 16.2%	25 69.4%	82 57.7%
- หนังสือพิมพ์ นิตยสาร	15 45.5%	11 30.6%	1 2.7%	7 19.4%	34 23.9%
- โปสเตอร์	10 30.3%	6 16.7%	2 5.4%	5 13.9%	23 16.2%
- เครื่องเล่นเกมส์	8 24.2%	2 5.6%	0 0.0%	2 5.6%	12 8.5%
- อื่น ๆ	2 6.1%	0 0.0%	12 32.4%	0 0.0%	14 9.9%
พาหนะ					N =142
- จักรยาน	11 33.3%	14 38.9%	2 5.4%	8 22.2%	35 24.6%
- จักรยานยนต์	26 78.8%	27 75.0%	1 2.7%	34 94.4%	88 62.0%
- รถยนต์ กระบะ	11 33.3%	2 5.6%	0 0.0%	8 22.2%	21 14.8%
- รถยนต์	3 9.1%	1 2.8%	0 0.0%	7 19.4%	11 7.7%
- รถสาลี	0 0.0%	1 2.8%	0 0.0%	1 2.8%	2 1.4%
- อื่น ๆ	3 9.1%	6 16.7%	28 75.7%	0 0.0%	37 26.1%

สภาพแวดล้อมของบ้าน ธรรมชาติละแวกบ้าน นิยมปลูกต้นไม้ และดอกไม้ไว้รอบบ้าน คิดเป็นร้อยละ 72.5 และ 57.0 (ตารางที่ 38) มีบ่อน้ำร้อยละ 19.7 มีน้ำขัง/น้ำเน่า ร้อยละ 38.7 มีกองขยะร้อยละ 40.1 มีเสียงดังร้อยละ 37.3 มีขวดเหล้าร้อยละ 20.4 และมีคอกสัตว์ร้อยละ 12.0 (ตารางที่ 39) ส่วนสภาพภายในบ้าน พบว่า ส่วนใหญ่แยกบริเวณห้องนอนต่างหาก ร้อยละ 80.7 และจากการสังเกต พบว่า สภาพบ้านของกลุ่มตัวอย่างมีการวางข้าวของเครื่องใช้รวมเป็นที่เป็นทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.9 สำหรับความปลอดภัยในบ้าน พบว่า มีการป้องกันอันตรายจากของมีคม ปลั๊กไฟ ยามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.9 (ตารางที่ 40)

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละของธรรมชาติละแวกบ้าน

ธรรมชาติละแวกบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
ต้นไม้					N = 142
- ไม่มี	9	3	24	3	39
	27.3%	8.3%	64.9%	8.3%	27.5%
- มี	24	33	13	33	103
	72.7%	91.7%	35.1%	91.7%	72.5%
ดอกไม้					N =142
- ไม่มี	16	14	24	7	61
	48.5%	38.9%	64.9%	19.4%	43.0%
- มี	17	22	13	29	81
	51.5%	61.1%	35.1%	80.6%	57.0%
อื่น ๆ					N =142
- ไม่มี	31	36	37	36	140
	93.9%	100.0%	100.0%	100.0%	98.6%
- มี	2	0	0	0	2
	6.1%	0.0%	0.0%	0.0%	1.4%

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละของสิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน

สิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนเมือง	
น้ำขัง/น้ำเน่า					N = 142
- ไม่มี	22 66.7%	16 44.4%	20 54.1%	29 80.6%	87 61.3%
- มี	11 33.3%	20 55.6%	17 45.9%	7 19.4%	55 38.7%
บ่อน้ำ					N = 142
- ไม่มี	30 90.9%	29 80.6%	25 67.6%	30 83.3%	114 80.3%
- มี	3 9.1%	7 19.4%	12 32.4%	6 16.7%	28 19.7%
คอกสัตว์					N = 142
- ไม่มี	32 97.0%	32 88.9%	27 73.0%	34 94.4%	125 88.0%
- มี	1 3.0%	4 11.1%	10 27.0%	2 5.6%	17 12.0%
กองขยะ					N = 142
- ไม่มี	17 51.5%	23 63.9%	16 43.2%	29 80.6%	85 59.9%
- มี	16 48.5%	13 36.1%	21 56.8%	7 19.4%	57 40.1%
เสียงดัง					N = 142
- ไม่มี	22 66.7%	23 63.9%	12 32.4%	32 88.9%	89 62.7%
- มี	11 33.3%	13 36.1%	25 67.6%	4 11.1%	53 37.3%

ตารางที่ 40 (ต่อ)

สภาพภายในบ้าน	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- อื่น ๆ	0 0.0%	0 0.0%	1 2.9%	1 2.8%	2 1.4%
ความปลอดภัยในบ้าน					N = 140
- มีการป้องกันอันตราย จากของมีคม ปลั๊กไฟ ยา	23 69.7%	30 83.3%	22 62.9%	27 75.0%	102 72.9%
- ไม่มีการป้องกัน	10 30.3%	4 11.1%	13 37.1%	9 25.0%	36 25.7%
- อื่น ๆ	0 0.0%	2 5.6%	0 0.0%	0 0.0%	2 1.4%
- ประตูหลังบ้าน ไม่มีอันตรายเมื่อเด็กออก	0 0.0%	1 2.8%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
- วางปลั๊กไว้ที่สูง	0 0.0%	1 2.8%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%

การสังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้านในเรื่องของความสะอาดและบุคลิกของเด็ก จากการสังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้าน พบว่าเด็กส่วนใหญ่มีร่างกาย เล็บ ผม สะอาดสะอ้าน ได้รับการเอาใจใส่มาก คิดเป็นร้อยละ 56.7 ส่วนอารมณ์ พบว่า ร้อยละ 70.4 มีอารมณ์ยิ้มแย้มแจ่มใส รองลงมา คือ สนใจสิ่งแวดล้อมและเคลื่อนไหวคล่องแคล่วในสัดส่วนที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 47.9 สำหรับความสัมพันธ์ของเด็กกับพ่อแม่ พบว่า ส่วนใหญ่มีความใกล้ชิดมีความผูกพันกันดี ร้อยละ 72.6 ดังแสดงในตารางที่ 41

ตารางที่ 41 จำนวนและร้อยละของลักษณะเด็ก

ลักษณะเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเขาเผ่าต่างๆ	
ร่างกาย ผม เล็บ					N = 134
- สะอาด สะอ้าน ได้รับการเอาใจใส่มาก	24 75.0%	17 48.6%	13 40.6%	22 62.9%	76 56.7%
- สะอาดพอใช้ ได้รับการเอาใจใส่บ้าง	7 21.9%	17 48.6%	16 50.0%	13 37.1%	53 39.6%
- มอมแมม/ถูกละเลย	1 3.1%	1 2.9%	2 6.3%	0 0.0%	4 3.0%
อารมณ์					N = 134
- ยิ้มแย้มแจ่มใส	29 87.9%	24 66.7%	18 48.6%	29 80.6%	100 70.4%
- เฉย ๆ	1 3.0%	3 8.3%	4 10.8%	0 0.0%	8 5.6%
- สนใจสิ่งแวดล้อม	25 75.8%	20 55.6%	5 13.5%	18 50.0%	68 47.9%
- พูดจาไพเราะ	20 60.6%	12 33.3%	6 16.2%	17 47.2%	55 38.7%
- เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว	21 63.6%	18 50.0%	7 18.9%	22 61.1%	68 47.9%
- ขี้อาย	5 15.2%	6 16.7%	2 5.4%	8 22.2%	21 14.8%
- ก้าวร้าว	2 6.1%	2 5.6%	1 2.7%	0 0.0%	5 3.5%
- ซึมเศร้า	0 0.0%	0 0.0%	2 5.4%	0 0.0%	2 1.4%

ตารางที่ 41 (ต่อ)

ลักษณะเด็ก	กลุ่มประชากรที่ศึกษา				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- สังเกตไม่ได้	1 3.0%	2 5.6%	2 5.4%	1 2.8%	6 4.2%
- อื่นๆ	1 3.0%	0 0.0%	4 10.8%	0 0.0%	5 3.5%
ความสัมพันธ์กับพ่อแม่					N = 135
- ใกล้ชิดมีความผูกพันกันดี	28 87.5%	23 65.7%	21 63.6%	26 74.3%	98 72.6%
- เด็กติดพ่อมาก	1 3.1%	0 0.0%	0 0.0%	0 0.0%	1 0.7%
- เด็กติดแม่มาก	1 3.1%	8 22.9%	6 18.2%	5 14.3%	20 14.8%
- เด็กสนิทกับคนอื่นมากกว่าพ่อแม่	1 3.1%	3 8.6%	1 3.0%	1 2.9%	6 4.4%
- อื่น ๆ	1 3.1%	1 2.9%	5 15.2%	3 8.6%	10 7.4%

จำนวนและร้อยละของเด็กแยกตามเพศและอายุและหญิงตั้งครรภ์

จากตารางที่ 42 พบว่า กลุ่มเด็กในครอบครัวที่ศึกษาทั้งหมด มีจำนวน 241 คน และมีหญิงตั้งครรภ์ 23 คน จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า เป็นกลุ่มวัยก่อนเรียน (3-5.9 ปี) สูงสุด 59 คน รองลงมาในสัดส่วนเท่ากัน คือ กลุ่มวัยแตะแตะ (1-2.9 ปี) และกลุ่มเด็กวัยเรียน (6-11.9 ปี) จำนวนกลุ่มละ 56 คน กลุ่มวัยรุ่น (12-18 ปี) จำนวน 48 คนและกลุ่มวัยทารก อายุต่ำกว่า 1 ปี จำนวน 22 คน ตามลำดับ และเมื่อแยกตามเพศของเด็กพบว่า มีเด็กหญิง จำนวน 130 คน มากกว่าเด็กชายเพียงเล็กน้อยซึ่งมีทั้งหมด 111 คน โดยพบว่าจำนวนเด็กที่มีมากสุดในชุมชน คือ กลุ่มไทยมุสลิม ไทยพุทธ ชุมชนแออัดและแรงงานต่างด้าว จำนวน 83, 61, 60 และ 37 คน ตามลำดับ

ตารางที่ 42 ความถี่และร้อยละของเด็ก แยกตามเพศและอายุ (N = 241) และหญิงตั้งครรภ์ (N = 23)

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา (group)				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชาวเขาเผ่าต่างๆ	
เด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี					
- ชาย	2 50.0%	3 60.0%	3 42.9%	2 33.3%	10 45.5%
- หญิง	2 50.0%	2 40.0%	4 57.1%	4 66.7%	12 54.5%
เด็กอายุ 1-2.9 ปี					
- ชาย	9 64.3%	7 35.0%	7 70.0%	4 33.3%	27 48.2%
- หญิง	5 35.7%	13 65.0%	3 30.0%	8 66.7%	29 51.8%
เด็กอายุ 3-5.9 ปี					
- ชาย	9 60.0%	9 60.0%	5 35.7%	5 33.3%	28 47.5%
- หญิง	6 40.0%	6 40.0%	9 64.3%	10 66.7%	31 52.5%
เด็กอายุ 6-11.9 ปี					
- ชาย	12 66.7%	6 30.0%	1 33.3%	4 25.0%	23 40.4%
- หญิง	6 33.3%	13 65.0%	2 66.7%	12 75.0%	33 57.9%
เด็กอายุ 12-18 ปี					
- ชาย	5 50.0%	11 45.8%	1 33.3%	6 54.5%	23 47.9%

ตารางที่ 42 (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มประชากรที่ศึกษา (group)				รวม
	ไทยพุทธ	ไทยมุสลิม	แรงงานต่างด้าว	ชุมชนแออัด	
- หญิง	5 50.0%	13 54.2%	2 66.7%	5 45.5%	25 52.1%
หญิงตั้งครรภ์	5 100%	7 100%	6 100%	3 100%	23 100%

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม

ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสนทนากลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มไทยพุทธ กลุ่มไทยมุสลิม กลุ่มแรงงานต่างด้าวและกลุ่มชุมชนแออัด และผลจากการสนทนากลุ่มผู้นำด้านต่าง ๆ ในระดับอำเภอและจังหวัด

2.1 ผลจากการสนทนากลุ่มตัวแทนครอบครัวและผู้นำชุมชน

2.1.1 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนไทยพุทธ หมู่ 2 ซอยวัดปากบารา บ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 15 คน ประกอบด้วย กรรมการหมู่บ้านเขต 2 สารวัตรกำนัน มัคทายก ประธานอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลปากน้ำ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน นักเรียน แม่บ้าน

สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนตำบลปากน้ำ

บริบทชุมชน

ชุมชนไทยพุทธ หมู่ 2 บ้านปากบารา (ซอยวัดปากบารา) ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นชุมชนที่คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีเพียงร้อยละ 10 ที่นับถือศาสนาพุทธ ชุมชนตั้งอยู่ติดชายทะเลอันดามัน คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความเป็นสัดส่วน ไม่ถูกรบกวน บรรยากาศการสนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้

ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็นดี การสนทนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนไทยพุทธมีความคาดหวังว่า เด็กในชุมชนเมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นคนดี มีความสามัคคี ไม่แบ่งชั้นวรรณะ ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี และได้รับการดูแล

เป็นคนดี: "อยากให้เป็นคนดี ไม่เกเร ไม่อันธพาล สิ่งเสพติดไม่เข้าใกล้ มีความรู้เยอะๆ เป็นคนดีของสังคม เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่" เป็นอนาคตของชาติ ตั้งใจเรียน ไม่เกเร เป็นกำลังของชาติต่อไป "มีจิตใจอาสา" "ไม่ร้าวรานผู้ใหญ่ ไม่ก้าวร้าว"

มีความสามัคคีไม่แบ่งชั้นวรรณะ: "อยากให้เด็กกลุ่มไทยพุทธ มุสลิม สมานสามัคคี ไม่แยกศาสนา อยากให้ทั้ง 2 กลุ่ม ทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่อยากให้เด็กทั้ง 2 ศาสนา แตกแยกกันสามัคคีกัน" "ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ก้าวก่ายกัน"

อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี: "ได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี บริสุทธิ์ สะอาด"

ได้รับการดูแล: "ให้ผู้ใหญ่ในชุมชนดูแล ไม่ทอดทิ้งเด็ก" "อยากให้ผู้ใหญ่ส่งเสริมพาเด็กไปวัด"

2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนไทยพุทธมีความคิดเห็นว่า ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี คือ ครอบครัวที่มีการอบรมสั่งสอนลูก ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนและการงาน มีความเข้าใจลูก และมีครอบครัวที่มีความอบอุ่น

อบรมสั่งสอน: พูดจากับลูกดี อบรมลูกดี

ส่งเสริมสนับสนุนเรื่องการเรียนและการงาน: "ให้ลูกได้เรียนสูง ๆ การเรียนทำให้ลูกได้ดี จัดหาสถานที่เรียนดี ๆ ปลูกฝังสั่งสอนลูกให้เรียนสูง ๆ ต่อไปให้กลับมาพัฒนาชุมชน" "ส่งเสริมอาชีพการงานของลูก"

พ่อแม่มีความเข้าใจลูก: "ลูกมีปัญหาสามารถพูดคุยได้ เวลาลูกมีปัญหาไม่ซ้ำเติม เป็นกำลังใจให้ลูก" "ถ้าลูกทำอะไรผิด จะตักเตือนไม่ด่าลูก" "พูดคุยกับลูก ตักเตือนลูกเมื่อลูกทำผิด ถามลูกและให้เหตุผลกับลูก"

ครอบครัวมีความอบอุ่น: "ครอบครัวมีความอบอุ่น ให้เวลา อยู่ด้วยกันแบบเพื่อน"

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่น่าเป็นห่วง อย่างไร

สิ่งที่น่าพึงพอใจ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนไทยพุทธมีความคิดเห็นว่าเด็กในชุมชนมีสิ่งที่น่าพึงพอใจหลายประการ โดยเฉพาะการให้ความร่วมมือเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ เด็กในชุมชนยังเป็นเด็กที่เรียนดี เรียนเก่ง

การเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน: "ทุกครั้งที่ผู้ใหญ่จัดงานหรือกิจกรรม เด็กจะเข้าร่วมดีมาก เช่น กีฬาต้านยาเสพติด กีฬาต่างๆ" "วันปีใหม่มีการทำบุญใส่บาตร หรือวันพระ หรือถ้าโรงเรียนมีโครงการหรือกิจกรรม เด็กจะเข้าร่วม เช่น โครงการวิจัย เด็กจะมาร่วมกิจกรรม" "การพานักเรียนไปฟังธรรม ครูที่โรงเรียน (โรงเรียนบ้านไลยไส) จะใช้รถกระบะของครู พาเด็กนักเรียนไปวัดทุกวันพระ เพื่อฟังธรรม"

เรียนดี เรียนเก่ง: เด็กเรียนเก่ง (บางคน) เรียนได้เกียรตินิยม เด็กในชุมชนได้รับการคัดเลือกให้ไปประกวดหรือแข่งขันต่างๆ

สิ่งที่น่าเป็นห่วง

ชุมชนไทยพุทธมีความเป็นห่วงเด็กในชุมชนในหลายประเด็น โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ การติดยาเสพติด การพนัน การทะเลาะวิวาท และการลักขโมย การติดเกมส์ เรื่องชู้สาว การตามเพื่อน นอกจากนี้ ยังเป็นห่วงในเรื่องอื่น ๆ คือ ประชากรแฝงในชุมชน กลุ่มไทยพุทธได้รับความสนใจน้อย และพ่อแม่เข้าข้างเด็ก

ยาเสพติด: "เป็นห่วงเรื่องยาเสพติด เนื่องจากมีเด็กภายนอกเข้ามาและมีแรงงานพม่า (ชุมชนมีไทยพุทธประมาณ 10%) เข้ามาอยู่ในซอยมากและมีการเสพยาเสพติดในซอยนี้ กลัวว่าเด็กจะติดยาเสพติด ติดเหล้า" "ยาเสพติด 4 x 100 ชุมชนเองได้พยายามแก้ปัญหา เช่น จัดอบรมเรื่องต่าง ๆ เช่นยาเสพติดให้กับวัยรุ่นในชุมชน"

การพนัน: เด็กเล่นการพนัน พวกตู้เกมส์ ตู้ม้ามาก มีมากที่นี่

เกเรและทะเลาะวิวาท: เป็นห่วงเรื่องการทะเลาะวิวาทของเด็ก เด็กในชุมชน ส่วนใหญ่จะเกเร ดื่มเหล้าสูบบุหรี่ ใช้ยาเสพติด ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กมุสลิม เด็กไทยไม่ค่อยเกเร เด็กจะตั้งวงกินเหล้าและมีเพื่อนจากชุมชนอื่นเข้ามา บางครั้งมองหน้ากัน ก็ทะเลาะกัน

ลักขโมยและรีดไถ: "เด็กวัยรุ่นในซอยร่วมกับเด็กวัยรุ่นภายนอก รวมกลุ่มกันรีดไถจากชาวบ้านและร้านค้า ลักเล็กขโมยน้อย"

ติดเกมส์: "เด็กจะติดเกมส์ (มีร้านเกมส์ประมาณ 10 ร้าน ในทุกซอย) พ่อแม่ให้เงินค่าใช้จ่าย จะเอาไปเล่นเกมส์ เสาร์-อาทิตย์จะไปเล่นเกมส์"

เรื่องชู้สาว: "เรื่องชู้สาวโดยเฉพาะในเด็ก ม.1, ม.2, ม.3 จะไปกันเป็นคู่ ๆนั่งซ้อนมอเตอร์ไซค์"

ตามเพื่อน: "เด็กจะมีพฤติกรรมตามเพื่อนในสิ่งที่ผิด เช่น การสูบบุหรี่ จะพบในเด็กผู้ชายเสียส่วนมาก เพื่อนชวนไปไหนไม่ปฏิเสธ จะไปกับเพื่อน (เช่น ไปแอบดูดบุหรี่ ไปกินเหล้า)"

ประชากรแฝง: "มีปัญหาเรื่องประชากรแฝงและเข้ามามีอิทธิพลกับเด็กในชุมชน"

กลุ่มไทยพุทธได้รับความสนใจน้อย: "กลุ่มไทยพุทธจะได้รับความสนใจน้อย มีอะไรจะรู้ทีหลัง ได้รับการช่วยเหลือทีหลัง"

พ่อแม่เข้าข้างเด็ก: "พ่อแม่ส่วนใหญ่จะเข้าข้างลูก เพื่อนบ้านไปบอกว่าลูกติดยาเสพติด พ่อแม่ไม่เชื่อและจะว่าคนมาบอกก่อน"

4. ในชุมชนของท่าน มีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไร เอื้อประโยชน์ ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับสำคัญ 3 อับดับแรก)

กลุ่มชุมชนไทยพุทธมีความเห็นว่า ปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพของชุมชนไทยพุทธ คือ การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา โดยกลุ่มมองว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุด 3 อันดับแรกที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็กคือ การปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนาและตามประเพณีได้แก่ การพาเด็กไปวัดในวันพระ ประเพณีกินเจ และประเพณีวันขึ้นปีใหม่

ปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี: ไม่ค่อยมีมาก ส่วนใหญ่ต่างคนต่างเลี้ยงลูกไม่ค่อยมีกิจกรรมร่วมกันเนื่องจากมีคนไทยอยู่น้อย จะมีบ้าง เช่น

- การจัดกิจกรรมวันปีใหม่ มีการตักบาตร พ่อแม่ลูกได้ทำกิจกรรมร่วมกัน
- วันลอยกระทง ทำบุญเดือนสิบ เด็กจะไปทำบุญกับครอบครัว
- การกินเจ พ่อแม่จะแนะนำว่าการกินผัก จะเป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และชักชวนลูกให้กินเจด้วย
- ประเพณีสงกรานต์ วันครอบครัวจะมีพิธีรดน้ำดำหัว ทำให้เด็กได้เห็นการปฏิบัติและทำตามต่อไป ชุมชนมีแนวคิดว่า ในวันสงกรานต์ น่าจะมีการจัดกิจกรรม

ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา: เทศกาลเข้าพรรษา เวียนเทียน เด็กจะเข้าวัดทำให้เด็กเป็นคนดีไม่ก้าวร้าว ไม่ติดยาเสพติด

5. ในชุมชนของท่าน มีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ ขัดขวาง หรือ ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนไทยพุทธมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางหรือทำให้เกิดผลเสียต่อเด็กในชุมชน ได้แก่ การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของพ่อแม่ และสื่อต่าง ๆ โดยปัจจัยอุปสรรค 3 อันดับแรกที่กลุ่มให้ความสำคัญคือ การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีในเรื่องการทะเลาะวิวาท การเล่นการพนันและการเสพสิ่งเสพติดของพ่อแม่

พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี: พ่อแม่เล่นการพนัน การเล่นพนันบอล การเล่นไพ่ ตู้ม้า พ่อแม่บางคนใช้ลูกไปแทงบอลให้ บางคนสอนให้ลูกหัดแทงบอล ทำให้ลูกติดการพนัน ผู้ใหญ่แทงตู้ม้า (การพนัน) พ่อแม่กินเหล้า ผู้ใหญ่ดื่มสุราให้เด็กดู พ่อแม่สูบบุหรี่ให้เด็กเห็น สอนเด็กให้เลิกบุหรี่ แต่ตัวเองยังสูบอยู่ การที่พ่อแม่พาลูกไปนั่งตามร้านอาหารทำให้เด็กเห็นสิ่งที่ไม่ดี พ่อแม่ทะเลาะกันให้ลูกเห็น หรือลูก ๆ ของเพื่อนบ้านเห็น ทำให้เด็กก้าวร้าว การดูหนังโป๊ของพ่อแม่ ทำให้ลูกเห็น หรือการดูหนังที่มีการทะเลาะ ชกต่อย ยิงกัน บางครั้งพ่อแม่เก็บแผ่นซีดีไม่ดี วางทิ้งไว้ทำให้เด็กเอาไปดูตามลำพังจะเกิดผลเสีย

สื่อต่าง ๆ: หนัง โทรทัศน์ที่มีการพูดจาที่ไม่สุภาพ ไม่ดี แต่งตัวโป๊ ทำให้เด็กเลียนแบบ

6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร

บทบาทของพ่อที่เป็นอยู่: ส่วนใหญ่พ่อช่วยเลี้ยงลูก แต่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูก "พ่อส่วนใหญ่ในชุมชนช่วยเลี้ยง" "... ส่วนใหญ่พ่อไม่ค่อยมีเวลาต้องออกเรือ"

บทบาทพ่อที่ควรจะเป็น: คือ ให้มีบทบาทเช่นเดียวกับแม่ อบรมสั่งสอนลูก มีเวลาให้ลูกและครอบครัว

- **ทำบทบาททุกอย่างเทียบเท่าแม่**: "ให้พ่อมีบทบาททุกอย่างเทียบเท่าแม่ เช่น ดูแลเรื่องอาหาร การศึกษา (สอนการบ้าน) และกิจกรรมในชีวิตประจำวันทุกอย่าง สร้างความอบอุ่นให้กับลูก" "อยากให้พ่อเป็นคนใจกว้างไม่แบ่งแยกว่า อันนี้เป็นหน้าที่ของแม่ อันนี้เป็นหน้าที่ของพ่อ"
- **อบรมสั่งสอนลูก**: "ให้พ่ออบรมลูกในเรื่องที่ดี เข้าใจปัญหาของลูก"
- **มีเวลาในให้ลูกและครอบครัว**: "ให้พ่อมีเวลาอยู่กับลูก ส่วนใหญ่พ่อไม่ค่อยมีเวลาต้องออกเรือ"

แบบอย่างที่ดีที่พ่อควรทำ: "พ่อไม่ควรกินเหล้า เสพสิ่งเสพติด" "เป็นเหมือนเพื่อนกับลูก เป็นที่ปรึกษา ไม่ใช้อารมณ์กับลูก" "ทำกิจกรรมร่วมกับลูก ทานข้าว ดูทีวี นั่งพูดคุย ไปเที่ยว อยู่บ้านกับลูกและภรรยา ทำอาหารให้ลูกทาน ซัก 1 มื้อ"

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน" เพราะอะไร แม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนไทยพุทธมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน

เห็นด้วย: เนื่องจากเห็นว่านมแม่มีประโยชน์ คือ นมแม่มีภูมิต้านทาน และการให้นมแม่เป็นการสร้างความอบอุ่นระหว่างแม่กับลูก และเด็กไม่ควรให้อาหารเสริมเร็วเกินไป เพราะลำไส้ยังทำงานไม่ดี "นมแม่มีภูมิต้านทาน" "เป็นการสร้างความอบอุ่นระหว่างแม่กับลูก" "การให้อาหารเสริมตั้งแต่เด็กเล็ก ลำไส้เด็กยังทำงานไม่ดี"

ไม่เห็นด้วย: เนื่องจากแม่ต้องออกไปทำธุระข้างนอก แม่ต้องทำงานนอกบ้าน แม่มีน้ำนมไม่พอ และมีความคิดเห็นว่าเด็กควรได้รับการเปลี่ยนรดชาติอาหารบ้าง

- **แม่ต้องออกไปธุระนอกบ้าน**: "การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทำให้ลูกติด แม่ไม่สามารถออกไปทำธุระได้ แม่ต้องออกไปข้างนอก ไปทำธุระ ต้องฝากลูกกับคนอื่น"
- **แม่ต้องทำงานนอกบ้าน**: "แม่ต้องทำงานนอกบ้าน"
- **แม่มีน้ำนมไม่พอ**: "น้ำนมไม่พอ ต้องเสริมด้วยนมผสม"
- **เด็กควรได้รับการเปลี่ยนรดชาติอาหารบ้าง**: "ควรเปลี่ยนรสชาติอาหารบ้าง เพราะโตขึ้นมาต้องเปลี่ยนรสชาติอยู่แล้ว"

8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ สระผม การแปรงฟัน การตัดผม การตัดเล็บ การทำความสะอาดหูและตา)

ครอบครัวไทยพุทธจะมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายโดยการดูแลและสอนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การสระผม การล้างมือก่อนกินอาหาร และทำให้เด็กดูและฝึกให้เด็กทำเอง "ดูแลและสอนตอนเล็กทุกเรื่อง ทำให้ดูแล้วให้เด็กทำเอง เช่นการสระผม ล้างมือก่อนกินอาหาร"

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วยพ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

การดูแลเด็กเวลาเจ็บป่วยของครอบครัวไทยพุทธ โดยส่วนใหญ่จะรักษาตามอาการที่บ้านก่อน เช่น เช็ดตัวลดไข้ ถ้าไม่ดีขึ้น/อาการเป็นมากขึ้น จะพาไปคลินิก ไปโรงพยาบาล นอกจากนี้จะมีการรักษาโดยหมอพื้นบ้านบ้างในบางกรณี และมีการรักษาโดยหมอไสยศาสตร์

ดูแลรักษาเบื้องต้นที่บ้าน: "ถ้าเป็นเล็กน้อยก็ให้การดูแลที่บ้านก่อน ... ไข้ เช็ดตัวก่อน ..."

2.1.2 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนไทยมุสลิม หมู่ที่ 2 ซอยนิรนาม บ้านปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 12 คน ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำศาสนา สตรีตั้งครรภ์ ตัวแทนครอบครัว และนักเรียน

สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชนตำบลปากน้ำ

บริบทชุมชน

ชุมชนไทยมุสลิม หมู่ 2 ปากบารา (ซอยนิรนาม) ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นชุมชนที่คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ติดกับชายทะเลอันดามัน คนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพประมง

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน มีความเป็นสัดส่วน บรรยากาศการสนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็นดี การดำเนินการสนทนาเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. **คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตขึ้นเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนมุสลิมมีความคาดหวังว่า เด็กในชุมชนเมื่อเติบโตขึ้นจะเป็น คนดี คนเก่งและเป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม

เป็นคนดี: คือ ตั้งใจเรียน ช่วยเหลือสังคมและชุมชน ช่วยเหลือตนเอง ขยัน ไม่เกี่ยงงาน ไม่ติดยาเสพติดและอบายมุข "เป็นคนดี กล้าหาญ" "เป็นคนดี ตั้งใจเรียน ไม่ขาดเรียน อยากให้ลูกได้เรียนดี ได้ดีกว่าพ่อแม่" "เป็นคนดี ช่วยเหลือสังคม ช่วยเหลือทุกคน" "อยากให้เป็นคนดีของประเทศ คนดีในชุมชน ช่วยเหลือทุกคน" "ไม่เกี่ยงงาน ขยัน ช่วยเหลือตัวเอง" "อยากให้เด็กดี แต่เด็กในชุมชนเสียมาก ติดเกมส์ติดยา อยากให้ไม่ติดเกมส์ ติดยา"

เป็นคนเก่ง: คือ เรียนดี เก่ง ได้เรียนหนังสือสูง ๆ เก่งทางด้านกีฬา "อยากให้เรียนดี เก่ง มีสติปัญญา ไม่ถูกคนหลอก" "พ่อแม่ส่วนใหญ่ทำประมง บางครอบครัวไม่มีคนช่วย ก็ให้ลูกไปออกทะเลไปช่วย ไม่ได้ให้ลูกเรียน อยากให้ลูกได้เรียน เด็กอายุ 12-13 ปี" "ให้ลูกขาดเรียนไปช่วยพ่อแม่ ทำให้ลูกเรียนไม่ทัน ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชาย ถ้าเด็กขาดเรียนอย่าให้ขาด ต้องให้เด็กเรียนสูงกว่าพี่หรือพ่อแม่" "อยากให้เก่งในด้านกีฬา เช่น ฟุตบอล"

มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม: มีคุณภาพในการศึกษา มีคุณธรรมจริยธรรม ใช้หลักศาสนาในเรื่องคุณธรรม ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ "เติบโตมีคุณภาพ คุณธรรม มีคุณภาพใน

การศึกษา มีการศึกษาที่ดี มีพฤติกรรมที่ดี ใช้ศาสนาเป็นหลักในเรื่องคุณธรรม รู้จักคนเฒ่าคนแก่ ตอบแทนบุญคุณ เคารพพ่อแม่ เพราะเด็กปัจจุบันไม่ค่อยมี" "มีคุณธรรมจริยธรรม"

2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนมุสลิมมีความคิดเห็นว่า ครอบครัวมุสลิมที่เลี้ยงดูลูกได้ดี คือ ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่ลูก เลี้ยงดูลูกโดยไม่บังคับลูกจนเกินไป มีการอบรมสั่งสอนในเรื่องต่าง ๆ และเป็นที่ปรึกษาให้กับลูก

ดูแลเอาใจใส่: พ่อแม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูก ให้คำแนะนำชี้แนะ แก่ลูก "พ่อแม่ไม่ปล่อยปละละเลย ไม่ตามใจลูกเกินไป ชี้ให้เห็นว่าอะไรดีไม่ดี ฟังความ คิดเห็นของลูก" "พ่อแม่ไว้ใจลูก"

การเลี้ยงดู: เลี้ยงดูลูกโดยไม่บังคับจนเกินไป ไม่บังคับจิตใจ พูดกับลูกดีๆ "ไม่บังคับลูกเกินไป" "ต้องใจเย็นในการเลี้ยงลูก พูดกับลูกดี สั่งสอนอบรมลูก อย่าตี" "ถ้าจะบังคับก็คือการไม่ให้เที่ยวกลางคืน"

การอบรมสั่งสอน: อบรมสั่งสอนลูกในเรื่องต่างๆ เช่น สอนการพูดจา สอนมารยาท เน้นเรื่องศาสนา "อบรมเรื่องการพูดจาที่ดี" "สอนมารยาทที่ดีให้ลูก ได้แก่ การล้างมือ" "สอนลูกตลอดเวลา ชี้แนะบอกว่าอันนี้ดีอันนี้ไม่ดี" "เน้นให้ลูกไปเรียนศาสนาที่สุเหร่า" "เน้นให้ลูกเรียนเกี่ยวกับศาสนา"

เป็นที่ปรึกษา: เป็นที่ปรึกษาให้กับลูกเมื่อมีปัญหาและช่วยแก้ปัญหา รับฟังความคิดเห็นของลูก "เวลาลูกมีปัญหา ต้องแก้ปัญหาให้ลูก เช่น ช่วยดูแลในการทำการบ้าน ช่วยสอน" "รับฟังความคิดเห็นของลูก"

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่ <u>น่าพึงพอใจ</u> และมีอะไรที่ <u>น่าเป็นห่วง</u> อย่างไร

<u>สิ่งที่น่าพึงพอใจ</u>

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนมุสลิมมีความคิดเห็นว่า เด็กในชุมชนมีสิ่งที่น่าพึงพอใจหลายประการ โดยเฉพาะการให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ เด็กในชุมชนยังเป็นเด็กที่เรียนดี เรียนเก่ง ทำงานช่วยเหลือตนเอง และมีความสามารถพิเศษทางด้านกีฬาและศิลปะ

ให้ความร่วมมือทำกิจกรรมของชุมชน: เด็กในชุมชนให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนดี ให้ความร่วมมือดี "เยาวชนให้ความร่วมมือดีในการทำกิจกรรม เช่น หยอดทรายอะเบท" "เดินรณรงค์ต้านยาเสพติด การแข่งขันกีฬาเยาวชน เก็บขยะ" "ในวันสำคัญทางศาสนา เด็กเยาวชนให้ความร่วมมือไปร่วมกิจกรรม ไปมัสยิด (เด็กตั้งแต่ ป.3 , ป.4 ถึง ม.3) ไปละหมาด ร่วมกิจกรรม ฟังการอบรม"

เรียนเก่ง: เด็กเรียนเก่ง สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ "เรียนเก่ง สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ สอบได้เป็นลำดับที่ดี ทำให้คนอื่นได้เห็นเป็นตัวอย่าง"

ทำงานและช่วยเหลือตนเอง: เด็กทำงานช่วยเหลือตัวเอง หารายได้ด้วยตัวเอง "เด็กส่วนใหญ่จะช่วยเหลือตัวเอง หารายได้เอง เช่น ตกเบ็ด ตกปู หาพลาสติกมาขายได้เงินเลี้ยงน้อง" "บางคนอายุ 9-10 ปี ก็ทำงานหาเงินใช้เอง"

มีความสามารถพิเศษ: เด็กมีความสามารถด้านกีฬาและด้านศิลปะ "เป็นนักกีฬาได้ไปแข่งขันระดับประเทศ" "มีความสามารถในด้านศิลปะ ปั้นดินน้ำมัน เต้นรำ" "เด็กได้ออกรายการทุ่งแสงตะวัน เด็กช่วยถ่ายทอดวัฒนธรรม การจับหอย จับปู จับปลา"

<u>สิ่งที่น่าเป็นห่วง</u>

ชุมชนมุสลิมมีความเป็นห่วงเด็กในชุมชนในหลายประเด็น โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ การติดเกมส์ ติดยาเสพติด การทะเลาะวิวาท การขับรถซิ่ง การมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และการถูกชักจูงให้กระทำสิ่งที่ไม่ดี

เด็กติดเกมส์: "ติดเกมส์ ตู้ม้า"

ติดยาเสพติด: "ยาเสพติด บุหรี่ 4 x 100 (ยากันยุง แก้ไอ ใบกระท่อม โค๊ก) เด็ก ม. 1-3 จะไปมั่วสุมเป็นกลุ่มประมาณ 10 คน เนื่องจากชุมชนมีพื้นที่ที่เอื้ออำนวยต่อการมั่วสุม เป็นลักษณะชายหาด เชิงเขา เช่น ที่หาดเพตรา เจ้าหน้าที่ดูแลไม่ทั่วถึงเนื่องจากเข้าไปไม่ถึง บางครั้งเด็กนอกพื้นที่เข้ามารวมกลุ่ม กระท่อมในพื้นที่ไม่มี แต่จะมีที่เขาขาว บางคนติดกาว เหล้า"

การทะเลาะวิวาท: "การทะเลาะวิวาท บ่อยมากเนื่องจากมีการตั้งวงกินเหล้า (สัปดาห์ละ 2 ครั้ง) มีการแทงกัน บาดเจ็บ ตายก็มี ส่วนใหญ่จะเกิดบริเวณจุดชมวิว"

ขับรถซิ่ง: "การขับรถซิ่งทุกคืน ยกล้อด้วย เด็กจะมาเป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้ชาย"

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ: "เด็กผู้หญิงจะมีบ้างที่ไปเที่ยวตอนกลางคืน มีสามีก่อนวัยอันควรก็มี ตั้งครรภ์ ต้องออกจากโรงเรียนก็มี พ่อแม่จะจับให้แต่งงานกัน อาทิตย์ที่แล้วก็มี 2 คู่ (ทำพิธีนิกะห์ เป็นการจดทะเบียนแบบอิสลาม มีใบทะเบียนสมรส มีการเชิญผู้นำศาสนาเข้ามาเป็นสักขีพยาน เป็นกฎหมายของอิสลาม)" "เด็กหนีเที่ยวไม่ไปโรงเรียน (บอกแม่ว่าไปโรงเรียน แต่ไปไม่ถึง จะไปอยู่แถวหาดบางศิลา หาดเพตรา ไปเป็นคู่ ๆ ไปน้ำตกวังสายทอง ไปเข้าบังกะโล"

ถูกชักจูงให้กระทำในสิ่งที่ไม่ดี: "การชักจูงเด็กร่วมกระบวนการ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะมีพวกวัยรุ่นมาชักจูง มีเอกสาร ใบปลิวมาบิดเบือนข้อเท็จจริงทางหลักศาสนา"

4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ <u>เอื้อประโยชน์</u> ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว <u>(เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)</u>

กลุ่มชุมชนมุสลิมมีความเห็นว่า ปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพของชุมชนมุสลิม คือ หลักศาสนาและการปฏิบัติตามหลักศาสนาอิสลาม การใช้หนังสือคู่มือการเลี้ยงดู

บุตรเล่มสีชมพูของกระทรวงสาธารณสุข โดยกลุ่มมองว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุด 3 อันดับแรก ที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็ก คือ หลักศาสนาและการปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนา ได้แก่ การละหมาด การถือศีลอด และการเดินดาวะห์

หลักศาสนาและการปฏิบัติตามหลักศาสนา: การปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนาเป็นการฝึกเด็กให้เรียนรู้สิ่งต่างๆ เข้าใจผู้อื่น และปฏิบัติในสิ่งที่ดี

- **การถือศีลอด**: "กิจกรรมการละศีลอด (การถือศีลอด) เป็นการฝึกความอดทน ทำให้เด็กไม่เที่ยวกลางคืน เด็กมีคุณธรรม จริยธรรม ได้ละบุหรี่ ทำให้เลิกบุหรี่ ให้สำนึกว่าขณะอดเรารู้สึกอย่างไร คนอื่นอดแล้วเป็นอย่างไร ทำให้เกิดความเอื้ออาทรต่อสังคม การร่วมถือศีลอดทำให้ได้บุญ เป็นแนวทาง (เดือนละครั้ง)"

- **การเดินดาวะห์**: "โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เด็กเดินดาวะห์ เป็นการเดินบอกหรือเผยแพร่ศาสนา เป็นการปฏิบัติสิ่งดี ละสิ่งที่ไม่ดี เวลาเรียนต้องเรียน ต้องช่วยเหลือพ่อแม่บ้าง ชุมชนจัดทุกวันศุกร์ โดยหาเด็กไปมัสยิด และเดินไปในหมู่บ้านอื่น (เดินไปเป็นกลุ่มประมาณ 10 คน มีผู้นำ 1 คน เดินกันเป็นแถว ไปเชิญชวนให้ประชาชนละหมาด อ่านคัมภีร์อัลกุรอ่าน ไปสุเหร่า เด็กก็ได้เรียนรู้ว่าที่ชุมชนอื่นทำอย่างไรด้วย"

- **การออกบวช**: "วันฮารีรายอ (วันออกบวช) จะมีกิจกรรมต่างๆ เช่น ไปเยี่ยมกุโบว์ (สุสาน) เพื่อขอพร ขอมาอับ (ขออภัยจากผู้ใหญ่) ลูกขอพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เนื่องจากอยู่ด้วยกัน อาจมีการล่วงเกินกันบ้างทางวาจาและจิตใจ ทำให้เด็กเห็นถึงการสำนึกบุญคุณ รู้จักการให้อภัย รู้จักผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่เองก็จะให้พรหรือให้เงินแก่เด็ก"

- **พิธีฮัจห์**: พิธีฮัจห์: "พิธีเชือดสัตว์ วัว แพะ แกะ โดยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคนเชือด แล้วจะมีการแจกตามบ้าน (เรียกการทำกุรบัน) ครอบครัวที่มีฐานะดีจะช่วยบริจาคเงินแจกสิ่งของ

- **การบริจาคซากาต**: "พิธีซากาต บริจาคทรัพย์เพื่อคนยากยากจน จะทำให้วันจะถือศีลอด

- **พิธีขึ้นเปล**: พิธีขึ้นเปล เปิดปาก "พิธีเปิดปากให้อินทผาลัม น้ำผึ้งรวง" "เชื่อว่าเป็นศิริมงคลกับเด็กให้ เมื่อเด็กอายุ 7 วันก็เลิก"

- **การอบรมเรื่องศาสนา**: "มีการจัดอบรมเยาวชน เรื่องศาสนาปีละประมาณ 2 ครั้ง มีการเชิญตำรวจมาให้การอบรมความรู้เรื่องจราจร"

- **หลักศาสนา**: ก่อนเข้าห้องน้ำ ก่อนกินข้าวต้องขอพรทุกครั้งโดยให้ว่าในใจก่อน "ดูอา" เพื่อเป็นศิริมงคล เพื่อให้เข้มแข็ง "การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ดีที่สุด เป็นความเชื่อทางศาสนา เชื่อว่าเลี้ยงนมแม่อย่างเดียว ทำให้เด็กอบอุ่น ได้รับการอบรมสั่งสอน แต่บางคนไม่พร้อมเพราะต้องทำงาน"

การเลี้ยงดูเด็กตามหนังสือคู่มือของกระทรวงสาธารณสุข (สมุดชมพู): มีการเลี้ยงดูลูกโดยการใช้สมุดสีชมพู

5. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ ขัดขวาง หรือ ทำให้เกิด ผลเสียต่อเด็ก เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนมุสลิมมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางหรือทำให้เกิดผลเสียต่อเด็กในชุมชนได้แก่ การไม่มีเวลาของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของพ่อแม่ โดยปัจจัยที่เป็นอุปสรรค 3 อันดับแรก ที่กลุ่มให้ความสำคัญ คือ การไม่มีเวลาของพ่อแม่ การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีในเรื่องการทะเลาะวิวาท และการเล่นการพนันของพ่อแม่

การไม่มีเวลาพ่อแม่: พ่อแม่ทำงานเกินเวลาไม่มีเวลาให้ลูก "การทำงานของพ่อแม่ที่เกินเวลาไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่ลูก เช่น ออกทะเล"

การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของพ่อแม่: พ่อแม่เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี ทำตัวอย่างที่ไม่ดีให้ลูกเห็น เช่น การสูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน การทะเลาะกัน การดูสื่อโป๊ต่าง ๆ การพูดจาที่ไม่สุภาพ "พ่อแม่สูบบุหรี่ เล่นการพนัน (แทงบอล) ให้ลูกเห็น บางคนพกโพยบอล" "พ่อแม่เที่ยวกลางคืน" "พ่อแม่ทะเลาะกัน เด็กเห็นไม่สบายใจก็หาทางออกอย่างอื่น" "พ่อแม่เช่าหนังฝรั่งมาดูทำให้ลูกเห็น โดยเฉพาะบทรัก ทำอะไรก็ไม่ปิดบัง บางครั้งยังเรียกเด็กมาให้ดูด้วย พ่อแม่ดูหนังบทบู๊" "พ่อแม่พูดจาไม่สุภาพ" เด็กทำตาม ก็จะพูดกับคนอื่นไม่เพราะด้วย" "เพื่อนบ้านทะเลาะกันทำให้เด็กเห็น"

6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กควรทำอย่างไร

บทบาทของพ่อที่เป็นอยู่: ส่วนใหญ่พ่อมุสลิมยังมีบทบาทในการดูลูกน้อย ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกเพราะต้องไปทำงานออกเรือ "พ่อส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีเวลา เนื่องจากต้องออกเรือ ..."

บทบาทพ่อที่ควรจะเป็น: คือ เอาใจใส่ลูกสนใจลูก ช่วยดูแลลูก เป็นที่ปรึกษาให้ลูก เป็นแบบอย่างที่ดี มีเวลาให้ครอบครัว

- **สนใจลูก**: "เอาใจใส่ลูก ไม่ตามใจลูกเกินไป ดูแลลูก ติดตามหรือตรวจสอบความประพฤติลูก"
- **ช่วยเลี้ยงลูก**: ควรช่วยเลี้ยงลูกในขณะที่แม่ทำกับข้าว "เวลาแม่ทำงานบ้าน พ่อควรช่วยเลี้ยงลูก"
- **เป็นที่ปรึกษาให้ลูก**: "ช่วยแก้ปัญหา ให้คำปรึกษาลูก พูดคุยกับลูกได้ทุกเรื่อง"
- **เป็นแบบอย่างที่ดี**: ไม่ติดยาเสพติด" "ไม่กินเหล้า" "พ่อขยัน ประหยัด"

"พูดจาสุภาพ ช่วยสอนสิ่งที่ดีให้แก่ลูก"

- **ให้ความรักความอบอุ่น**: "ให้พ่อรักแม่คนเดียว ครอบครัวไม่แตกแยก ลูกไม่มีปัญหา"

- **มีเวลาให้ครอบครัว**: "... พ่อจึงควรพาลูกเที่ยวบ้าง เวลากลับจากเรือ หรือทำกิจกรรมร่วมกับลูก สำหรับพ่อที่ไม่ได้ออกเรือ ควรพาลูกไปส่งโรงเรียนแทนแม่ หาเงินเลี้ยงลูก" "ช่วยทำหรือหาอาหาร"

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน" เพราะอะไร แม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมุสลิมส่วนใหญ่**เห็นด้วย**กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวถึง 6 เดือน และแม่ส่วนใหญ่ในชุมชนจะเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ถึง 6 เดือน มีเพียงส่วนน้อยทำไม่ได้ "ส่วนมากแม่ในชุมชนทำ ส่วนน้อยที่ทำไม่ได้"

สาเหตุที่ทำไม่ได้: มีแม่เพียงบางส่วนที่ไม่สามารถให้นมแม่ถึง 6 เดือน เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพหรือต้องทำงานนอกบ้าน ช่วยพ่อออกทะเล

วิธีแก้: ทำได้ยากมาก โดยการปั๊มนมเก็บแช่ตู้เย็นหรือกลับมาให้นมลูกในขณะพักเที่ยง "ปั๊มนมแช่ตู้เย็นไว้ให้" "กลับมาให้นมลูกเวลาพักเที่ยง"

8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ สระผม การแปรงฟัน การตัดผม การตัดเล็บ การทำความสะอาดหูและตา)

ครอบครัวมุสลิมจะมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายโดยจะฝึกในเรื่องการแปรงฟัน อาบน้ำ สระผม ล้างมือทุกครั้งเวลากินข้าว ล้างสบู่เวลาออกจากห้องน้ำ การรับประทานอาหารโดยใช้ช้อนกลาง และสอนเรื่องความสะอาดโดยใช้หลักศาสนาอิสลาม

ฝึกเรื่องความสะอาดทั่วไป: ฝึกเรื่องการแปรงฟัน อาบน้ำ สระผมอยู่แล้ว ล้างมือทุกครั้งเวลากินข้าว ล้างสบู่เวลาออกจากห้องน้ำ การรับประทานอาหารโดยใช้ช้อนกลาง

สอนโดยเน้นตามหลักศาสนาอิสลาม: เน้นเรื่องความสะอาดตามหลักปฏิบัติของศาสนา ความสะอาดเป็นส่วนหนึ่งของความศรัทธา ก่อนทำละหมาดจะต้องล้างออกทุกส่วน เช่น ล้างหน้า ข้อศอก มือ บ้วนปาก ล้างเท้าทุกครั้ง วันหนึ่งทำละหมาด 5 ครั้ง (ตี 5, 13 น, 16 น, 18 น, 21 น) พ่อแม่ทำแบบอย่างให้เห็นตั้งแต่เด็กเล็ก ๆ เด็กจะถูกสอนตั้งแต่อายุ 2-3 ปี นอกจากนี้ หลักศาสนายังสอนในเรื่องความสะอาดอื่น ๆ เช่น การซักผ้า การตัดเล็บ "การซักผ้าเมื่อล้างเสร็จแล้ว ต้องล้างให้น้ำผ่านอีก 3 ครั้ง ถึงจะซักด้วยเครื่องก็ต้องล้างน้ำผ่าน 3 ครั้ง" "ตัดเล็บ ผู้ชายถ้าตัดเล็บวันศุกร์จะได้บุญเพียบ" (สุนัสต์)

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วย พ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

การดูแลเด็กเวลาเจ็บป่วยของครอบครัวมุสลิม โดยส่วนใหญ่จะรักษาตามอาการที่บ้านก่อน ถ้าไม่ดีขึ้น/อาการเป็นมากขึ้น จะพาไปโรงพยาบาล/สถานีอนามัย/คลินิก นอกจากนี้จะมีการรักษาโดยหมอพื้นบ้านหรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้างในบางกรณีหรือในกรณีที่รักษาแผนปัจจุบันแล้วไม่ดีขึ้น

ดูแลรักษาตามอาการที่บ้านก่อน: เมื่อเด็กเจ็บป่วยครอบครัวจะดูแลเบื้องต้นก่อน เช่น หายาให้กิน เช็ดตัวลดไข้ ให้ดื่มผงเกลือแร่ "หายาให้กินก่อน ถ้าไม่ดีไปพบแพทย์" "มีไข้จะเช็ดตัวก่อน แล้วค่อยกินยา ถ้าไข้ไม่ลดจะพาไปหาหมอ" "ท้องเสีย จะให้น้ำเกลือก่อน (ผงเกลือแร่) ถ้าไม่ดีจะพาไปโรงพยาบาล อสม. จะสอนการให้ผงเกลือแร่"

พาไปพบแพทย์: ครอบครัวจะพาไปพบแพทย์เมื่ออาการไม่ดีขึ้นหรือเป็นมากขึ้น "ถ้าไม่ดีขึ้นก็จะพาไปหาหมอ ส่วนใหญ่ถ้าฉุกเฉินจะพาไปโรงพยาบาลละงู อาการเล็กน้อยก็ไปสถานีอนามัย ถ้าใน 3 วันไม่ดีก็จะพาไปโรงพยาบาล ส่วนคลินิกจะไปตอนเย็น"

รักษาหมอชาวบ้าน/ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: มีการรักษาโดยหมอพื้นบ้านหรือใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นบ้างในบางกรณี เช่น ปวดเมื่อย กระดูกหัก เป็นพยาธิ เริม ออกหัด "ปวดเมื่อย เช็ดจะไปรักษากับบีบ" "กระดูกหัก จะพาไปหาหมอบ้าน (บางส่วน) แต่ส่วนใหญ่จะไปหาหมอแผนปัจจุบันก่อน แล้วถ้าหายช้าก็พาไปหาหมอบ้าน แต่จะมีที่หมู่บ้านอื่น" "เป็นพยาธิ/เดือน กินสมุนไพร (กินยอดสวาด) ตำให้ละเอียด แล้วบีบเอาน้ำกิน" "เริม ใช้หมากกับใบกระท่อม ปูน พลู หญ้าตีนกา ตำแล้วเอามาทา" "ออกหัด ใช้ยาเขียวใหญ่"

10. ครอบครัวมีวิธีสอนให้เด็กรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไร (การใช้ภาษาพื้นเมืองและภาษาประจำกลุ่ม การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมกฎระเบียบ/หลักศาสนา/หลักคุณธรรม)

ครอบครัวมุสลิมมีการสอนเด็กเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น โดยจะสอนการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา สอนเรื่องการแบ่งปัน ความสามัคคี การช่วยเหลือผู้อื่น สอนมารยาทต่างๆ

สอนการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนา: ในมัสยิด จะมีการสอนการดำเนินชีวิตตามหลักศาสนาอยู่แล้ว "นักเรียนคุรุสัมพันธ์" "มีการสอนให้เด็กเรียนศาสนา ที่มัสยิด สอนตามคัมภีร์อัลกุรอ่าน" สอนหลักสังคม ชีวิตครอบครัว ห้ามสูบบุหรี่

สอนเรื่องการแบ่งปันและความสามัคคี: "สอนให้เล่นด้วยกัน อย่ารบกัน ให้แบ่งปันกัน (คุรุสัมพันธ์)

สอนเรื่องการช่วยเหลือ: "สอนให้ช่วยเหลือผู้อื่น ช่วยเหลือชุมชนและสังคม"

สอนมารยาท: "การสอนมารยาท ให้ผู้น้อยเคารพผู้ใหญ่ ทักทายผู้ใหญ่ "สอนให้รู้จักญาติพี่น้อง"

11. ท่านคิดว่า "ครอบครัวในชุมชนต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างในการเลี้ยงดูลูก" (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก) (การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่)

ครอบครัวมุสลิมต้องการการช่วยเหลือในการเลี้ยงดูลูกในเรื่องต่าง ๆ คือ การแก้ปัญหาเด็กติดเกมส์ ปัญหายาเสพติด การสร้างงานในชุมชน และการส่งเสริมให้ครอบครัวมีเวลาให้ความสนใจลูกมากขึ้น โดยประเด็นที่ต้องการการช่วยเหลือ 3 อันดับแรก คือ ปัญหาเด็กติดเกมส์ ยาเสพติด และพ่อแม่สนใจลูก

เด็กติดตู้เกมส์: "(80% ของเด็กติดเกมส์) เวลามีเงินก็ไม่เหลือ เมื่อไม่มีเงินก็ลักเล็กขโมยน้อย ถ้าเจ้าหน้าที่กำหนดเวลาและวัยที่สามารถเล่นเกมส์ได้ น่าจะมีผลลดการเล่น เด็กที่ไปเล่นจนเสียการเรียนมาก มีเด็กหลายคนถ้าไม่ได้ไปเล่นเกมส์ก่อนไปโรงเรียนไม่ได้ พ่อแม่ก็ไม่บังคับ บางทีเด็กไม่ยอมกินพ่อแม่ก็ไม่กล้าบังคับ มันเป็นการติดที่อันตราย บางรายมีพฤติกรรมก้าวร้าวเนื่องจากเล่นเกมส์พวกมายปล้ำ กลับมาบ้านก็จะเล่นมวยปล้ำกับน้อง"

ยาเสพติด: อยากให้ช่วยแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

การสร้างงานในชุมชน "อยากให้ช่วยเหลือสร้างงานในชุมชน เพื่อให้ผู้ปกครองและเยาวชนได้ทำงานอยู่ในชุมชน" "งานไม่พอกับคน ทำให้พ่อแม่ต้องออกไปทำงานที่ไกล ๆ เยาวชนที่ไม่รู้หนังสือ ก็ว่างงานมาก"

ครอบครัวให้ความสนใจดูแลลูก: อยากให้ครอบครัวสนใจดูแลลูกมากขึ้น ถ้าพ่อแม่ไม่สนใจเด็กก็จะเที่ยว

2.1.3 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชนกลุ่มชุมชนแออัด หมู่ 4 ชุมชนประชาบำรุง ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 14 คน ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน สมาชิกเทศบาล ผู้นำศาสนา ประธานชุมชน สตรีตั้งครรภ์ ตัวแทนครอบครัว และนักเรียน

สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

บริบทชุมชน

ชุมชนประชาบำรุง หมู่4 ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นชุมชนเมืองแออัดที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกำแพง มี จำนวนครัวเรือน 214 ครัวเรือน มีเด็กประมาณ 216 คน คนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ประกอบอาชีพค้าขายและทำประมง

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความเป็นสัดส่วน บรรยากาศการสนทนาเป็นไปด้วยดี เป็นกันเอง ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือและร่วมกันแสดงความคิดเห็นดี การสนทนาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์

ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแออัดมีความคาดหวังว่า เด็กในชุมชนเมื่อเติบโตขึ้นจะเป็น คน ดี คนเก่งและเป็นคนที่มีความสุข

เป็นเด็กดี: "เป็นคนดี" "เป็นคนดี (ดีต่อสังคม ครอบครัว ทุกอย่าง) มีการศึกษาสูง มีอาชีพสุจริตทำ" "ให้เป็นคนดีของสังคม ช่วยบำเพ็ญตนเป็นประโยชน์ในสังคมให้มาก" "อยากให้ลูกหลานมีความรู้ มีคุณธรรม มีความรู้เรื่องศาสนามาก ๆ จะได้เป็นคนดี" "ไม่อยากให้ติดยาเสพติด ในชุมชนมียาเสพติด บุหรี่ กระท่อม กัญชา เหล้า (ทุกวัน) เด็กส่วนมากจะนั่งใกล้ผู้ใหญ่และเห็นผู้ใหญ่ทำ" "อยากให้ลูกหลานช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ใครที่เรียนอ่อน ให้คนเก่งได้ช่วยเหลือ"

เป็นคนเก่ง: มีการศึกษา "มีการศึกษาที่ดี สูง" "อยากให้ลูกเรียนสูง ๆ" "มีงานทำดีๆ ไม่อยากให้ลำบากเหมือนเรา" "อยากให้เป็นตัวนำ ...ที่ดี เป็นผู้นำชุมชนได้" "อยากให้มีงานทำที่ดี"

มีความสุข: "มีครอบครัวที่อบอุ่น ทุกอย่างจะดีหมดทุกอย่าง" "สุขภาพแข็งแรง"

2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแออัดมีความคิดเห็นว่า ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี คือ ครอบครัวที่มีเวลาให้ครอบครัว สอนและปฏิบัติตามหลักศาสนา มีการอบรมสั่งสอนลูกในเรื่องต่าง ๆ

มีเวลาให้ครอบครัว: "มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูมาก มานั่งคุย แนะนำสิ่งที่ดี" "มีเวลาให้กัน อย่างน้อยต้องกินข้าวร่วมกัน อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง"

สอนและปฏิบัติตามหลักศาสนา: "ในวันหนึ่ง ๆ ต้องให้ลูกคิดเกี่ยวกับศาสนา" "ในครอบครัว ควรได้มีการคุยกันสักครั้ง และให้คุยเรื่องศาสนา และสอนเรื่องการทำความดี"

อบรมสั่งสอน: "ลูกแปดเก้าคน เลี้ยงลูกไม่เกเร เติบโตแล้วตั้งครอบครัวได้ อบรมลูกดี พาลูกทำมาหากิน ให้รู้ศาสนาบ้าง" "สั่งสอน ตักเตือนลูกเมื่อทำผิด ไม่ซ้ำเติม สอนไม่ตีลูก ไม่ดุ ไม่ตวาดลูก "เมื่อลูกทำผิด สอน ตักเตือน ไม่ดุ ตีลูกได้บ้าง ถ้าไม่ตีเด็กจะเหลิง" "แต่ถ้าตีมาก เด็กจะดื้อไม้ ต้องผิดหลาย ๆ ที แล้วตีสักที" "ให้อภัย ชี้แจงให้ฟัง บอกทางที่ดี "ให้ลูกกลับมานอนบ้าน ไปเที่ยวได้ แต่ให้กลับบ้าน" "ไม่สอนลูกในทางที่ไม่ดี คอยตักเตือนลูก ไม่ให้ลูกไปนั่งมั่วสุมกับกลุ่มที่กินเบียร์"

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่น่าเป็นห่วง อย่างไร

<u>สิ่งที่ทำให้พึงพอใจ</u>

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแออัดมีความคิดเห็นว่า เด็กในชุมชนมีสิ่งที่น่าพึงพอใจหลายประการ โดยเฉพาะการให้ความร่วมมือช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน นอกจากนี้ เด็กในชุมชนยังเป็นเด็กที่เล่นกีฬาและออกกำลังกาย และปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา

ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของชุมชน: "เด็กให้ความร่วมมือทุกสิ่งทุกอย่าง กีฬาชุมชน เก็บขยะ เดินพาเหรด" "มีงานในชุมชนเด็กช่วยกันดีมาก เช่น งานกีฬา ชุมชนเทศบาล เทศบาลพบประชาชน กิจกรรมรำ" "เวลาเทศบาลบอกให้ร่วมประชุม จัดกิจกรรม จะไปร่วมกันทั้งเด็กและผู้ใหญ่" "ความสามัคคี ความร่วมมือ ทุกอย่าง"

เล่นกีฬา ออกกำลังกาย: เด็กในชุมชนมีการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย

ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา: "วันฮารีรายอ เด็กจะไปมัสยิด" "ช่วงเย็นมัสยิดอ่านหนังสือ (เด็กทำแบบนี้จะได้ไม่เกเร ไม่มั่วสุม)"

<u>สิ่งที่น่าเป็นห่วง</u>

ชุมชนแออัดมีความเป็นห่วงเด็กในชุมชนในหลายประเด็น โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ ติดยาเสพติด การพนัน การติดเกมส์ และการมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ

ยาเสพติด: "กลัวเรื่องยาเสพติด ในหมู่บ้านเริ่มมียาเสพติด คนนอกเอาเข้ามา กลัวจะเอาเด็กในเข้าไปด้วย"

การพนัน: "การพนัน กินเหล้า เมายา" "การพนันในชุมชน คือ บิงโก เล่นทั้งเด็กและผู้ใหญ่"

ติดเกมส์: "ร้านเกมส์ เด็กจะติดเกมส์มาก มีโต๊ะสนุ๊กเกอร์ บางคนที่พ่อแม่มีเวลาไม่พรื่อ (ไม่เป็นไร) แต่คนที่พ่อแม่ไม่มีเวลา ..." "มีตู้เกมส์ สนุ๊กเกอร์ เล่นม้า เล่นบอลตู้ มีหลายร้านในตลาด ในชุมชนไม่มี แต่มีข้างนอก"

พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ: "เรื่องชู้สาวในเด็กวัยรุ่น และการเที่ยวกลางคืน เด็กชายพาเด็กหญิงไปเที่ยวกลางคืน นั่งรถซ้อนท้ายไปด้วยกัน มีเด็กวัยรุ่นท้องในวัยเรียน"

4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไร เอื้อประโยชน์ ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับสำคัญ 3 อับดับแรก)

กลุ่มชุมชนแออัดมีความเห็นว่า ปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพของชุมชน คือ การปฏิบัติตามหลักศาสนา การรวมกลุ่มทำกิจกรรมสำหรับเด็ก การทำอาหารรับประทานในครอบครัว และ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยกลุ่มมองว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุด 3 อันดับแรก ที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็ก คือ การปฏิบัติกิจกรรมตามหลักศาสนาได้แก่ เด็กเล็กมีทำพิธีขอพรดูอา (ขึ้นเปล) พิธีดูหลี พิธีขึ้นบ้านใหม่/ทำบุญบ้าน ส่วนในเด็กโตมีทำพิธีสุหนัต กิจวัตรเกี่ยวกับศาสนา ให้อ่านหนังสืออัลกุรอ่าน การละหมาด การถือศีลอด

ปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา:

- **พิธีขึ้นเปล**: "เด็กแรกเกิดทำพิธีขึ้นเปล ทำให้เด็กดีไป ข้างหน้า (พิธีขอพรดูอา) ขอพรจากพระเจ้าให้เด็กเติบโตเป็นผู้นำที่ดี ทำตอนเด็กอายุ 2 เดือน"

- **การทำสุหนัต**: "ประเพณีเข้าสุหนัต 7-8 ขวบขึ้นไป การทำสุหนัตจะดีในเรื่องความสะอาด เด็กหญิงทำตอนแรกเกิด เด็กชายทำตอน 7-8 ขวบ ถ้าไม่เข้าสุหนัตจะเข้ามัสยิดไม่ได้"

- **การทำละหมาด**: "การเป็นแบบอย่างในการทำละหมาดของพ่อแม่ให้ลูกดูและเห็นภาพ และได้ปฏิบัติตาม เดินตาม ทำให้เด็กทำความดี ไม่ทำผิด" "วัยรุ่นที่มั่วสุม กลางคืนกินเหล้า อยากให้เลิกไม่เที่ยว ให้ไปทำละหมาด ปฏิบัติศาสนากิจ"

- **การถือศีลอด**: "การถือศีลอด 1 เดือน เริ่มตั้งแต่เด็กอายุประมาณ 8 ปี ทำให้เด็กมีความอดทน ถ้าไม่มีกินแล้วสามารถอดได้ ให้เข้าใจผู้ที่ไม่มีกิน และได้ช่วยเหลือผู้อื่นที่ไม่มีกิน"

- **การไปวัดและการใส่บาตร**: "(ไทยพุทธ) การใส่บาตรไปวัด ทำให้เด็กได้ทำบุญเป็นคนดี"

- **พิธีเปิดปากเด็ก**: "ที่นี่จะมีพิธีเปิดปากเด็ก อายุ 7 – 9 วัน โดยให้กินข้าวกล้วยยอดผัก ผักหวาน ผักตำลึง"

- **พิธีดูหลี**: พิธีขึ้นบ้านใหม่/ทำบุญบ้าน

การรวมกลุ่มทำกิจกรรมสำหรับเด็ก: "อสม. รวมกลุ่มชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง มีการเดินบอกกัน การหยอดวัคซีน" "แพทย์มาตรวจโรคที่ชุมชนเดือนละครั้ง อสม.จะทำหน้าที่ช่วยในเรื่องประสานงานกับชุมชนและเชิญชวนประชาชนให้มาตรวจ"

การทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว: "ในเรื่องอาหารส่วนใหญ่ทำกินเอง ไม่ได้ซื้อ เชื่อว่าพ่อแม่จะทำอาหารที่ดีให้ลูกกิน ทำให้ลูกเข้มแข็ง สมองดี"

การกินนมแม่: "ส่วนใหญ่ให้กินนมแม่เป็นหลัก ส่วนใหญ่ให้กินจนถึง 1 ปีครึ่ง ยกเว้นแม่ที่ไปทำงาน" "แม่ที่ให้นมอย่างเดียวจนถึง 3 เดือน"

5. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ <u>ขัดขวาง หรือ ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก</u> เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแออัดมีความคิดเห็นว่า ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคขัดขวางหรือทำให้เกิดผลเสียต่อเด็กในชุมชน ได้แก่ การอบรมที่ไม่ดีของพ่อแม่ วิธีการเลี้ยงดูลูก การทำงานนอกบ้านของแม่ และการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของผู้ใหญ่ โดยปัจจัยที่เป็นอุปสรรค 3 อันดับแรก ที่กลุ่มให้

ความสำคัญ คือ การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของผู้ใหญ่ในเรื่องการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา การพนัน และการอบรมเลี้ยงดูลูกที่ไม่ดี (การพูดจาซ้ำเติมลูก)

การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ดี: "การดุด่าว่ากล่าว ขัดขวางเด็ก ทำให้เด็กทำไม่ดี"

วิธีการเลี้ยงดู: "ความกลัวของพ่อแม่ ห้ามลูกไม่ให้ลูกตัดสินใจเอง/ไม่ให้ทำสิ่งต่าง ๆ กลัวลูกทำผิด ทำให้ลูกขาดความมั่นใจ"

การทำงานนอกบ้านของแม่: "การทำงานนอกบ้านของแม่ ทำให้นมออกไม่ดี แม่เลยต้องให้นมผสมเสริม" "การที่พ่อแม่ทำงานนอกบ้าน ทำให้ลูกต้องอยู่กับย่า ยาย ลูกได้กินนมแม่เฉพาะกลางคืน"

การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของผู้ใหญ่: "การสูบบุหรี่และดื่มสุราให้เด็กเห็น โดยมากเด็กไปเห็นและดูดบุหรี่ตาม"

6. **ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร**

บทบาทของพ่อที่เป็นอยู่: ส่วนใหญ่พ่อในชุมชนช่วยดูแลลูก และช่วยงานบ้าน เช่น ทำกับข้าว ซักผ้า "พ่อ แม่ ในชุมชนนี้ ส่วนใหญ่จะช่วยเลี้ยงลูกทุกอย่าง ทำกับข้าว ซักผ้า"

บทบาทพ่อที่ควรจะเป็น: คือ เป็นแบบอย่างที่ดี มีเวลาให้ลูกและครอบครัว และอบรมสั่งสอนลูก

- **เป็นแบบอย่างที่ดีของลูก**: พ่อควรเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกเห็น" "เป็นเยี่ยงอย่างที่ดีของลูก ตักเตือนเมื่อลูกทำผิด เป็นตัวอย่างที่ดี เช่น ไม่สูบบุหรี่"
- **มีเวลาให้ลูกและครอบครัว**: "ควรมีเวลาให้ลูกมาก" "มีเวลาให้ครอบครัว มีเวลาอบรมสั่งสอนลูก พูดคุยกับลูก" "มีเวลาให้ลูกมาก ดูแลลูกมาก ๆ"
- **อบรมสั่งสอน**: "ตักเตือนและสอนลูกในสิ่งที่ดี มีการตักเตือน และสอนลูกในสิ่งที่ไม่ดี บอกลูกว่าไม่ควรไปทำ พ่อเคยมีประสบการณ์มาแล้ว"

7. **ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน" เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแออัด**ไม่เห็นด้วย**กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวถึง 6 เดือน **เนื่องจาก** แม่ต้องทำงานนอกบ้าน แม่มีน้ำนมไม่พอ แม่มีปัญหาสุขภาพต้องรับประทานยา ทำให้ยาผ่านทางน้ำนมสู่ลูก และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องว่า กินนมแม่อย่างเดียวลูกจะไม่รู้รสชาติอาหารอย่างอื่น เด็กได้รับสารอาหารไม่พอ และทำให้ลูกติดแม่

แม่ต้องไปทำงานนอกบ้าน: "พ่อแม่ต้องทำงานนอกบ้าน"

แม่มีนมไม่พอ: "แม่ที่มีอายุมาก นมไม่ออก"

ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง:

- **เด็กกินนมแม่อย่างเดียวทำให้ไม่รู้รสชาติอาหารอย่างอื่น:** "ถ้าเด็กกินนมแม่อย่างเดียว เด็กจะไม่รู้รสชาติอาหารอย่างอื่น"
- **การให้นมแม่ ทำให้เด็กติดแม่:** "แม่ไปไหน ไปไม่ได้ ฝากย่า ฝากยายไม่ได้ เพราะลูกติดแม่"
- **การให้นมแม่อย่างเดียวเด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ:** "กลัวว่าเด็กจะไม่สมบูรณ์ แข็งแรง ถ้าไม่ได้รับอาหารเสริมอย่างอื่น" "น้ำนมอย่างเดียว มีสารอาหารไม่เพียงพอ เด็กน้ำหนักน้อย อาหารเสริม กล้วย ข้าว ผักเขียว แกงเลียง ต้มกับข้าว ตอนเปิดปาก จะให้อาหารเสริม 1 มื้อ และเริ่ม 2 มื้อ"

แม่มีปัญหาสุขภาพ/รับประทานยาบางอย่าง: "คนที่ได้ยาคุม เป็นโรค กลัวว่ายาจะผ่านทางน้ำนมสู่ลูก กลัวว่าลูกกินเข้าไปแล้ว จะไม่เหมือนเด็กคนอื่น นมแม่อาจไม่มีประโยชน์ (สำหรับแม่ที่เป็นโรค)"

8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ สระผม การแปรงฟัน การตัดผม การตัดเล็บ การทำความสะอาดหูและตา)

ครอบครัวชุมชนแออัดจะมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายโดยจะสอนในเรื่องการอาบน้ำ สระผม แปรงฟัน การดูแลความสะอาดเวลาเข้าห้องน้ำ และฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดตามหลักศาสนาอิสลาม

สอนให้ดูแลรักษาความสะอาดทั่วไป: "สอนเด็กให้อาบน้ำ สระผม แปรงฟัน เด็กจะแปรงฟันวันละ 1 – 2 ครั้ง แต่เด็กมีปัญหาฟันผุ เนื่องจากกินลูกอม จะมีปัญหาในเด็กที่เริ่มกินลูกอมได้" "สอนให้เด็กรักษาความสะอาด เช่น ปัสสาวะต้องล้างให้สะอาด เช็ดไม่ได้ ถ้าไปเหยียบปัสสาวะ ต้องไปล้างเท้า การถ่ายปัสสาวะต้องไปถ่ายในห้องน้ำ มีการสอนให้เด็กทำความสะอาดตั้งแต่เด็ก"

ฝึกให้รักษาความสะอาดตามหลักศาสนา: "ศาสนามีส่วนทำให้เด็กรักษาความสะอาด ก่อนทำละหมาด ต้องอาบน้ำทำความสะอาด ถ้ามีการผายลม หลังทำความสะอาด ต้องอาบน้ำใหม่"

<u>สิ่งที่ควรปรับปรุง</u>

เด็กมีปัญหาฟันผุ เนื่องจากกินลูกอม ควรปรับปรุงให้เด็กแปรงฟันหรือไม่ให้กินลูกอม

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วย พ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

การดูแลเด็กเวลาเจ็บป่วยของครอบครัวชุมชนแออัด โดยส่วนใหญ่จะรักษาตามอาการที่บ้านก่อน ถ้าไม่ดีขึ้น/อาการเป็นมากขึ้น จะพาไปพบแพทย์โรงพยาบาล/สถานีอนามัย/คลินิก

การส่งเสริมอาชีพ: "ส่งเสริมการมีอาชีพ การหางานทำให้กับเด็กที่ไม่มีโอกาสเรียน"

2.1.4 การสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชน กลุ่มแรงงานต่างด้าว หมู่ 12 บ้านตูแตหรำ ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม

จำนวน 10 คน ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แม่บ้าน และนักเรียน

สถานที่ทำสนทนากลุ่ม

บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

บริบทชุมชน

ชุมชนไทยพุทธ หมู่ 12 บ้านตูแตหรำ ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล เป็นชุมชนที่มีทั้งคนไทยพุทธ ไทยมุสลิมและแรงงานต่างด้าวชาวพม่าอาศัยอยู่ โดยมีครัวเรือนไทยพุทธประมาณ 20 ครัวเรือน ไทยมุสลิมประมาณ 137 ครัวเรือน และแรงงานต่างด้าวชาวพม่าประมาณ 100 กว่าครัวเรือน แรงงานต่างด้าวในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทำแพปลา

บริบทของการสนทนา

สถานที่ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม คือ บ้านอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ซึ่งเป็นสถานที่ที่ไม่ค่อยมีความเป็นสัดส่วน ขณะดำเนินการสนทนากลุ่มฝนตกหนักทำให้มีเสียงดังรบกวนบรรยากาศการสนทนาไม่ค่อยราบรื่น เนื่องจากมีปัญหาเรื่องการสื่อสาร ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไม่เข้าใจภาษาไทยและพูดภาษาไทยไม่ได้ต้องใช้ล่าม ผู้เข้าร่วมสนทนาให้ความร่วมมือในระดับหนึ่ง แต่ร่วมกันแสดงความคิดเห็นได้ค่อนข้างน้อย ทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกน้อย การสนทนาดำเนินจนเสร็จสิ้น และต้องสัมภาษณ์ อสม.ซึ่งเป็นคนไทย เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมในบางประเด็น

ผลการสนทนากลุ่ม 11 ประเด็น

1. **คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแรงงานต่างด้าวมีความคาดหวังว่า เด็กในชุมชนเมื่อเติบโตขึ้นจะเป็นคนดี มีการศึกษา ร่ำรวย

เป็นคนดี: "อยากให้เป็นคนดี"

มีการศึกษา: "อยากให้เรียนสูง ๆ แต่อยากให้เรียนที่พม่า พอโตอายุได้ 2-3 ปี ก็ส่งกลับพม่าไปเรียนแล้ว อยากให้เรียนสูง ๆ แต่ไม่มีเงิน"

ร่ำรวย: "อยากให้รวย ให้อยู่ทำกินดี มีตังค์ จะได้ส่งกลับบ้านได้"

2. **ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร**

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแรงงานต่างด้าวมีความคิดเห็นว่า ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี คือ ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่ลูก และ อบรมสั่งสอนลูก

ดูแลเอาใจใส่ลูก: "เด็กเล็ก ๆ ร้องเพลงให้ฟัง เต้น เล่นกับลูก เอาใจใส่ลูกดี ให้กินนมแม่ตลอด" "ไม่ให้ตีลูกด้วยไม้กวาด เตะด้วยเท้า (เด็กผู้ชาย)" "เวลาพ่อแม่ทะเลาะกัน จะไม่พาลถึงลูก"

อบรมสั่งสอนลูก: "สอนลูกให้ดี ๆ อย่าไปตีลูกคนอื่น แบ่งปันให้คนอื่น" "สอนให้ลูกไม่ลักขโมยของคนอื่น อย่าแย่งของคนอื่น อย่าแย่งของเล่น" "สอนให้ลูกช่วยงานบ้านตั้งแต่เล็ก ๆ (อายุ 4 ปี) ช่วยเลี้ยงน้อง ช่วยล้างจาน"

3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่น่าพึงพอใจ และมีอะไรที่น่าเป็นห่วง อย่างไร

<u>สิ่งที่น่าพึงพอใจ</u>

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลชุมชนแรงงานต่างด้าวมีความคิดเห็นว่า เด็กในชุมชนนี้มีสิ่งที่น่าพึงพอใจ คือ เด็กช่วยทำงานบ้าน ช่วยพ่อแม่ทำมาหากิน ชอบเล่นกีฬา และช่วยเหลือกิจกรรมของส่วนรวม

ช่วยทำงานบ้าน: "ช่วยทำงานบ้าน เช่น ล้างจาน"

ช่วยทำมาหากิน: "ช่วยทำมาหากิน ทำเรือออกหาปลา ช่วยพ่อแม่หาเงิน ได้เงินเอาให้พ่อแม่ซื้อของให้น้อง"

เล่นกีฬา: "เด็กวัยรุ่นชอบเล่นกีฬา บอล วอลเลย์บอล (อายุ 12 – 17 ปี)"

ช่วยเหลือกิจกรรมส่วนรวม: "ช่วยเหลือกิจกรรมของส่วนรวม เช่น ขนอิฐ ขนหิน พัฒนาโรงเรียน"

<u>สิ่งที่น่าเป็นห่วง</u>

ชุมชนแรงงานต่างด้าวมีความเป็นห่วงเด็กในชุมชนในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ของเด็ก ได้แก่ การติดยาเสพติด การเล่นการพนัน และการติดเกมส์

ยาเสพติด: "กินยาบ้า สูบบุหรี่ กินเหล้า"

การพนัน: "เด็กเล่นไพ่"

เกมส์: "เด็กติดตู้ม้า"

4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไร เอื้อประโยชน์ ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับสำคัญ 3 อับดับแรก)

กลุ่มชุมชนแรงงานต่างด้าวมีความเห็นว่าจจัยที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพของชุมชน คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา การปฏิบัติกิจกรรมตามประเพณี และสุขอนามัยของเด็ก

การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา: "ส่วนมากพ่อแม่จะพาลูกไปวัดไทยในวันสำคัญ เช่น วันพระ ไปไหว้พระ ไปขอพร ให้ทำงานได้เงินแล้วจะได้กลับบ้านเร็ว ๆ พ่อแม่จะดีใจมากที่ได้พาลูกไปวัดและสอนให้ลูกไหว้พระ"

15 วัน) ช่วยทำกับข้าว รีดผ้า (เฉพาะพ่อรุ่นที่อายุไม่มากหรือรุ่นใหม่) เวลากลับจากเรือก็จะอยู่บ้าน เล่นกับลูก"

7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า "แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน" เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลแรงงานต่างด้าว**ไม่เห็นด้วย**กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวถึง 6 เดือน เนื่องจาก ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องว่า การให้นมแม่เพียงอย่างเดียวทำให้เด็กไม่โต แม่มีปัญหาสุขภาพไม่มีน้ำนม และ แม่กลัวอ้วน

ความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง: "ให้นมแม่ทุกรายเด็กจะไม่โต ต้องให้นมผสมเสริม หรือให้อาหารเสริมซีรีแลค" "เดี๋ยวนี้เกือบทุกครอบครัวให้อาหารเสริมซีรีแลคตามคนไทย"

แม่มีปัญหาสุขภาพ: "สุขภาพของแม่ แม่ไม่มีน้ำนม"

แม่กลัวอ้วน: "แม่อายุน้อย กลัวอ้วน"

8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ สระผม การแปรงฟัน การตัดผม การตัดเล็บ การทำความสะอาดหูและตา)

ครอบครัวชุมชนแรงงานต่างด้าวจะดูแลเรื่องความสะอาด ในเรื่องการอาบน้ำ การแปรงฟัน การสระผม

ดูแลความสะอาดร่างกายทั่วไป: "การดูแลเด็กเรื่องความสะอาด ตื่นเช้าขึ้นมาจะให้ลูกอาบน้ำ จะอาบน้ำเช้า 1 ครั้ง อาบที่บ่อ อายุ 1 ปีกว่าจะอาบน้ำเองได้" "ถ้าสกปรกมากจะอาบน้ำ ไม่สกปรกไม่อาบ" "แปรงฟัน แม่สอนแปรงฟัน เด็กมีฟันผุ" "การสระผม สระบ้างแต่ส่วนใหญ่สระด้วยสบู่ เด็กมีปัญหาเรื่องเหาบ้าง" "พม่าที่พ่อแม่ทำเรือจะดูแลลูกดี พม่าที่อาชีพรับจ้าง (เผาถ่านปัจจุบันไม่มีแล้ว) จะดูลูกไม่ค่อยดี"

<u>สิ่งที่ต้องปรับปรุง</u>

อนามัยสิ่งแวดล้อมรอบบ้าน: "บริเวณรอบบ้าน บริเวณบ้านไม่สะอาด มีขยะมาก"

9. เมื่อเด็กเจ็บป่วย พ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร

การดูแลเด็กเวลาเจ็บป่วยของครอบครัวแรงงานต่างด้าวโดยส่วนใหญ่จะรักษาตามอาการที่บ้านก่อนโดยซื้อยาให้กิน ถ้าไม่ดีขึ้น/อาการเป็นมากขึ้นจะพาไปพบแพทย์ที่คลินิก

ดูแลรักษาเบื้องต้นที่บ้าน: "ส่วนมาก ถ้ามีอาการไม่รุนแรงจะซื้อยาให้กินเอง ถ้ามีไข้ จะซื้อยาให้กิน (ยาลดไข้)"

ไปพบแพทย์: "... ถ้าไม่ดีขึ้น จะพาลูกไปคลินิก (เด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี ไม่มีบัตรประชาชน) จะไม่พาไปโรงพยาบาล เนื่องจากเด็กไม่มีเลข 13 หลัก"

ผลการสนทนากลุ่ม 10 ประเด็น

1. ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรหน่วยงานที่ทำงานในชุมชน ท่านคิดว่าเด็ก ๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่ชุมชนต้องการหรือไม่

งานด้านอนามัยแม่และเด็ก: ยังทำไม่บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การฝากครรภ์คุณภาพ (ฝากครรภ์ครบ 4 ครั้งตามเกณฑ์ บรรลุเป้าหมายร้อยละ 90) ทำได้ประมาณร้อยละ 70-80 และมาฝากครรภ์ 1 ครั้ง มีประมาณร้อยละ 90

งานด้านการศึกษา: บรรลุเป้าหมายในระดับหนึ่ง

- การศึกษาปฐมวัย (อายุ 3-6 ปี) เทศบาลได้จัดให้มีกิจกรรม พัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมเข้าจังหวะ โดยจัดให้มี 2 ศูนย์ เปิดให้บริการแก่ประชาชนในเขตเทศบาลสตูล ให้บริการตั้งแต่ 4 โมงถึง 2 ทุ่ม โดยไม่คิดค่าบริการได้แก่

1) มีศูนย์สื่อเกมส์ทางการศึกษา มีกิจกรรมในด้านศิลปะต่าง ๆ

2) ศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬาจะให้บริการด้านสุขภาพของเยาวชน โดยส่งเสริมให้มาทำกิจกรรมเป็นครอบครัว

- การศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม โดยจะมีโครงการครอบครัวเข้มแข็ง โรงเรียนอบอุ่น English camp กิจกรรมภาคฤดูร้อนจะส่งเสริมนักกีฬา เช่น ยูโด ฟุตบอล เทนนิส ว่ายน้ำ เป็นต้น นอกจากนั้น ยังได้ขยายการจัดกิจกรรมด้านการศึกษาสู่ชุมชน เดือนละประมาณ 2-3 ครั้ง เช่น การวาดภาพศิลปะ เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังได้สนับสนุนการศึกษาด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ โดยจัดให้ผู้ปกครอง และเด็ก ๆ หลังจากเลิกเรียนมาศึกษาหาความรู้ได้ที่เทศบาล ส่วนด้านคุณธรรมจริยธรรม ได้จัดให้มีการอบรมจริยธรรม การประกวดมารยาทไทย หรือเข้าค่ายฝึกอบรมจริยธรรมในช่วงภาคฤดูร้อน เป็นต้น

2. แนวคิดหรือนโยบายในเรื่องการพัฒนาเด็กในจังหวัดเป็นอย่างไร

อนามัยแม่และเด็ก

ในระยะ 10 ปีหลังมานี้ ในเรื่องแม่และเด็ก เน้นการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม คือ ในเรื่องแม่และเด็กก็ดูตั้งแต่ เรื่องฝากครรภ์ คลอด หลังคลอด การพัฒนาการเด็กไปพร้อม ๆ กัน แทนการดูแยกเป็นเรื่อง ๆ อย่างที่ทำกันแต่เดิม แต่ยังพบปัญหา เช่น การตายของแม่และลูก ทารกน้ำหนักน้อย เด็กขาดสารอาหาร การแก้ปัญหา ได้จัดตั้งคณะกรรมการดูแลในเรื่องของแม่และเด็ก (MCH Board) โดยมีนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเป็นประธาน มีหน้าที่ติดตาม ศึกษาปัญหา สาเหตุ แนวทางการดำเนินงานเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาดังกล่าว

การพัฒนาศักยภาพของครอบครัวในชนบท

นโยบายและกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของครอบครัวในชนบท มีการพัฒนาด้านคุณภาพมากขึ้น เช่น

- การฝากครรภ์คุณภาพ ให้พ่อและครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการฝากครรภ์

- โรงเรียนพ่อแม่ ทำได้ครอบคลุมทุกสถานีอนามัย มีหลักสูตร ตาราง และแผนการสอนชัดเจน

"ตอนนี้เท่าที่ทำอยู่ที่ควนโดนหรือที่ไหน เริ่มให้พ่อเข้ามามีส่วนร่วม เมื่อก่อนเวลามาฝากครรภ์พ่อจะไปนั่งร้านน้ำชา ที่หน้าโรงพยาบาลไม่เข้ามากับแม่ แต่ตอนนี้เราเน้นให้พ่อเข้ามาฟังด้วย หมอตรวจก็จะมาฟังดูว่าหัวใจลูกเต้นอย่างไร หรือเขาทำอะไรให้ภรรยาบ้าง ตอนนั้นที่ทำที่ ท่าแพและควนโดนเนื่องจากมีกองทุน UNFPA มาทำเรื่องของการเจริญพันธุ์ เราก็เลยทำโครงการนี้ ก็ได้รับความนิยม เราก็ทำทั้งลดแลกแจกแถม คือ ถ้าใครมาเอาพ่อมาครบตามที่กำหนด ก็จะมี gift set ให้ โครงการนี้ทำเป็นปีที่สามแล้ว"(คุณสุรีพร)

- การจัดทำสื่อต่าง ๆ เรื่องของวัยรุ่น สนับสนุนโดย UNFPA มีการเชิญผู้นำศาสนา เช่น ประธานอิสลาม หรือคุณสุริยา บรรจบ ที่เป็น สว. มาให้ความรู้ว่าจะทำอย่างไร สื่อที่ทำอยู่บนฐานการใช้ความรู้ในเรื่องการสาธารณสุขและสอดแทรกหลักการศาสนา และระบุให้รู้ว่าเป็นอันฮาดิส แต่การเผยแพร่สื่อที่ทำขึ้นยังน้อย สื่อสำหรับวัยรุ่นก็อาจจะมีเป็นเรื่องเล่าเป็นนิยาย สอนวัยรุ่นว่ามีแฟนได้แต่อย่าท้อง ใช้หลักการศาสนาสอดแทรกเข้าไป หรืออาจจะทำเป็น spot ให้ความรู้ยาว 2 นาที แล้วแจกให้ทั้งโรงเรียน สถานบริการ และชุมชนที่มีหอกระจายข่าว ที่ทำไปแล้ว 2 อำเภอ คือท่าแพกับควนโดน ทำคล้าย ๆ เป็นโครงการทดลอง ปรากฏว่าได้รับความสนใจพอสมควร

- โครงการสายใยรัก เน้นให้พ่อแม่มามีส่วนร่วมในการเลี้ยงดูลูก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

- โครงการของ Unicef/ ดร.ลอซู/กองโภชนาการเกี่ยวกับการดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เมื่อก่อนดูเฉพาะภาวะโภชนาการ แต่ตอนนี้ดูแลหมด ทั้งเรื่องชั่งน้ำหนัก การฉีดวัคซีน การให้อาหารต่างๆ โดยให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วม

3. ท่านคิดว่าการเลี้ยงดูและการพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนทั่วไป และกลุ่มเสี่ยงในจังหวัดของท่านเป็นอย่างไร

กลุ่มเด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กด้อยโอกาส ได้แก่ เด็กติดเชื้อ HIV/AIDS จะมีปัญหามากที่สุด เพราะไม่ค่อยมีงบประมาณที่ชัดเจนสนับสนุน ถ้าเป็นผู้ชรา อบจ. จะเป็นผู้ดูแล มีเบี้ยยังชีพให้ เด็กติดเชื้อ HIV/AIDS มีปัญหาเข้าไม่ถึงบริการสุขภาพ เช่นที่ ละงู จากการสำรวจพบว่าเด็กที่พ่อแม่ที่ติดเชื้อ พ่อแม่เสียชีวิตแล้วในอำเภอละงู มีประมาณ 80 ราย โดยเฉพาะ 3-4 ตำบล คือ กำแพง ปากน้ำ แหลมสน และที่เขาขาว โดยมูลนิธิศุภนิมิตมีส่วนสนับสนุนที่ศูนย์ฟื้นฟูคุณภาพชีวิต ปัจจุบันเด็กเหล่านี้ยังได้รับการดูแลน้อยอยู่ ส่วนหนึ่งอาจจะเกิดจากกลุ่มตัวผู้ติดเชื้อเองไม่เปิดเผยตนเอง แต่พยายามจะดูแลกันเองมากกว่า

ส่วนเด็กที่พ่อหรือแม่เสียชีวิตในสึนามิ กลุ่มฝ่ายพัฒนาฯ เป็นผู้ดูแล เด็กจะได้รับทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีอยู่ 10 กว่าราย เด็ก บางรายยังคงอยู่ที่นี่ บางรายไปอยู่กับญาติที่จังหวัดอื่น บางรายไปเรียนต่อที่กรุงเทพฯ จังหวัดสตูลมีเด็กกำพร้าจากสึนามิ 14 ราย

สิ่งที่ทั้งภาครัฐ และชุมชนได้จัดทำเพื่อให้การช่วยหลือเด็กกลุ่มดังกล่าวได้แก่

- โครงการ "คนสตูลไม่ทอดทิ้งกัน" โดยขอเงินบริจาคจากประชาชน มียอดเงินก้อนแรกจำนวน 2,000 บาท ประชาชนต้องสละเงินกันคนละบาทสนับสนุนกองทุน แต่ยังไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนที่ควร

- โครงการ Foster Home โดย พมจ. จะช่วยติดตามหาพ่อแม่บุญธรรมให้กับเด็กที่ถูกทิ้งและถูกส่งเข้าสถานสงเคราะห์

- คาราวานเสริมสร้างเด็ก และเป็นงานพวกสภาเยาวชน สำหรับเด็กด้อยโอกาสทั่ว ๆ ไป เช่น เด็กพิการ ถูกทอดทิ้ง เด็กกำพร้า และเด็กที่มีปัญหา ซึ่งจะมีกองทุนคุ้มครองเด็ก ให้การสนุบสนุนอยู่

กลุ่มเด็กในบางพื้นที่ที่ยังเข้าไม่ถึงบริการด้านการศึกษา

เด็กบางพื้นที่ยังเข้าไม่ถึงการบริการการศึกษา เช่น ในชุมชนบากันเคย ซึ่งห่างจากเมืองสตูลประมาณ 10 กว่ากิโลเมตร เด็กบากันเคยเป็นมุสลิม 100 เปอร์เซนต์ พูดภาษายาวี เด็กที่จบ ป. 6 มาเรียนต่อมัธยมในเมืองน้อยมาก (ประมาณร้อยละ 20) ในหมู่บ้านมีเด็กไม่ถึง 10 คนที่มาเรียนต่อ เนื่องจากพ่อแม่ไม่เห็นความสำคัญของการส่งลูกหลานให้เรียนหนังสือ เพราะส่วนใหญ่เมื่อเรียนจบป. 6 หรือพอเด็กโตเป็นหนุ่มสาว ก็จะไปทำงานที่ประเทศมาเลเซีย ซึ่งอยู่ใกล้ และข้ามไปมาได้ง่ายมาก และอีกส่วนหนึ่ง เป็นเพราะเด็กใน 4 จังหวัดภาคใต้รวมจังหวัดสตูล เด็กบางส่วนยังไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการรับรอง เด็กอยู่ในโรงเรียนปอเนาะ ซึ่งการศึกษาเราเข้าไปดูแลไม่ถึง

เด็กที่อาศัยในเกาะก็เช่นเดียวกัน เช่น เกาะยาวห่างจากเมืองสตูลไม่มาก ค่าเรือประมาณ 50 บาท เด็ก ๆ ยังเข้าไม่ถึงการศึกษาทั้งที่พ่อแม่เด็ก สามารถส่งลูกมาเรียนในเมืองได้ สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการประชาสัมพันธ์ไม่ดี โครงการพัฒนาที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนไปจัดให้กับเด็ก ๆ ได้แก่

- โครงการกีฬา ที่ทางสาธารณสุขในพื้นที่ไปดำเนินการให้ สามารถหล่อหลอมทั้งเด็กผู้ใหญ่ ผู้เฒ่า ผู้นำศาสนา ให้มาอยู่เป็นกลุ่มก้อน

- โครงการหนังสือมือสอง จัดให้แก่โรงเรียนในพื้นที่เกาะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวมุสลิม และชาวเล ได้แก่ โรงเรียนบ้านเกาะยาว โรงเรียนยาละโตดนุ้ย โรงเรียนปะจุงกาโบย 3 โรงเรียน โรงเรียนยาละโตดนุ้ยต้องรอน้ำขึ้นครูจึงจะได้ไปสอนนักเรียน เลยทำโครงการหนังสือมือสองให้น้องอ่านเล่นรอครู การสอนทางไกลก็มี แต่ความสนใจของเด็กอาจจะน้อย

4. ผู้วิจัยสรุปปัญหาที่รวบรวมได้จากครอบครัวและชุมชนกลุ่มต่าง ๆในจังหวัด อยากจะทราบว่าท่านเห็นด้วยกับปัญหาเหล่านี้หรือไม่ มีสิ่งใดเพิ่มเติมหรือแตกต่างกัน ท่านจะจัดลำดับความเร่งด่วนอย่างไร

ปัญหาแม่เด็ก ไม่มีความพร้อม ไม่มีความรู้ในการเลี้ยงลูก ทิ้งลูกให้อยู่กับยาย กับตา ซึ่งบางรายก็แก่ ทำให้เป็นภาระของคุณตาคุณยายที่บ้าน สุดท้ายบางทีไปเป็นภาระหน่วยงานของภาครัฐ

ความปลอดภัยในการมีเพศสัมพันธ์ เรื่องเอดส์ และยาเสพติด 3 เรื่องนี้มาพร้อมกันหมด ได้ถูกสอนให้แก่เด็ก เด็กรู้ แต่ปัญหา คือ เด็กในวัยนี้เขาอยากลอง เขาอยากรู้ เขาอยากสัมผัส เขาอยากมี

5. ท่านเห็นว่าพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวและชุมชนที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนได้แก่อะไรบ้าง ในชุมชนใด และควรทำอย่างไรจึงจะได้ผลดี

1. เข้าใจวัฒนธรรมในการใช้เวลาว่างในช่วงกลางคืนของวัยรุ่น และจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของวัยรุ่น

ผู้ใหญ่ควรปรับทัศนะที่มีต่อการสังสรรค์ การดื่มน้ำชา การดูฟุตบอลตอนกลางคืนของวัยรุ่น ที่เกรงกลัวว่าสิ่งที่อาจจะตามมาคือการเล่นพนันบอล เรื่องชู้สาว การขับขี่รถซิ่ง แต่หากเราสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ ให้เด็ก และสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ไม่มองว่าเขาเป็นปัญหาของสังคม ก็จะเป็นช่องทางในการพัฒนาเด็กได้ ในส่วนของเทศบาลสตูล ได้ขยายเวลาการให้บริการการออกกำลังกายออกไปในช่วงกลางคืน โดยกองการศึกษาได้สร้างศูนย์วิทยาศาสตร์การกีฬา สระว่ายน้ำ สนามเทนนิส สนามแบดมินตัน เปิดให้บริการตั้งแต่ 4 โมงเย็น ถึง 2 ทุ่ม ส่วนสนามแบดมินตันให้บริการถึง 3 ทุ่ม ถือว่าพอสมควรกับเวลา ไม่สามารถเปิดบริการถึงเที่ยงคืนได้ เพราะต้องให้บริการโดยผู้ดูแลที่มีความสามารถเฉพาะด้าน เช่น จบทางวิทยาศาสตร์การกีฬา จบทางพละที่มีความรู้ความสามารถเรื่องอุปกรณ์ด้วย สามารถแนะนำการใช้ การตั้งโปรแกรมของแต่ละเครื่องได้ เพราะเครื่องมีราคาแพงเป็นแสน ต้องมีเจ้าหน้าที่คอยให้ความรู้คอยกำกับ

"การที่วัยรุ่นไปนั่งคุยกันที่ร้านน้ำชา มีทั้งดีและไม่ดี มันอยู่ที่กระบวนการที่เขาไปนั่งคุยกัน มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันมันช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องใหม่ ๆ เยอะ แต่มันก็มีสิ่งล่อตาล่อใจ มีการพนันเข้ามา ไม่อยากให้ตั้งแง่ในภาพที่เป็นอย่างนั้น คนที่ไปนั่งร้านน้ำชาในจังหวัดสตูล 70% ไม่ใช่วัยรุ่นที่ไร้สาระหรือผู้ใหญ่ที่ไร้สาระ ถ้าไปนั่งที่ร้านน้ำชาส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ และเด็กที่มีการศึกษาพอสมควร"(คุณอารัญ)

"ที่บากันเคย ก็มีปัญหาเด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่ทำกิจกรรมตอนกลางคืนเหมือนกัน ถามว่าไม่ดีใช่ไหม ไม่ใช่ ตอนนี้ในชุมชนพยายามนำเด็กกลุ่มนี้มาทำกิจกรรมที่เป็นภาพของชุมชนในเชิงสาธารณะ เชิงกิจกรรมของวัยรุ่น ดนตรีต่าง ๆ ต่อไปจะมีลู่ซ่อมรถที่เป็นของเยาวชน มีศูนย์ที่เป็น

6. ท่านคิดว่ามีปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

1. **รูปแบบการเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่** ที่สั่งให้เด็กทำกับห้ามทำ ทำให้เด็กไม่เกิดการเรียนรู้ในเชิงพัฒนาการคิด ทำให้มีปัญหาการปรับตัวของเด็ก ฉะนั้นควรมีการปรับวิธีการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัว

2. **การเป็นแบบอย่างของพ่อแม่** ปัญหาที่พบคือ พ่อแม่ไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ลูก "เราพยายามห้ามไม่ให้ลูกสูบบุหรี่ ลูกดื่มเหล้า ไม่ให้ลูกไปเล่นการพนัน แต่ตัวเองยังสูบบุหรี่อยู่ แล้วจะสอนลูกอย่างไร เราพยายามบอกให้เด็กทำดี แต่ในขณะที่ตัวเราเองยังทำไม่ได้ แล้วเราจะไปสอนลูกได้อย่างไร เมื่อเราเองเราไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตรงนี้ได้ เด็กก็เห็นแบบอย่างที่ไม่ดีมา ประสาทเขาก็จำแต่สิ่งที่เขาเห็นเป็นส่วนใหญ่ และปฏิบัติตามสิ่งที่เห็นมา"

ในส่วนที่ดีของการดูแลเด็กที่สตูล ได้แก่ ศาสนาที่เป็นความเชื่อ และเป็นที่ยึดเหนี่ยวของแต่ละกลุ่ม ควรบูรการเข้ามาสู่กระบวนการในการแก้ปัญหาให้มากขึ้น สิ่งที่เป็นอยู่ตอนนี้ คือเราไม่สามารถนำออกมาสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ทั้งพุทธ อิสลามและคริสต์ ตรงนี้เป็นส่วนสำคัญที่เป็นปัญหาว่าเราแก้ปัญหาอะไรไม่ค่อยได้

3. **สิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสิ่งยั่วยุเรื่องเพศ** จะดูแลกันอย่างไร สร้างเกราะป้องกันภูมิคุ้มกันอย่างไร เชื่อว่าหลักศาสนาสามารถทำได้ เอาไปประยุกต์ใช้ได้

7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในชุมชนดังกล่าวอย่างไรบ้าง

- คุณวิชา นักจัดรายการวิทยุ เป็นมุสลิมได้พยายามสอดแทรกหลักคำสอนทางศาสนาอิสลามสอนเด็ก ๆ จัดทำโครงการ "คนสตูลไม่ทอดทิ้งกัน" และโครงการหนังสือมือสองให้แก่โรงเรียนในพื้นที่เกาะ ได้แก่ โรงเรียนบ้านเกาะยาว โรงเรียนยาละโตดนุ้ย โรงเรียนปะจุงกาโบย

- คุณอารัญ เป็นเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิศุภนิมิต ซึ่งมูลนิธิฯ กำลังจะถอนตัวในปลายปีนี้ โครงการที่ยังดำเนินการอยู่คือ การฟื้นฟูคุณภาพชีวิตของเด็กติดเชื้อ HIV/AIDS มีความต้องการจะส่งต่อข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยดำเนินการต่อไป

8. การทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นกับครอบครัวในชุมชนได้ทำงานเกี่ยวกับเรื่องเด็กมีอะไรบ้าง หากจะเพิ่มประสิทธิภาพต้องทำอย่างไร

- **โครงการมุมเพื่อนใจวัยรุ่นและมีคลินิกบริการสุขภาพในโรงเรียนมัธยม** มีการอบรมแกนนำก่อนให้เขาสามารถให้คำปรึกษากับเพื่อนได้ สามารถเก็บปัญหาจากเพื่อนมา เข้าสู่คุณครูแนะแนว สามารถให้บริการในเรื่องปัญหาที่พบในวัยรุ่นได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาในเรื่องของการเรียน ชู้สาว ยาเสพติด และขณะนี้จังหวัดสตูลได้รับโครงการในเรื่องของเพศศึกษา โดยการอบรมครูแกนนำให้สามารถให้ความรู้แบบมีส่วนร่วม ให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ตอนนี้ดำเนินการอยู่ 10 โรงเรียน มีครูแกนนำ 5 คนไปรับการอบรมการให้คำปรึกษาเรื่องของเพศศึกษา

เพื่อป้องกันปัญหาของเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันสมควร เพื่อ ป้องกันเอดส์ และการตั้งครรภ์ โดยให้โรงเรียนจัดเป็นแผนการเรียนรู้ ให้เข้าสู่หลักสูตรของโรงเรียนเลย ตั้งแต่ ม.1 – ม.6 โครงการนี้เป็นโครงการร่วมกับ Path และจากที่สัมผัสกับ สพท. สตูลก็จะทำในเรื่องนี้ ใน 30 โรงเรียนเป็นหลักสูตรของ สพท. เอง

- **มูลนิธิศุภนิมิตในสตูล** ได้จัดตั้งองค์กรประชาคม (มีหลายองค์กร เป็นNGO มีกลุ่มต่างๆ ที่มีลักษณะการทำงานที่เคลื่อนไหวอยู่ในชุมชน) ซึ่งเป็นองค์กรที่เสนอโครงการต่าง ๆ มาขอการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิต กิจกรรมที่ทำคือการส่งเสริมให้เยาวชนที่มีพลังสร้างสรรค์ ได้แสดงออกในทางสร้างสรรค์ พบว่าบางครั้งคนในชุมชนที่เป็นผู้ปกครองของเขา อยู่กันมาตั้งนาน ไม่เคยเห็นเลยว่าวัยรุ่นเล่นดนตรีเป็น ทำดี ๆ เป็น คิดดีก็เป็น และทำได้ด้วย ทำให้ผู้ปกครองเด็ก ได้เห็นว่าเด็กเหล่านี้ไม่ได้เลวอย่างที่เราคิด มูลนิธิศุภนิมิตเชื่อมั่นว่ากำลังมาถูกทาง แต่กำลังต้องถอนตัวออกจากพื้นที่ จึงอยากให้องค์กรที่อยู่ในพื้นที่สานต่อในเชิงของการทำงานต่อจากทุนเดิมที่มีอยู่บางส่วนแล้ว เพื่อช่วยให้ตัวชุมชนช่วยดูแลเด็กโดยชุมชนเขาให้ยั่งยืนต่อไปได้

9. ในการทำงานเรื่องเด็กของจังหวัด ได้นำผลการประเมินสภาวะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านั้นกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชนมาปรับปรุงการดำเนินงานอย่างไรบ้าง

หน่วยงานด้านสาธารณสุข: ได้มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยให้มีการรณรงค์เพิ่มมากขึ้นและต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น รณรงค์ให้มีการมาฝากครรภ์ก่อน 12 สัปดาห์

หน่วยงานเอกชน: ได้มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยเน้นให้ชุมชนและครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

10. เพื่อให้ท่านสามารถร่วมกันทำงานพัฒนาเด็กของจังหวัดให้ประสบผลสำเร็จ ท่านต้องการความช่วยเหลือ หรือเพิ่มกำลังอย่างไร

งบประมาณ: สนับสนุนโครงการคำปรึกษา ซึ่งมีผู้มารับคำปรึกษา ส่วนใหญ่เรื่องเพศ ปัญหาวัยรุ่น ซึ่งได้รับความสนใจ และประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง คือ เด็ก ๆ มีกิจกรรม และมีผู้มารับบริการกับเขา แต่ไม่ได้สานต่อไปที่อื่น เพราะไม่มีงบประมาณ นอกจากนั้น โครงการ"คนสตูลไม่ทอดทิ้งกัน" รอเงินบริจาคจะช้า หากได้งบประมาณมาสนับสนุนบ้างก็จะดำเนินโครงการได้มากขึ้น

โครงการที่ทำให้กลุ่มที่ด้อยโอกาส: ถ้าสามารถที่จะต่อยอดสู่การทำงานเป็นเครือข่ายในชุมชน แทนที่ต่างคนต่างทำ ประโยชน์ที่เกิดขึ้น คือ กลุ่มคนที่ด้อยโอกาส เด็กที่ลำบาก เด็กในชุมชนที่ตกขอบ จะได้มีโอกาสมากขึ้น

บทที่ 4
การอภิปรายผลการวิจัย

ความคาดหวังของครอบครัวต่อเด็ก

ผลจากการสนทนากลุ่มพบว่า ครอบครัวและชุมชนในจังหวัดสตูลทั้ง 4 กลุ่มมีความคาดหวังต่อเด็กในชุมชนคล้ายคลึงกัน คือ อยากเห็นเด็กเติบโตขึ้น เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ช่วยเหลือสังคม เป็นคนเก่ง เรียนดี มีการศึกษาที่ดี และเป็นคนที่มีความสุข มีสุขภาพที่แข็งแรง มีครอบครัวที่อบอุ่น มีงานที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชนของประเทศ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาให้เด็กไทย ดี เก่งและมีสุข (กรมอนามัย, 2547) และสอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาเด็กไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ภูมิปัญญาความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2551)

สำหรับกลุ่มแรงงานพม่านอกจากคาดหวังให้เด็กเป็นเด็กดี เด็กเก่ง ยังมีความคาดหวังอยากเห็นเด็กพม่าเติบโตขึ้นเป็นคนร่ำรวยมีเงิน ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มแรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยเป็นกลุ่มที่มีรายได้น้อย มีปัญหาด้านเศรษฐกิจ จึงให้ความสำคัญกับเรื่องการเงินเป็นลำดับแรกและคาดว่าเมื่อมีเงินจะสามารถช่วยเหลือครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ครอบครัวที่เลี้ยงดูลูกได้ดี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลครอบครัวและชุมชนทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี คือ ครอบครัวที่มีการดูแลเอาใจใส่ลูก มีเวลาให้ครอบครัว มีการอบรมสั่งสอน มีความอบอุ่น พ่อแม่เข้าใจลูก ให้คำปรึกษาแก่ลูก นอกจากนี้ยังพบว่าในกลุ่มไทยมุสลิมมีความคิดเห็นว่าครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดีนั้น นอกจากเลี้ยงด้วยวิธีการดังกล่าวแล้ว ครอบครัวนั้นจะต้องมีการนำหลักศาสนาและการปฏิบัติตามหลักศาสนามาใช้ในการอบรมสั่งสอนลูกด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องจากคนมุสลิมจะมีความยึดมั่นและเคร่งครัดกับการปฏิบัติตามหลักศาสนาและใช้หลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยทุกกิจกรรมของการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมจะมีศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้อง (ดลมนรรจน์และแวอูเซ็ง, 2533) ซึ่งจะแตกต่างจากกลุ่มอื่นๆที่ถึงแม้ว่าจะยึดหลักศาสนาในการดำเนินชีวิตแต่ก็มิได้เคร่งครัดกับการปฏิบัติตามหลักศาสนาเหมือนกลุ่มไทยมุสลิม

สิ่งที่พึงพอใจและสิ่งที่เป็นห่วงของครอบครัวต่อเด็ก

สิ่งที่พึงพอใจ

สำหรับความพึงพอใจในพฤติกรรมของเด็กในชุมชน พบว่าผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อเด็กที่เหมือนกัน คือ ความร่วมมือของเด็กในชุมชนต่อกิจกรรมส่วนรวม ทุกกลุ่มระบุว่าเด็ก

ในชุมชนให้ความช่วยเหลือและร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนดีมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากลักษณะของชุมชนทุกกลุ่มเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท คนในชุมชนส่วนใหญ่รู้จักกันและยังมีปฏิสัมพันธ์กันและมีการให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้ใหญ่ยังสามารถไหว้วานและขอความร่วมมือจากเด็กและเยาวชนในชุมชนได้ จึงทำให้ได้รับความร่วมมือจากเด็กดี

นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่า มีความพึงพอใจต่อเด็กในเรื่องความสามารถของเด็กในเรื่องการเรียน การเล่นกีฬา สำหรับกลุ่มไทยมุสลิมยังมีความพึงพอใจในเรื่องการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา และกลุ่มแรงงานพม่ามีความพึงพอใจในเรื่องการช่วยเหลือครอบครัวในการทำงานหาเงินช่วยครอบครัวและการช่วยทำงานบ้าน

สิ่งที่เป็นห่วง

ผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มระบุเหมือนกันว่า มีความเป็นห่วงเด็กในชุมชนในเรื่องพฤติกรรมเสี่ยงของเด็กและเยาวชน ได้แก่ ยาเสพติด การติดเกมส์ การพนัน การทะเลาะวิวาท การขับรถซิ่ง การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของของพื้นที่ที่ศึกษาซึ่งมีลักษณะเป็นชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีความเจริญต่าง ๆ เข้าไปถึง มีร้านคอมพิวเตอร์ ร้านเกมส์ และบางพื้นที่โดยเฉพาะชุมชนไทยพุทธ และไทยมุสลิม เป็นแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะพื้นที่เอื้อต่อการรวมกลุ่มและไปมั่วสุมทำพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ประกอบกับมีบุคคลภายนอกชุมชน/บุคคลแปลกหน้าเข้ามาอาศัยอยู่ในชุมชน มีการนำยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนค่านิยมวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาในชุมชน การได้เห็นแบบอย่างที่ไม่ดี ทำให้วิถีชีวิตของเด็กและเยาวชนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและทำให้มีปัญหาต่าง ๆ ตามมา

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิธีปฏิบัติที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็ก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มมองคล้ายกันว่าปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม ความเชื่อ ประเพณีและวิธีปฏิบัติที่เอื้อประโยชน์ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพในชุมชน คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาและการจัดกิจกรรมตามประเพณีวัฒนธรรมและในวันเทศกาลสำคัญต่าง ๆ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์ วันแม่ วันพ่อ วันเด็ก ทำบุญประเพณีเดือนสิบ ประเพณีกินเจ เนื่องจากในวันต่าง ๆ เหล่านั้น เด็กได้ใช้เวลาและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับครอบครัวชุมชน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี นอกจากนี้เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีการปฏิบัติตามต่อไป นอกจากนี้เด็กยังได้พบปะญาติพี่น้อง ส่งเสริมให้เด็กรู้จักและเคารพผู้ใหญ่และเป็นการสร้างวัฒธรรมที่ดีให้กับเด็กและชุมชนด้วย

สำหรับกลุ่มไทยมุสลิมค่อนข้างชัดเจนว่า ปัจจัยที่กลุ่มมองว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเลี้ยงดูเด็ก คือ หลักศาสนาและการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา โดยมองว่าหลักศาสนาและการ

ปฏิบัติศาสนกิจจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ฝึกความอดทน มีความเข้าใจผู้อื่น เคารพผู้ใหญ่ และปฏิบัติในสิ่งที่ดี เป็นคนมีคุณธรรมจริยธรรม

ปัจจัยเชิงบริบทและวัฒนธรรม พิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีหรือวิธีปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก

ปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม ความเชื่อประเพณี และการปฏิบัติที่ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็กที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกกลุ่มระบุเหมือนกัน คือ การเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีของพ่อแม่ ในเรื่องการสูบบุหรี่ การดื่มสุรา การเล่นการพนัน การทะเลาะวิวาท การเที่ยวกลางคืน การดูสื่อโป๊ต่างๆ โดยทำแบบอย่างให้เด็กเห็น และส่งผลให้เด็กปฏิบัติตาม หรือไม่เชื่อฟังคำสอนหรือห้ามปรามเนื่องจากพ่อแม่ยังปฏิบัติให้เห็นอยู่ นอกจากนี้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลยังระบุว่า สื่อต่างๆ จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมเด็ก เช่น การแต่งกายที่ไม่เรียบร้อย การใช้คำที่ไม่สุภาพ ทำให้เด็กเลียนแบบ นอกจากนี้การไม่มีเวลาของครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสม ส่งผลต่อเด็กทำให้เด็กขาดความอบอุ่น ขาดความมั่นใจ ร้านเกมส์ต่างๆในชุมชน ทำให้เด็กติดเกมส์ ไม่สนใจการเรียน และมีพฤติกรรมก้าวร้าว และความเชื่อเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ไม่ถูกต้องของครอบครัวโดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานพม่า เช่น การไม่ให้เด็กที่มีแผลกินไก่ เพราะจะทำให้แผลเป็นหนอง เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดผลเสียต่อเด็ก

บทบาทพ่อในการเลี้ยงดูเด็ก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ไทยพุทธ ไทยมุสลิม ระบุเหมือนกันว่า พ่อยังมีบทบาทในการเลี้ยงดูบุตรน้อย เนื่องจากไม่มีเวลา ต้องทำงานออกเรือหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจากอาชีพหลักของครอบครัวกลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิมคืออาชีพประมง ซึ่งต้องมีการออกเรือไปหาปลาในทะเลและการออกเรือแต่ละครั้งต้องใช้เวลาเป็นเดือน ทำให้ไม่ค่อยมีเวลาในการเลี้ยงดูบุตร ประกอบกับบริบทของสังคมทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมที่ยังมีการแยกบทบาทและหน้าที่ระหว่างพ่อและแม่ชัดเจน โดยพ่อต้องแสดงบทบาทการเป็นหัวหน้าครอบครัวมีหน้าที่หลักในการทำงานหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว และแม่ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบในบ้านโดยมีหน้าที่หลักในการดูแลลูก และทำงานบ้าน สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (Natamongkolchai, Prateepchaikul, Chaumpluk, Isaranurug, Nieamsup, & Mo-suwan, 2004) พบว่า ร้อยละ 45 ของกลุ่มตัวอย่างระบุว่าพ่อมีหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว และพบว่าในภาคใต้มีเพียงร้อยละ 27 ของพ่อที่ช่วยเลี้ยงดูบุตร สำหรับชุมชนแออัด และกลุ่มแรงงานพม่าระบุว่าพ่อจะช่วยในการเลี้ยงดูบุตรและช่วยแม่ทำงานบ้านโดยเฉพาะเวลาที่ว่างจากการทำงานประจำ ทั้งนี้อาจเนื่องจากอาชีพหลักของครอบครัวกลุ่มชุมชนแออัดคือ ค้าขาย ลักษณะการทำงานแบบไปเช้าเย็นกลับ ทำให้มีเวลาในการดูแลบุตร สำหรับกลุ่มแรงงานพม่าถึงแม้จะมีอาชีพรับจ้างทำแพปลาและบางส่วนต้องออกเรือหาปลา แต่เนื่องจากครอบครัวของกลุ่มแรงงานพม่าที่เข้ามาทำงานจะประกอบด้วย

พ่อแม่ลูก ไม่มีปู่ ย่า ตายายตามมาช่วยเลี้ยงดูลูก พ่อจึงต้องมีส่วนในการเลี้ยงดูลูกร่วมกับแม่ และอาจเนื่องจากบริบทของสังคมพม่าที่พ่อต้องทำหน้าที่ในการเลี้ยงดูบุตรร่วมกับแม่

บทบาทพ่อที่ควรเป็นในการเลี้ยงดูลูก คือให้ทำบทบาทเช่นเดียวกับแม่ ให้เวลาและให้ความรักความอบอุ่นแก่ลูกและครอบครัว เช่น ให้เวลากับลูก ทำกิจกรรมร่วมกัน พาลูกไปเที่ยวในวันหยุด อบรมสั่งสอน เป็นที่ปรึกษา และพ่อควรเป็นทำแบบอย่างที่ดีให้กับลูก เช่น ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มเหล้า ไม่เสพสิ่งเสพติด ไม่ใช้อารมณ์กับลูก เป็นต้น

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่มมีความคิดเห็นที่ค่อนข้างแตกต่างเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน โดยกลุ่มไทยพุทธมีทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ในขณะที่กลุ่มไทยมุสลิมเห็นด้วย และอีก 2 กลุ่มคือชุมชนแออัดและแรงงานพม่าไม่เห็นด้วยกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน ในกลุ่มที่เห็นด้วยเนื่องจากมองว่านมแม่มีประโยชน์หลายอย่าง เช่น มีภูมิต้านทาน ช่วยเสริมสร้างความผูกพันระหว่างแม่กับลูก สำหรับกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยเนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้าน แม่มีปัญหาสุขภาพ มีน้ำนมไม่เพียงพอ และความเข้าใจที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น เด็กได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ แม่เสียทรง อ้วน ทำให้เด็กติดแม่ เด็กจะไม่รู้รสชาติอาหารอื่น สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2549) ที่พบว่าร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาไม่เห็นด้วยกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพียงอย่างเดียวจนถึง 6 เดือน ร้อยละ 39 เห็นด้วยแต่ไม่สามารถปฏิบัติได้เนื่องจากกังวลว่าเด็กจะได้รับสารอาหารไม่เพียงพอ

การดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล

สำหรับการดูแลและฝึกให้เด็กทำความสะอาดรักษาสุขอนามัยส่วนบุคคลนั้น ส่วนใหญ่ทั้ง 4 ชุมชนจะดูแลเรื่องการรักษาความสะอาดทั่วไปของร่างกาย ในเรื่องการอาบน้ำ สระผม แปรงฟัน การล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังเข้าห้องน้ำ ซึ่งสอดคล้องแนวทางการปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติตามสุขบัญญัติแห่งชาติ (กรมอนามัย, 2547) โดยในเด็กเล็กจะทำให้ดูและฝึกให้เด็กได้ทำเอง สำหรับเด็กโตจะสอนและให้เด็กทำเอง สำหรับกลุ่มไทยมุสลิมนอกจากการดูแลความสะอาดทั่วไปแล้ว จะเน้นเรื่องการทำความสะอาดตามหลักศาสนา เช่น การทำความสะอาดก่อนการทำละหมาด ผลจากการศึกษาในครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาที่พบว่าครอบครัวจะดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลเด็กในเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดทั่วไปของร่างกาย (Chutinuantakul, 1999; Punthmatharith, Jittanoon, Chunuan, Hatthakit, Wiroonpanich, Chanchong, et al., 2007; Wongsaroj, & Charanasri, 1997) อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าเด็กยังมีปัญหาเรื่องฟันผุโดยเฉพาะในกลุ่มชุมชนแออัด เนื่องจากเด็กรับประทานลูกอมหรือทอฟฟี่ และในกลุ่มแรงงานพม่าเด็กยังมีปัญหาเรื่องเหาบ้าง

การดูแลเมื่อเด็กเจ็บป่วย

สำหรับการดูแลเด็กเมื่อเด็กเจ็บป่วยของทั้ง 4 กลุ่ม พบว่าครอบครัวจะให้การดูแลรักษาเบื้องต้นตามอาการก่อน เช่น ให้ยาลดไข้และเช็ดตัวลดไข้เมื่อเด็กมีไข้ ให้ดื่มผงเกลือแร่เมื่อมีอาการท้องเสีย เนื่องจากพ่อแม่มีความรู้ในการให้การดูแลเบื้องต้นและได้รับความรู้จาก อสม. และเนื่องจากในปัจจุบัน มีร้านขายยาในชุมชนทำให้สะดวกในการหาซื้อยาสามัญพื้นฐานได้ง่าย แต่ถ้าเด็กมีอาการไม่ดีขึ้น พ่อแม่ก็จะพาไปรักษาที่โรงพยาบาล อนามัย หรือคลีนิค นอกจากนี้ทั้ง 4 กลุ่มยังใช้การรักษาด้วยภูมิปัญญาของท้องถิ่นของตนเองในการให้การรักษาเด็กเมื่อไม่สบายด้วย สอดคล้องกับเป้าหมายระบบบริการสุขภาพของประเทศและระบบสุขภาพชุมชนที่มุ่งเน้นให้บุคคลมีการดูแลรักษาเบื้องต้นด้วยตนเองก่อนที่จะไปรับบริการในระดับสูงขึ้นไป และการส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลสุขภาพ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2545) ผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาต่างๆที่ผ่านมา (Chutinuantakul, 1999; Punthmatharith et al., 2007; Wongsaroj, Thavornnunth, & Charanasri, 1997) ที่พบว่าเมื่อเด็กป่วย ครอบครัวจะให้การดูแลเบื้องต้นตามอาการก่อน ถ้าอาการไม่ดีขึ้นหรือมีอาการมากขึ้นก็จะพาเด็กไปโรงพยาบาล

การสอนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น

ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับเพื่อนเหมือนกันทั้ง 4 กลุ่ม คือ ให้พูดจาสุภาพ รู้จักพูดขอบคุณและขอโทษ ไม่ทะเลาะกัน รู้จักแบ่งปันและช่วยเหลือเพื่อนและผู้อื่น นอกจากนี้ ยังสอนให้มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ และในกลุ่มชุมชนแรงงานต่างด้าวยังสอนลูกหลานไม่ให้ลักขโมยและให้อยู่ห่างไกลจากสารเสพติด ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของสังคมไทยมุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีความเอื้ออาทรต่อกัน มีความสามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ความต้องการการช่วยเหลือเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้ง 4 กลุ่ม ต้องการการช่วยเหลือในเรื่องการดูแลเด็กที่หลากหลายโดยมีทั้งความเหมือนกับความต่าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาของชุมชน โดยทั้ง 4 กลุ่มระบุว่าต้องการการช่วยเหลือในเรื่องการแก้ไขปัญหายาเสพติด การพนันและการติดเกมส์ เนื่องจากมีการแพร่ระบาดของสิ่งเสพติด ตลอดจนมีร้านเกมส์อย่างแพร่หลายในชุมชนและรอบ ๆ ชุมชน ครอบครัวจึงมีความเป็นห่วงว่า เด็กในชุมชนจะติดยาเสพติด เล่นการพนัน และเกมส์ นอกจากนี้ในกลุ่มไทยพุทธและไทยมุสลิมต้องการให้มีการสร้างงานในชุมชนและสร้างอาชีพให้กับเยาวชน ทั้งนี้เพื่อให้ครอบครัวและเยาวชนทำงานอยู่ในชุมชน ครอบครัวจะได้มีเวลาอยู่ร่วมกันมากขึ้น ตลอดจนการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กยากจนและด้อยโอกาส การจัดกิจกรรมครอบครัวเพื่อส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว สำหรับในกลุ่มแรงงานพม่าต้องการความช่วยเหลือในเรื่องเศรษฐกิจและการดูแลด้านสุขภาพอนามัย เนื่องจากกลุ่มนี้ครอบครัวจะมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและพ่อแม่มีข้อจำกัดใน

การไปใช้บริการทางด้านสุขภาพจากสถานบริการของรัฐ เนื่องจากไม่มีเลข 13 หลัก และมีข้อจำกัดในเรื่องการสื่อสารและการศึกษา จึงต้องการให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้การดูแลและให้ความรู้ทางด้านสุขภาพแก่ครอบครัวเพื่อให้ครอบครัวสามารถให้การดูแลเบื้องต้นแก่บุตรได้ด้วยตนเอง

บรรณานุกรม

กรมอนามัย. (2547). *คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ*. นนทบุรี: สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

ดลมนรรจน์ บากา และแวอูเซ็ง มะแดเฮาะ. (2533). *อิสลามศึกษาเบื้องต้น*. ปัตตานี: วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. (2551). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2551, จาก http://www.onec.go.th

สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2545). *การสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2542-2543*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2549). *การสำรวจสถานการณ์ เด็กในประเทศไทย ธันวาคม พ.ศ.2548- กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549*. กรุงเทพ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

Chutinuantakul, A. (1999). *The household evaluation of control of diarrhea in childhood in Phuket province*. n.p.

Natamongkolchai, S., Prateepchaikul, L., Chaumpluk, R., Isaranurug, S., Nieamsup, T., & Mo-Suwan, L. (2004). *Child raring practices of Thai families: A qualitative and quantitative study*. Research report. Songkhla: Hatyai Document.

Punthmatharith, B., Jittanoon, P., Chunuan, S., Hatthakit, U., Wiroonpanich, W., Chanchong, W., et al. (2007). *Preliminary review of child care practices in families and communities in six provinces affected by Tsunami, Southern Thailand*. Research report. Songkhla: Faculty of Nursing, Prince of Songkla University.

Wongsaroj, T., Thavornnunth, J., & Charanasri, U. (1997). *Study on management diarrhea in young children at community level in Thailand*. n.p.

Websites

http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=910501

http://www.thaitambon.com/tambon/ttambon.asp?ID=910504

http://www.thai-tour.com/thai-tour/South/Satun/data/map.htm

http://www.satunprovince.net/index.php

http://www.satunprovince.net/satun_people.html

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก: เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัยพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ 6 จังหวัดที่ประสบภัยสึนามิ

เจ้าหน้าที่กรุณาทำเครื่องหมาย ☑ ที่ได้ทำแล้ว

☐ แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป (Form A)

☐ แบบสังเกตสภาพแวดล้อมในบ้าน (Form B)

☐ แบบสัมภาษณ์พฤติกรรมการเลี้ยงดู (Form C)

การกรอกหมายเลข ID ☐☐☐☐☐
1 2 3 4 5

ช่องที่ 1 คือ จังหวัดที่ทำการศึกษา

ช่องที่ 2 คือ กลุ่มประชากรที่ศึกษา

ช่องที่ 3-5 คือ หมายเลขแบบสัมภาษณ์

ตัวอย่างการกรอก ID

④ ① ⓪ ⓪ ①

หมายความว่า จังหวัดที่ทำการศึกษาคือจังหวัดตรัง กลุ่มประชากรไทย-พุทธ
หมายเลขแบบสัมภาษณ์คือ 0 0 1

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (เฉพาะครอบครัวที่มีบุตรตั้งแต่แรกเกิด-8 ปี)

<u>คำชี้แจง</u> โปรดกรอกข้อความ / ตัวเลข / ใส่เครื่องหมาย ☑ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง

1. จังหวัด ☐ 1) กระบี่ ☐ 2) ระนอง ☐ 3) ภูเก็ต ☐ 4) ตรัง ☐ 5) สตูล ☐ 6) พังงา
2. กลุ่มประชากรที่ศึกษา ☐ 1) ไทย-พุทธ ☐ 2) ไทย-มุสลิม ☐ 3) มอแกน
   ☐ 4) แรงงานต่างด้าว ประเทศ..... ☐ 5) ชุมชนเมือง

ชื่อหัวหน้าครัวเรือน.....

บ้านเลขที่ .....หมู่ที่.....หมู่บ้านชื่อ.....ตำบล.....อำเภอ.....

ชื่อผู้ให้ข้อมูล .....ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....

☺ จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน.....คน (นับทุกคนที่อยู่ในครอบครัว)

ในครอบครัวของท่านมีเด็กและหญิงตั้งครรภ์ (ระบุจำนวนในข้อ 1 ถึง 4) ดังนี้

☐ 1) อายุ 0-5 ปี จำนวน.....คน ☐ 2) อายุ 6-11 ปี จำนวน .....คน

☐ 3) อายุ 12-18 ปี.....คน ☐ 4) หญิงตั้งครรภ์ จำนวน.....คน

☺ ปัจจุบันท่านนับถือศาสนา ☐1) พุทธ ☐ 2) อิสลาม ☪ ☐ 3) คริสต์ ✝ ☐ 4) อื่น ๆ ระบุ.....

3. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง 4. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี.....เดือน

5. ลักษณะครอบครัว

☐ 1) ครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วยพ่อ แม่ ลูก

☐ 2) ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว (ระบุ) [ ] 2.1 แม่เลี้ยงลูกลำพัง [ ] 2.2 พ่อเลี้ยงลูกลำพัง

☐ 3) ครอบครัวขยาย >2รุ่น ☐ 4) เด็กอยู่กับญาติ (ระบุ).....☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

6. ระดับการศึกษาของบิดา

☐ 0) ไม่ได้เรียน ☐ 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 ☐ 2) ประถมศึกษาปีที่ 6

☐ 3) ม.ต้น ☐ 4) ม.ปลาย/ปวช. ☐ 5) ปวส. ☐ 6) ปริญญาตรี ☐ 7) >ปริญญาตรี

7. ระดับการศึกษาของมารดา

☐ 0) ไม่ได้เรียน ☐ 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 ☐ 2) ประถมศึกษาปีที่ 6

☐ 3) ม.ต้น ☐ 4) ม.ปลาย/ปวช. ☐ 5) ปวส. ☐ 6) ปริญญาตรี ☐ 7) >ปริญญาตรี

8. สถานภาพการสมรสของบิดา มารดา

☐ 1) คู่และอยู่ด้วยกัน ***(กรุณาระบุ สัมพันธภาพระหว่างท่านและคู่สมรส ส่วนใหญ่เป็นอย่างไร)***

[ ] 1.1 รักใคร่กันมาก มีความสุขปรองดอง [ ] 1.2 อยู่ด้วยกันไม่ค่อยมีปัญหาขัดแย้ง

[ ] 1.3 ขัดแย้งกันบ่อย ๆ มักทะเลาะวิวาทกัน [ ] 1.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ 2) หย่าร้าง (ระบุผู้ที่อยู่กับเด็ก)..... ☐ 3) หม้าย (ระบุผู้ที่อยู่กับเด็ก).....

☐ 4) แยกกัน (ระบุผู้ที่อยู่กับเด็ก)..... สาเหตุ.....

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

9. อาชีพหลักของครอบครัว

☐ 1) ค้าขาย ☐ 2) ประมง ☐ 3) เกษตรกรรม (ระบุ).....

☐ 4) รับจ้าง (ระบุ)..... ☐ 5) รับราชการ ☐ 6) ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม

☐ 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

10. อาชีพเสริมของครอบครัว (นอกเหนือจากอาชีพหลัก)

☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี (ระบุอาชีพที่ทำ) .....

11. รายได้โดยเฉลี่ย *<u>ก่อนหักค่าใช้จ่าย</u>* ของครอบครัว ..... ต่อเดือน

12. ความเพียงพอของรายได้

☐ 1) เพียงพอและมีเหลือเก็บ ☐ 2) เพียงพอแต่ไม่เหลือเก็บ ☐ 3) ไม่เพียงพอ

12.1 ท่านมีหนี้สินหรือไม่ ☐ 1) มี ☐ 2) ไม่มี

13. ครอบครัวของท่านได้รับผลกระทบจากคลื่นยักษ์สึนามิหรือไม่

☐ 0) ไม่เลย

☐ 1) กระทบโดยตรง คือ (ระบุ)

[ ] 1.1 บ้านถูกคลื่นซัดพัง [ ] 1.2 สมาชิกบาดเจ็บ หรือสูญหาย [ ] 1.3 สมาชิกเสียชีวิต

[ ] 1.4 ที่ทำมาหากินเสียหาย (ระบุว่าเสียหายอย่างไร).....

[ ] 1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ 2) กระทบโดยอ้อม คือ (ระบุ)

[ ] 2.1 รายได้ลดลง [ ] 2.2 ตกงาน [ ] 2.3 มีญาติเสียชีวิต

[ ] 2.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

14. การบริโภคอาหารของครอบครัว *(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)*

☐ 1) ประกอบอาหารเอง ☐ 2) ซื้ออาหารนอกบ้านสำเร็จรูป (อาหารถุง)

☐ 3) อาหารสำเร็จรูป เช่น อาหารกระป๋อง / บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป

☐ 4) สามารถหาอาหารได้เองโดยไม่ต้องซื้อหา

☐ 5) แยกอาหารต่างหากที่เหมาะสมให้เด็กต่ำกว่า 3 ปี

☐ 6) ใช้ช้อนกลางตักอาหารในสำรับที่กินร่วมกัน

☐ 7) ใช้ถ้วย / ขัน / ช้อนเดียวกันในการกินอาหารและดื่มน้ำ หรือ (มากกว่า 1 คนใช้ช้อนเดียวกัน)

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

15. ประเภทของ <u>อาหารและเครื่องดื่ม</u> ที่ครอบครัวนี้กินหรือดื่มกันเป็นประจำ

ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม	ประจำเกือบทุกวัน	สัปดาห์ละ 2 ครั้ง	นานครั้ง (ประมาณเดือนละครั้ง)	ไม่เลย
1) อาหารกระป๋อง / บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป				
2) ปลา				
3) ไข่				
4) เนื้อสัตว์				
5) ผักใบเขียว				
6) ผลไม้				
7) ข้าว ก๋วยเตี๋ยว ขนมปัง				
8) น้ำอัดลม/ น้ำหวาน				
9) กาแฟ/โอเลี้ยง				
10) นมสด (เช่น นมกล่อง UHT ฯลฯ)				
11) สุรา/เบียร์				
12) น้ำข้าว /ของเหลวอย่างอื่น (เช่น น้ำซุป, น้ำแกง)				
13) อาหารบด/โจ๊ก				
14) อาหารอื่น ๆ (ระบุ).....				

16. ใครเป็นผู้ตัดสินใจในเรื่อง *หาอาหารการกิน* ให้คนในครอบครัว <u>มากที่สุด</u> ***(ตอบเพียง 1 ข้อ)***

☐ 1) พ่อ ☐ 2) แม่ ☐ 3) พ่อและแม่ ☐ 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

17. ในครอบครัวนี้ เคยเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือไม่

☐ 1) ไม่เคย (ระบุสาเหตุ)

[ ] 1) มารดาป่วย /สุขภาพไม่ดี

[ ] 2) ทารกป่วย /สุขภาพไม่ดี

[ ] 3) มีปัญหาที่หัวนม/เต้านม

[ ] 4) น้ำนมไม่เพียงพอ

[ ] 5) มารดาต้องไปทำงาน

[ ] 6) ทารกไม่ดูดนมแม่

[ ] 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

☐ 2) เคย เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ (ระบุ)

[ ] 2.1 <u>นมแม่อย่างเดียว</u> เป็นเวลานานเท่าไร

จำนวน.....เดือน

[ ] 2.2 <u>นมแม่ ร่วมกับ นมผสมและอาหารอื่น</u> เป็นเวลานานเท่าไร

จำนวน.....เดือน

18. สุขอนามัยของครอบครัว

18.1 แหล่งน้ำดื่ม

☐ 1) น้ำประปา ☐ 2) น้ำฝน ☐ 3) น้ำต้ม

☐ 4) น้ำบาดาล ☐ 5) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ระบุ).....

18.2 แหล่งน้ำใช้

☐ 1) น้ำประปา ☐ 2) น้ำฝน ☐ 3) น้ำต้ม

☐ 4) น้ำบาดาล ☐ 5) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ (ระบุ).....

18.3 การขับถ่าย

☐ 1) ใช้ส้วม ☐ 2) ไม่ใช้ส้วม ☐ 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

18.4 การแปรงฟัน

☐ 1) แปรงฟัน*ทุกเช้า-เย็น* ☐ 2) แปรงฟันเฉพาะ*ตอนเช้า*

☐ 3) แปรงฟัน*หลังอาหาร*เป็นประจำ

☐ 4) มีคนในครอบครัว*ช่วยแปรงฟัน/สอนการแปรงฟัน*ให้เด็ก ☐ 5) อื่นๆ (ระบุ).....

18.5 การล้างมือ *(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)*

☐ 1) มีอ่าง/สถานที่ล้างมือ

☐ 2) ล้างมือหลังเข้าห้องน้ำเป็นประจำ

☐ 3) ล้างมือก่อนกินอาหารเป็นประจำ

☐ 4) ล้างมือเมื่อมือสกปรกทุกครั้ง

☐ 5) ล้างมือด้วยสบู่ทุกครั้ง

☐ 6) ล้างมือด้วยน้ำเปล่า

☐ 7) ใช้ผ้าเช็ดมือทุกครั้ง

18.6 การสวมรองเท้าของเด็กอายุต่ำกว่า 1 ปี และสมาชิกในครอบครัวอื่น ๆ เวลาเดินบนพื้นดิน

☐ 1) สวม ☐ 2) ไม่สวม

18.7 การกำจัดขยะมูลฝอย

☐ 1) ฝัง/กลบ ☐ 2) เผา ☐ 3) นำไปทิ้งขยะรวมของชุมชน

FORM : A **ID** ☐☐☐☐

19. เด็กในครอบครัวของท่านเจ็บป่วยดังต่อไปนี้หรือไม่

☐ 1) ไม่มี

☐ 2) มี (ระบุ ดังนี้) *(ถ้ามี ท่านมีวิธีจัดการอย่างไร และหากมีเด็กหลายคนให้ประมาณการโดยเฉลี่ย)*

☐ 19.1) ท้องเสีย จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน **(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)**

แก้ไขโดย [ ] 1) ซื้อยากินเอง [ ] 2) ให้ดื่มน้ำเกลือแร่

[ ] 3) ไปหาหมอ/อนามัย [ ] 4) ปล่อยให้หายเอง

☐ 19.2) ไข้หวัด จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน **(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)**

แก้ไขโดย [ ] 1) ซื้อยากินเอง [ ] 2) กินยาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[ ] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [ ] 4) ปล่อยให้หายเอง

☐ 19.3) แผลพุพองที่ผิวหนัง จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน **(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)**

แก้ไขโดย [ ] 1) ซื้อยากิน/ยาทาเอง [ ] 2) กินยา/ทายาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[ ] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [ ] 4) ปล่อยให้หายเอง

☐ 19.4) ไข้เลือดออก จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน **(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)**

แก้ไขโดย [ ] 1) ซื้อยากินเอง [ ] 2) กินยาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[ ] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [ ] 4) ปล่อยให้หายเอง

☐ 19.5) เด็กเจ็บป่วยรุนแรงจนเข้าโรงพยาบาล จำนวน.....ครั้ง/ปี/คน **(ถ้าไม่เคยเป็นให้ข้ามไป)**

ระบุโรค.....

แก้ไขโดย [ ] 1) ซื้อยากินเอง [ ] 2) กินยาพื้นบ้าน (สมุนไพร)

[ ] 3) ไปพบแพทย์/อนามัย [ ] 4) ปล่อยให้หายเอง

20. เด็กเคยได้รับ*บาดเจ็บรุนแรง* หรือไม่

เด็กเคยได้รับการบาดเจ็บรุนแรง	**ไม่มี**	**มี**	**ระบุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น [เช่น เด็กอายุ 5 ปี ตกต้นไม้เป็นแผล และกระดูกหัก เป็นต้น]**
20.1 ถูกของมีคมบาดเป็นแผล			
20.2 ตกจากที่สูง เช่น ตกต้นไม้ หลังคา เรือ ฯลฯ			
20.3 ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก จนผิวหนังพอง			
20.4 สำลักสิ่งแปลกปลอม หรือ นำเมล็ดผลไม้ใส่รูจมูก			
20.5 กินสารพิษ เช่น ยาฆ่าแมลง น้ำยาล้างห้องน้ำ กินยาเกินขนาด			

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

เด็กเคยได้รับการบาดเจ็บรุนแรง	ไม่มี	มี	ระบุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น [เช่น เด็กอายุ 5 ปี ตกต้นไม้เป็นแผล มีกระดูกหัก เป็นต้น]
20.6 ถูกสัตว์มีพิษกัด / ต่อย เช่น งู ตะขาบ แมงป่อง ผึ้ง ต่อ แตน			
20.7 จมน้ำ			
20.8 ไฟฟ้าช็อต			
20.9 ถูกทำร้ายร่างกาย เช่น ตบ ตี เตะ ต่อย ฯลฯ			
20.10 อื่น ๆ(ระบุ).....			

21. เวลาเด็กดื้อ ซน ไม่เชื่อฟัง ผู้เลี้ยงดูทำอย่างไร **(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)**

☐ 1) ตักเตือน ☐ 2) ตี ☐ 3) ดุ ☐ 4) สอนด้วยเหตุผลและดูแบบอย่าง

☐ 5) เมินเฉย / ไม่พูดด้วย ☐ 6) อื่นๆ (ระบุ).....

22. ท่าน หรือ คนในครอบครัว ส่วนใหญ่ แสดงออกในความรักต่อลูกหลานอย่างไร ***(ตอบเพียง 1 ข้อ)***

☐ 1) แสดงออกเป็นประจำอย่างชัดเจน เช่น การกอด หอมแก้ม ลูบหัว โอบไหล่

☐ 2) แสดงออกบ้างโดยยิ้ม สัมผัสตัวเล็กน้อย

☐ 3) ไม่แสดงออก

☐ 4) ให้ขนม / อาหาร

☐ 5) ให้ของเล่น / เสื้อผ้า / สิ่งของ

☐ 6) ให้เงิน

☐ 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

23. เมื่อลูกทำความดี เช่น ประพฤติตัวเรียบร้อย หรือช่วยงานบ้าน ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร

☐ 1) กอด สัมผัสตัว กล่าวชมเชยแสดงความพอใจ ขอบใจ

☐ 2) พยักหน้ารับรู้ หรือยิ้ม

☐ 3) เฉย ๆ ☐ 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

24. ท่าน หรือคนในครอบครัว เล่น พูดคุย หยอกล้อกับลูกบ่อยแค่ไหน

☐ 1) ทุกวัน นานประมาณ.....ชั่วโมง

☐ 2) เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง

☐ 3) เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง

☐ 4) เฉพาะวันหยุดน้อยกว่าเดือนละครั้ง

☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

25. ท่าน หรือคนในครอบครัว เล่านิทาน หรือ ร้องเพลงให้ลูกฟังก่อนเข้านอนบ่อยแค่ไหน

☐ 1) ทุกวัน นานประมาณ.....ชั่วโมง

☐ 2) เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง

☐ 3) เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง

☐ 4) เฉพาะวันหยุดน้อยกว่าเดือนละครั้ง

☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

26. บิดามีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกบ่อยแค่ไหน

☐ 1) ทุกวัน นานประมาณ.....ชั่วโมง

☐ 2) เฉพาะวันหยุด สัปดาห์ละครั้ง

☐ 3) เฉพาะวันหยุด เดือนละครั้ง

☐ 4) เฉพาะวันหยุดน้อยกว่าเดือนละครั้ง

☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

27. บิดามีส่วนร่วมในการดูแลและทำกิจกรรมกับลูกอย่างไร *(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)*

☐ 1) ดูแล กิจวัตรประจำวัน

☐ 2) เล่นด้วย พูดคุย

☐ 3) เล่านิทาน / อ่านหนังสือ

☐ 4) สอนหนังสือ การบ้าน

☐ 5) สอนให้ทำงานบ้าน หรือ งานอาชีพเล็ก ๆ น้อย ๆ

☐ 6) อบรมสั่งสอนให้รู้ถูกผิด

☐ 7) ให้เงิน อาหาร และสิ่งของ

☐ 8) ไม่มีส่วนร่วม

☐ 9) อื่น ๆ (ระบุ).....

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

28. ขณะที่ท่านกำลังทำงานบ้านอยู่ เช่น ซักผ้า แล้วลูกของท่านมานั่งข้าง ๆ หยิบจับของที่ท่านกำลังทำอยู่ ท่านปฏิบัติต่อลูกอย่างไร

☐ 1) ยอมให้หยิบของได้ พูดคุย และสอนลูกไปด้วย

☐ 2) ดุว่าลูก และพูดว่า "อย่ายุ่ง ไปห่างๆ"

☐ 3) เฉย ๆ ปล่อยให้เด็กเล่นตามลำพัง แต่ไม่พูดคุยด้วย

☐ 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

29. เด็กมีเวลาเล่นหรือไม่

☐ 1) ไม่มี

☐ 2) มี กรุณาระบุ

2.1 เล่นที่ไหน.....

2.2 เล่นอย่างไร.....

2.3 เล่นกับใคร.....

30. ในรอบปีที่ผ่านมา <u>คนในครอบครัว</u> ได้ทำสิ่งเหล่านี้หรือไม่

30.1 ช่วยเหลือเพื่อนบ้าน/ชุมชน	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.2 สูบบุหรี่ในบ้าน	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.3 ดื่มเหล้าหรือเบียร์ในบ้าน	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.4 เมากลับบ้าน	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.5 เล่นไพ่	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.6 เล่นหวย	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.7 ทะเลาะด่าว่ากัน	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.8 ทำร้ายร่างกายกัน	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ
30.9 ช่วยเหลือดูแลกันยามเจ็บป่วย	[ ] 1) ไม่ทำ	[ ] 2) ทำ

31. ในชุมชนที่ครอบครัวท่านอยู่ ท่านรู้สึกปลอดภัยมากน้อยเพียงใด

☐ 1) ปลอดภัยมาก ☐ 2) ปลอดภัยปานกลาง

☐ 3) ไม่ปลอดภัยเลย (ระบุสาเหตุ).....

32. ท่านเห็นว่าชุมชนของ ท่านมีความสะอาดมากน้อยเพียงใด

☐ 1) สะอาดมาก ☐ 2) สะอาดปานกลาง

☐ 3) ชุมชนสกปรก

33. ครอบครัวของท่านเคยช่วยดูแลเด็กบ้านอื่นในชุมชนหรือไม่ ถ้าเคยดูแลอย่างไร

☐ 1) ไม่เคย ☐ 2) เคย (ระบุ) ***(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)***

[ ] 2.1 ให้อาหาร [ ] 2.2 ดูแลความปลอดภัย [ ] 2.3 ให้เล่น/เรียนรู้

[ ] 2.4 ชวนทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่เด็ก

[ ] 2.5 ร่วมกิจกรรมศาสนา [ ] 2.6 พากลับบ้าน/ที่พัก

[ ] 2.7 อื่น ๆ (ระบุ).....

34. ลูกหลานของท่านเคยได้รับการ*ดูแลจากเพื่อนบ้าน หรือ คนในชุมชน* หรือไม่

☐ 1) ไม่เคย ☐ 2) เคย (ระบุรูปแบบการดูแล).....

.....

35. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีส่วนร่วมในการดูแลเด็กในชุมชนอย่างไร

☐ 1) ไม่สนใจ

☐ 2) ดูแลเมื่อมีเหตุจำเป็น เฉพาะลูกหลานหรือญาติของตัวเอง

☐ 3) ช่วยกันดูแลเด็ก ในเรื่องใดต่อไปนี้ (โปรด ระบุ) ***(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)***

[ ] 3.1 จัดศูนย์เลี้ยงดูเด็ก [ ] 3.2 จัดอาหารกลางวัน / นม [ ] 3.3 ทำสนามให้เด็กเล่น

[ ] 3.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

☐ 4) ดูแลเด็กในชุมชนเมื่อมีเหตุจำเป็น (เช่น เด็กพลัดหลง เด็กบาดเจ็บ หรือถูกทำร้าย เป็นต้น)

36. เด็กใช้เวลาในการดูโทรทัศน์เฉลี่ย (ชม./วัน)

36.1 **วันธรรมดา (จันทร์-ศุกร์)**

☐ 1) ไม่ดู ☐ 2) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ☐ 3) 2-3 ชั่วโมง

☐ 4) 3-4 ชั่วโมง ☐ 5) มากกว่า 4 ชั่วโมง

36.2 **วันเสาร์ อาทิตย์**

☐ 1) ไม่ดู ☐ 2) น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ☐ 3) 2-3 ชั่วโมง

☐ 4) 3-4 ชั่วโมง ☐ 5) มากกว่า 4 ชั่วโมง

37. เวลาเด็กดูโทรทัศน์ คนในครอบครัว มีส่วนร่วมในการดูกับเด็กอย่างไร

☐ 1) ให้เด็กดู*ตามลำพัง*โดยไม่มีผู้ใหญ่

☐ 2) ผู้ใหญ่ดูด้วยทุกครั้ง

☐ 3) ผู้ใหญ่ดูด้วย และพูดคุยแนะนำ

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

37. ลักษณะรายการที่ครอบครัวชอบดู *(โปรด / หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน)*

รายการโทรทัศน์	ไม่ดู	ดู
37.1 ประเภทให้ความรู้ทั่วไป		
37.2 สุขภาพ		
37.3 ตลก ขำขัน		
37.4 ทางศาสนา		
37.5 ข่าวประจำวัน / ทั่วไป		
37.6 ข่าวเกษตรกร / อาชีพ		
37.7 ละคร		
37.8 การ์ตูน		
37.9 เกมส์โชว์ (สนุกสนาน)		
37.10 เกมส์ให้ความรู้		
37.11 ภาพยนต์ / บันเทิง		

38. ท่านได้ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ<u>การเลี้ยงดูเด็ก</u> จากสื่อประเภทใด *(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)*

38. 1 สื่อบุคคล

☐ 1) พ่อแม่ ☐ 2) ญาติ / พี่น้อง ☐ 3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

☐ 4) แพทย์โรงพยาบาล/เจ้าหน้าที่อนามัย ☐ 5) ครูที่โรงเรียน

☐ 6) พระที่วัด / โต๊ะครู / โต๊ะอิหม่าม

38. 2 สื่อมวลชน / สื่อตามอัธยาศัย

☐ 1) รายการโทรทัศน์ ☐ 2) รายการวิทยุ ☐ 3) หนังสือ / บทความในสิ่งพิมพ์

☐ 4) โปสเตอร์/แผ่นพับ ☐ 5) เสียงตามสายในหมู่บ้าน ☐ 6) ละคร, หุ่น, ลิเก, มโนราห์

☐ 7) รถเคลื่อนที่ เช่น รถขายยา รถโฆษณา ฯลฯ ☐ 8) เพลงพื้นบ้าน ☐ 9) เพลงทั่วไป

39. ท่านได้ทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ <u>การดูแลสุขภาพ</u> จากสื่อประเภทใด *(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)*

39.1 สื่อบุคคล

☐ 1) พ่อแม่ ☐ 2) ญาติ / พี่น้อง ☐ 3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

☐ 4) แพทย์โรงพยาบาล/เจ้าหน้าที่อนามัย ☐ 5) ครูที่โรงเรียน

☐ 6) พระที่วัด / โต๊ะครู / โต๊ะอิหม่าม

39.2 สื่อมวลชน / สื่อตามอัธยาศัย

☐ 1) รายการโทรทัศน์ ☐ 2) รายการวิทยุ ☐ 3) หนังสือ / บทความในสิ่งพิมพ์

☐ 4) โปสเตอร์/แผ่นพับ ☐ 5) เสียงตามสายในหมู่บ้าน ☐ 6) ละคร, หุ่น, ลิเก, มโนราห์

☐ 7) รถเคลื่อนที่ เช่น รถขายยา รถโฆษณา ฯลฯ ☐ 8) เพลงพื้นบ้าน ☐ 9) เพลงทั่วไป

FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

40. แหล่งข้อมูลเรื่องการเลี้ยงดูเด็กแหล่งใดที่ท่านเชื่อถือและนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติมากที่สุด (ให้ท่านเลือกและเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย เพียง 5 อันดับเท่านั้น โดยอันดับที่ 1 สำคัญมากที่สุด)

.....1) พ่อแม่ .....2) ญาติพี่น้อง

.....3) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน .....4) แพทย์โรงพยาบาล/เจ้าหน้าที่อนามัย

.....5) ครูที่โรงเรียน .....6) พระที่วัด / โต๊ะครู / โต๊ะอิหม่าม

.....7) รายการโทรทัศน์ .....8) รายการวิทยุ

.....9) หนังสือ / บทความในสิ่งพิมพ์ .....10) โปสเตอร์/แผ่นพับ

.....11) เสียงตามสายในหมู่บ้าน .....12) รถเคลื่อนที่ เช่นรถขายยา รถโฆษณา

.....13) เพลงพื้นบ้าน .....14) เพลงทั่วไป

41. ครอบครัวของท่านมีความสุขในระดับใด (โปรด x หน้าความสุขเพียง 1 ข้อเท่านั้น)

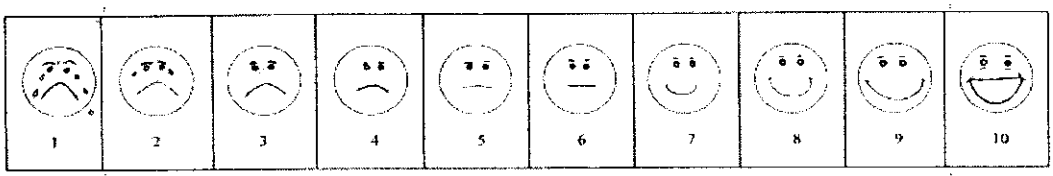

ไม่มีความสุขเลย เป็นทุกข์มาก — เฉยๆ — สุขมากที่สุด

ขอบคุณค่ะ

โปรดตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งว่า ลงข้อมูลหรือตัวเลือกในทุกข้อคำถามครบถ้วนและถูกต้องตามเงื่อนไขของข้อความ

<u>สำหรับพนักงานสัมภาษณ์</u>

ความพยายามสัมภาษณ์ ครั้งที่ 1 2 3 (โปรดวงกลมรอบตัวอักษร)

สัมภาษณ์ครั้งสุดท้ายวันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

เริ่มเวลา.....สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....นาที

ผลการสัมภาษณ์[ ] 1. เสร็จสมบูรณ์ [ ] 2. ไม่เสร็จ [ ] 3. ไม่ให้ความร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้

เหตุผลที่ไม่ร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จ คือ

.....

.....

พนักงานสัมภาษณ์.....

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ตรวจแบบสอบถาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ลงรหัส.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

FORM : B **ID** ☐☐☐☐☐

ส่วนที่ 2 แบบสังเกตสภาพแวดล้อมของบ้าน

<u>คำชี้แจง</u> โปรดกรอกข้อความ / ตัวเลข / ใส่เครื่องหมาย ☑ ลงในช่องว่างหน้าข้อความที่เป็นจริง

(ผู้สัมภาษณ์ใช้วิธีการสังเกต)

1. ประเภทของที่อยู่อาศัย

1.1 สภาพของบ้าน

☐ 1) ที่อยู่อาศัยชั่วคราว ☐ 2) ห้องเช่า ☐ 3) บ้านถาวร

☐ 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

1.2 ลักษณะบ้าน

☐ 1) แข็งแรงมั่นคง ☐ 2) ขาดการดูแล ☐ 3) สะอาด เรียบร้อย

☐ 4) ชำรุด ☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

1.3 โครงสร้างบ้าน

☐ 1) ชั้นเดียวติดพื้นดิน ☐ 2) สองชั้นใต้ถุนสูง ☐ 3) มากกว่า 2 ชั้น

☐ 4) อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ของที่มีอยู่ในบ้าน (ผู้สัมภาษณ์ สังเกตและจดบันทึก) ***(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)***

2.1 ของเล่นสำหรับเด็ก

☐ 1) หนังสือภาพ/นิทาน ☐ 2) ของเล่น

☐ 3) หนังสือเรียน ☐ 4) โต๊ะเขียนหนังสือ

☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.2 เครื่องใช้

☐ 1) นาฬิกา ☐ 2) พัดลม

☐ 3) ตู้เย็น ☐ 4) จักรเย็บผ้า

☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.3 สื่อ / วิทยุ

☐ 1) โทรทัศน์ ☐ 2) วีดีโอ ☐ 3) วิทยุเทป / ซีดี

☐ 4) หนังสือพิมพ์/นิตยสาร ☐ 5) โปสเตอร์ ☐ 6) เครื่องเล่นเกมส์

☐ 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

2.4 พาหนะ

☐ 1) จักรยาน ☐ 2) จักรยานยนต์

☐ 3) รถยนต์กระบะ ☐ 4) อีแต๋น

☐ 5) รถยนต์ ☐ 6) รถไถนา ☐ 7) รถสาลี่ / รถเข็นของ

☐ 8) อื่น ๆ (ระบุ).....

13.5 ที่อยู่

☐ 1) ที่ดินและบ้านของตนเอง ☐ 2) บ้านของตนเองในที่ดินของผู้อื่น

☐ 3) อื่น ๆ.....

3. สภาพแวดล้อมของบ้าน

3.1 ธรรมชาติในละแวกบ้าน

3.1.1 ต้นไม้ ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.1.2 ดอกไม้ ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.1.3 อื่น ๆ (ระบุ).....

3.2 สิ่งรบกวนในบริเวณบ้าน

3.2.1 น้ำขัง / น้ำเน่า ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.2.2 บ่อน้ำ ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.2.3 คอกสัตว์ ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.2.4 กองขยะที่ไม่ได้กำจัด ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.2.5 เสียงดัง ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.2.6 ขวดเหล้า / ขวดเบียร์ ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี

3.2.7 อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3 สภาพภายในบ้าน (สังเกต)

3.3.1 ความเป็นสัดส่วนของพื้นที่ใช้สอย

☐ 1) แยกบริเวณที่นอนต่างหาก ☐ 2) ไม่จำกัดบริเวณที่นอน

☐ 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3.2 ความเป็นระเบียบของการจัดวางสิ่งของ

☐ 1) วางข้าวของเครื่องใช้รวมเป็นที่เป็นทาง

☐ 2) วางข้าวของเครื่องใช้กระจัดกระจาย

☐ 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

3.3.3 ความปลอดภัยในบ้าน

☐ 1) มีการป้องกันอันตรายจากของมีคม ปลั๊กไฟ ยา ☐ 2) ไม่มีการป้องกัน

☐ 3) อื่น ๆ (ระบุ).....

FORM : B **ID** ☐☐☐☐☐

สังเกตลักษณะผู้ให้สัมภาษณ์ระหว่างการเยี่ยมบ้าน

1. ท่าที (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   - ☐ 1) ยิ้มแย้มแจ่มใสยินดีตอบ กระตือรือร้นและเป็นมิตร
   - ☐ 2) ร่วมมือในการสัมภาษณ์ แต่ไม่ค่อยกระตือรือร้น
   - ☐ 3) ไม่ค่อยร่วมมือ เบื่อหน่ายบางเวลา
   - ☐ 4) ไม่พอใจอย่างชัดเจน ตอบอย่างเสียไม่ได้
   - ☐ 5) อาย ไม่มั่นใจ ต้องให้กำลังใจ
   - ☐ 6) ซึม เศร้า กังวล
   - ☐ 7) อื่น ๆ (ระบุ).....
2. ความรู้คิด และการแสดงออก
   - ☐ 1) หลักแหลม / ตอบตรงประเด็น / มีเหตุผลและเนื้อหา
   - ☐ 2) ปานกลาง ต้องอธิบายเพิ่มเติมในบางข้อจึงตอบได้
   - ☐ 3) ช้า เข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ได้ยาก ตอบไม่ตรงประเด็น

สังเกตลักษณะเด็กระหว่างการเยี่ยมบ้าน

1. ร่างกาย ผม เล็บ
   - ☐ 1) สะอาดสะอ้าน ได้รับการเอาใจใส่มาก ☐ 2) สะอาดพอใช้ ได้รับการเอาใจใส่บ้าง
   - ☐ 3) มอมแมม / ถูกละเลย ☐ 4) สังเกตไม่ได้
   - ☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....
2. อารมณ์ สังคม การแสดงออก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
   - ☐ 1) ยิ้มแย้ม แจ่มใส ☐ 2) เฉย ๆ ☐ 3) สนใจสิ่งแวดล้อมและคน
   - ☐ 4) พูดจาไพเราะ หรือท่าทีเป็นมิตร ☐ 5) เคลื่อนไหวคล่องแคล่ว
   - ☐ 6) ขี้อาย ใช้เวลานานกว่าจะคุ้นเคย ☐ 7) ก้าวร้าว, โมโห, ร้องดัง ๆ
   - ☐ 8) ซึมเศร้า / เหงาหงอย หรือ ร้องไห้เงียบ ☐ 9) สังเกตไม่ได้
   - ☐ 10) อื่น ๆ (ระบุ).....
3. ความสัมพันธ์กับพ่อแม่
   - ☐ 1) ใกล้ชิด ดูมีความผูกพันดี ☐ 2) เด็กกลัวพ่อแม่มาก ☐ 3) เด็กติดพ่อมาก
   - ☐ 4) เด็กติดแม่มาก ☐ 5) เด็กสนิทกับคนอื่นมากกว่าพ่อแม่
   - ☐ 6) อื่น ๆ (ระบุ).....

ขอบคุณค่ะ

โปรดตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งว่า ลงข้อมูลหรือตัวเลือกในทุกข้อคำถามครบถ้วนและถูกต้องตามเงื่อนไขของข้อความ

FORM : C **ID** ☐☐☐☐☐

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก

☺ **1. เด็กอายุน้อยกว่า 1 ปี** (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน

เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง น้ำหนักแรกเกิด.....กรัม

การให้อาหารหลัก ประจำ

☐ 1.1.1 นมแม่อย่างเดียวจนถึง.....ด
☐ 1.1.2 นมแม่กับนมขวด
☐ 1.1.3 นมขวด
☐ 1.1.4 นมกล่องยูเอชที
☐ 1.1.5 นมข้นหวานผสมน้ำร้อน
☐ 1.1.6 ไมโล / โอวันติล
☐ 1.1.7 น้ำหวาน/น้ำอัดลม
☐ 1.1.8 อาหารเสริมสำเร็จรูป
☐ 1.1.9 อื่น ๆ (ระบุ).....

การตรวจสุขภาพ

☐ 2.1.1 แข็งแรง
☐ 2.1.2 เจ็บป่วยบ่อย ๆ
☐ 2.1.3 ป่วยมากกว่า 1 ครั้ง/ด.
☐ 2.1.4 ครบตามกำหนด
☐ 2.1.5 มีสมุดสุขภาพ
☐ 2.1.6 ใช้สมุดสุขภาพ
☐ 2.1.7 เติบโตน้ำหนักสมวัย
☐ 2.18 พัฒนาการสมวัย

ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก

☐ 3.1.1 แม่
☐ 3.1.2 พ่อ
☐ 3.1.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย
☐ 3.1.4 ญาติ
☐ 3.1.5 ฝากเพื่อนบ้าน
☐ 3.1.6 ศูนย์เด็กเล็ก
☐ 3.1.7 จ้างคนเลี้ยงที่บ้าน
☐ 3.1.8 อื่น ๆ (ระบุ).....

สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้

☐ 4.1.1 สุขภาพ.....
☐ 4.1.2 พฤติกรรม.....
☐ 4.1.3 ขาดการดูแล
☐ 4.1.4 เศรษฐกิจของครอบครัว
☐ 4.1.5 อื่น ๆ (ระบุ).....

การตรวจสุขภาพ

น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. เส้นรอบศีรษะ.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมุดสุขภาพและอธิบาย)

ลักษณะนิสัยของเด็ก ☐ 1) ร่างเริง ☐ 2) อารมณ์ดี ☐ 3) เรียบร้อย ☐ 4) ขี้อาย ☐ 5) ขี้กลัว ☐ 6) โมโหง่าย ☐ 8) อยากรู้อยากเห็น ☐ 9) เข้าหาคนอื่นง่าย ☐ 10) อื่น ๆ (ระบุ) .....

พัฒนาการเด็ก

- กล้ามเนื้อมัดใหญ่.....
- กล้ามเนื้อมัดเล็ก.....
- ด้านภาษา.....
- ด้านสังคม.....

ประวัติการคลอด 1 **บุตรของท่านคลอดที่ใด**..... 2. **ลักษณะการคลอด** ☐ ก่อนกำหนด.....สัปดาห์ ☐ **ครบกำหนด** ☐ **เลยกำหนด**

FORM : C ID ☐☐☐☐☐

☺ **2) เด็กอายุ 1 – 2.9 ปี** (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน

เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง น้ำหนักแรกเกิด.....กรัม

การให้อาหารหลัก ประจำ

☐ 2.1.1 อดนมแม่เมื่ออายุ.....ด
☐ 2.1.2 กินนมแม่
☐ 2.1.3 นมขวด
☐ 2.1.4 นมกล่อง
☐ 2.1.5 กินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปบ่อยๆ
☐ 2.1.6 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน
☐ 2.1.7 กินขนมขบเคี้ยวหวานบ่อยๆ
☐ 2.1.8 อื่น ๆ (ระบุ).....

การตรวจสุขภาพ

☐ 2.2.1 แข็งแรง
☐ 2.2.2 ป่วย ≥1 เดือน
☐ 2.2.3 ตรวจสุขภาพตามกำหนด
☐ 2.2.4 มีและใช้สมุดสุขภาพ
☐ 2.2.5 น้ำหนักส่วนสูงสมวัย
☐ 2.2.6 โตสมวัย -สมุดสุขภาพ

ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก

☐ 2.3.1 แม่
☐ 2.3.2 พ่อ
☐ 2.3.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย
☐ 2.3.4 ญาติ
☐ 2.3.5 ฝากเพื่อนบ้าน
☐ 2.3.6 ศูนย์เด็กเล็ก
☐ 2.3.7 จ้างคนเลี้ยงที่บ้าน
☐ 2.3.8 อื่น ๆ (ระบุ).....

สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้

☐ 2.4.1 สุขภาพ.....
☐ 2.4.2 พฤติกรรม.....
☐ 2.4.3 ขาดการดูแล
☐ 2.4.4 เศรษฐกิจของครอบครัว
☐ 2.4.5 อื่น ๆ (ระบุ).....
.....
ข้อดีของเด็กคนนี้ (ระบุ).....
.....
.....

การตรวจสุขภาพ

น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. เส้นรอบศีรษะ.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมุดสุขภาพและอธิบาย)

ลักษณะนิสัยของเด็ก ☐ 1) ร่างเริง ☐ 2) อารมณ์ดี ☐ 3) เรียบร้อย ☐ 4) ขี้อาย ☐ 5) ขี้กลัว ☐ 6) โมโหง่าย ☐ 8) อยากรู้อยากเห็น ☐ 9) เข้าหาคนอื่นง่าย ☐ 10) อื่น ๆ (ระบุ) .....

พัฒนาการเด็ก

- กล้ามเนื้อมัดใหญ่.....
- กล้ามเนื้อมัดเล็ก.....
- ด้านภาษา.....
- ด้านสังคม.....

ประวัติการคลอด 1 บุตรของท่านคลอดที่ใด..... 2. ลักษณะการคลอด ☐ ก่อนกำหนด.....สัปดาห์ ☐ ครบกำหนด ☐ เลยกำหนด

FORM : C **ID** ☐☐☐☐☐

☺ **3) เด็กอายุ 3-5.9 ปี** (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน

เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง น้ำหนักแรกเกิด.....กรัม

การให้อาหารหลัก ประจำ	การตรวจสุขภาพ	ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก	สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้
☐ 3.1.1 กินนมขวด	☐ 3.2.1 แข็งแรง	☐ 3.3.1 แม่	☐ 3.4.1 สุขภาพ.....
☐ 3.1.2 กินนมกล่อง	☐ 3.2.2 ป่วย ≥1 เดือน	☐ 3.3.2 พ่อ	☐ 3.4.2 พฤติกรรม.....
☐ 3.1.3 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน	☐ 3.2.3 ตรวจสุขภาพตามกำหนด	☐ 3.3.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย	☐ 3.4.3 ขาดการดูแล อบรมเลี้ยงดู
☐ 3.1.4 กินขนมขบเคี้ยวหวานบ่อย	☐ 3.2.4 พูดคุยและเล่าเรื่องได้	☐ 3.3.4 ไปโรงเรียน	☐ 3.4.4 ขาดโอกาสการเรียนรู้ (เช่น การพูด การเข้าสังคม)
☐ 3.1.5 กินน้ำหวาน/น้ำอัดลมบ่อย ๆ	☐ 3.2.5 กินข้าวเองได้		
☐ 3.1.6 กินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปบ่อย ๆ	☐ 3.2.6 ขับถ่ายและทำความสะอาดได้เอง	☐ 3.3.5 ไปศูนย์เด็กเล็ก.....	☐ 3.4.5 ไม่มีที่เรียน /ศูนย์อยู่ไกลบ้าน
☐ 3.1.7 กินได้หลายอย่างครบ 5 หมู่ในแต่ละวัน		☐ 3.3.6 จ้างคนข้างบ้านเลี้ยง	ข้อดีของเด็กคนนี้ (ระบุ).....
☐ 3.1.8 กินผัก-ผลไม้ทุกวัน		☐ 3.3.7 อื่น ๆ (ระบุ).....	.....
☐ 3.1.9 อื่น ๆ (ระบุ).....		.....	.....
		.....	.....

การตรวจสุขภาพ

น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. เส้นรอบศีรษะ.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมุดสุขภาพและอธิบาย)

ลักษณะนิสัยของเด็ก ☐ 1) ร่างเริง ☐ 2) อารมณ์ดี ☐ 3) เรียบร้อย ☐ 4) ขี้อาย ☐ 5) ขี้กลัว ☐ 6) ไม่ไหง่าย ☐ 8) อยากรู้อยากเห็น ☐ 9) เข้าหาคนอื่นง่าย ☐ 10) อื่น ๆ (ระบุ) .....

พัฒนาการเด็ก

- กล้ามเนื้อมัดใหญ่.....
- กล้ามเนื้อมัดเล็ก.....
- ด้านภาษา.....
- ด้านสังคม.....

ประวัติการคลอด 1 บุตรของท่านคลอดที่ใด..... 2. ลักษณะการคลอด ☐ ก่อนกำหนด.....สัปดาห์ ☐ ครบกำหนด ☐ เลยกำหนด

FORM : C **ID** ☐☐☐☐☐

☺ **4) เด็กอายุ 6-11.9 ปี** (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน

เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง

การให้อาหารหลัก ประจำ

☐ 4.1.1 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน

☐ 4.1.2 ไม่มีอาหารกินในบางมื้อ

☐ 4.1.3 กินผักผลไม้ได้มากพอ

☐ 4.1.4 กินได้หลายอย่างครบ 5 หมู่

☐ 4.1.5 กินขนมหวาน ขบเคี้ยวเป็นประจำ

☐ 4.1.6 กินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปประจำ

☐ 4.1.7 กินน้ำหวานน้ำอัดลมประจำ

☐ 4.1.9 อื่น ๆ (ระบุ).....

.....

.....

.....

.....

การตรวจสุขภาพ

เติบโต : *น้ำหนักตัว*

☐ 4.2.1 พอดี

☐ 4.2.2 น้อย / ผอม

☐ 4.2.3 อ้วน/มากไป

ความสูง

☐ 4.2.4 สูง

☐ 4.2.4 พอดี

☐ 4.2.5 น้อยกว่าวัย / เตี้ย

ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก

☐ 4.3.1 แม่

☐ 4.3.2 พ่อ

☐ 4.3.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย

☐ 4.3.4 ไปโรงเรียนทุกวัน

☐ 4.3.5 ไปโรงเรียนไม่ทุกวัน เพราะ.....

☐ 4.3.6 ไม่เข้าเรียน เพราะ.....

.....

☐ 4.3.7 อื่น ๆ (ระบุ).....

.....

.....

.....

.....

สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้

☐ 4.4.1 สุขภาพ.....

☐ 4.4.2 เริ่มลองบุหรี่ สุรา ยาเสพติด

☐ 4.4.3 นอนไม่หลับ เพราะ.....

☐ 4.4.4 ปัญหาพฤติกรรม.....

☐ 4.4.5 อารมณ์ เช่น เซ็ง ซึมเศร้า วิตกกังวล

☐ 4.4.6 ติดโทรทัศน์

☐ 4.4.7 ติดเกมส์

☐ 4.4.8 การคบเพื่อน [ ] เพศเดียวกัน [ ] ต่างเพศ

☐ 4.4.9 การเรียน

☐ 4.4.10 อนาคตของเด็ก ในด้าน.....

ข้อดีของเด็กคนนี้.....

.....

.....

การตรวจสุขภาพ

น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม. เส้นรอบศีรษะ.....ซม. (Plot ใน Growth Curve สมุดสุขภาพและอธิบาย)

ลักษณะนิสัยของเด็ก ☐ 1) ร่างเริง ☐ 2) อารมณ์ดี ☐ 3) เรียบร้อย ☐ 4) ขี้อาย ☐ 5) ขี้กลัว ☐ 6) โมโหง่าย ☐ 8) อยากรู้อยากเห็น ☐ 9) เข้าหาคนอื่นง่าย ☐ 10) อื่น ๆ (ระบุ) .....

การเรียน - การอ่านและสะกดคำได้..... เขียนพยัญชนะ/เขียนชื่อตนเองได้.....

FORM : C ID ☐☐☐☐☐

☺ 5) เด็กอายุ 12-18 ปี (ถ้าไม่มีให้ข้ามไป) ชื่อ-นามสกุลของเด็ก.....อายุ.....ปี.....เดือน

เพศ [ ] ชาย [ ] หญิง ระดับการศึกษา.....

การให้อาหารหลัก ประจำ

☐ 5.1.1 กินอาหารครบ 3 มื้อทุกวัน

☐ 5.1.2 ไม่มีอาหารกินในบางมื้อ

☐ 5.1.3 กินผักผลไม้ได้มากพอ

☐ 5.1.4 ไม่ชอบกินผัก

☐ 5.1.5 ไม่ชอบกินผลไม้

☐ 5.1.6 กินครบ 5 หมู่

☐ 5.1.7 กินขนมหวานและขบเคี้ยวเป็นประจำ

☐ 5.1.8 กินบะหมี่กึ่งสำเร็จรูปประจำ

☐ 5.1.9 กินน้ำอัดลมเป็นประจำ

☐ 5.1.10 กินน้อยพยามลดน้ำหนัก

☐ 5.1.11 อื่น ๆ (ระบุ).....

.....

.....

การตรวจสุขภาพ

เติบโต : *น้ำหนักตัว*

☐ 5.2.1 พอดี

☐ 5.2.2 น้อย / ผอม

☐ 5.2.3 อ้วน/มากไป

ความสูง

☐ 5.2.4 สูง

☐ 5.2.4 พอดี

☐ 5.2.5 น้อยกว่าวัย / เตี้ย

ผู้ดูแล /เลี้ยงดูหลัก

☐ 5.3.1 แม่

☐ 5.3.2 พ่อ

☐ 5.3.3 ปู่ / ย่า / ตา / ยาย

การเข้าเรียน

☐ 5.3.4 ไปโรงเรียนทุกวัน

☐ 5.3.5 ไปโรงเรียนไม่ทุกวัน เพราะ.....

☐ 5.3.6 ไม่เข้าเรียน เพราะ.....

.....

☐ 5.3.7 เรียนกศน.

☐ 5.3.8 ไปทำงาน

สิ่งที่กังวลเกี่ยวกับเด็กคนนี้

☐ 5.4.1 สุขภาพ.....

☐ 5.4.2 เริ่มลองบุหรี่ สุรา ยาเสพติด

☐ 5.4.3 นอนไม่หลับ เพราะ.....

☐ 5.4.4 ปัญหาพฤติกรรม.....

.....

☐ 5.4.5 อารมณ์ เช่น เซ็ง ซึมเศร้า วิตกกังวล

☐ 5.4.6 ติดโทรทัศน์

☐ 5.4.7 ติดเกมส์

☐ 5.4.8 การคบเพื่อน [ ] เพศเดียวกัน [ ] ต่างเพศ

☐ 5.4.9 การเรียน [ ] เรียนได้ผลดี

[ ] เรียนได้ผลไม่ดี

☐ 5.4.10 การมีเพศสัมพันธ์

☐ 5.4.11 เล่นการพนัน

ข้อดีของเด็กคนนี้.....

.....

.....

การตรวจสุขภาพ

น้ำหนัก.....กก. ส่วนสูง/ความยาว.....ซม.

ลักษณะนิสัยของเด็ก ☐ 1) ร่างเริง ☐ 2) อารมณ์ดี ☐ 3) เรียบร้อย ☐ 4) ขี้อาย ☐ 5) ขี้กลัว ☐ 6) โมโหง่าย ☐ 8) อยากรู้อยากเห็น ☐ 9) เข้าหาคนอื่นง่าย

☐ 10) อื่น ๆ (ระบุ) .....

☺ 6) แบบสอบถามสำรวจหญิงตั้งครรภ์

1 หญิงตั้งครรภ์ อายุ.....ปี.....เดือน.....เป็นครรภ์ที่.....อาชีพ.....

2 ปัจจุบันท่านกำลังเรียนหนังสืออยู่ หรือไม่

☐ 1) กำลังเรียนอยู่ชั้น..... ☐ 2) ไม่เรียน จบการศึกษาสูงสุดชั้น.....

3 ท่านฝากครรภ์

☐ 1) โรงพยาบาลของรัฐ (ระบุชื่อ).....☐ 2) โรงพยาบาลของเอกชน (ระบุชื่อ).....

☐ 3) คลินิกเอกชน (ระบุชื่อ)..... ☐ 4) สถานีอนามัย (ระบุชื่อ)..... ☐ 5) บ้านหมอตำแย

☐ 6) อื่น ๆ (ระบุ).....

4. อายุครรภ์ในขณะนี้.....เดือน

5. ท่านฝากครรภ์ครั้งแรก เมื่อตั้งครรภ์ได้กี่เดือน ☐ 1) จำไม่ได้ ☐ 2) จำได้ (ระบุ) จำนวน.....เดือนจำนวน.....สัปดาห์

6. ท่านไปพบแพทย์สม่ำเสมอตามนัดหรือไม่ ☐ 1) สม่ำเสมอ ☐ 2) ไม่สม่ำเสมอ เพราะ.....

7. ท่านมีปัญหาสุขภาพระหว่างตั้งครรภ์หรือไม่ ☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี เรื่องใด.....

8. *ระหว่างตั้งครรภ์* ท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ หรือไม่

☐ 1) ดื่มเหล้า.....ครั้ง ☐ 2) ยาดอง.....ครั้ง ☐ 3) เหล้า / เบียร์ / สาโท.....ครั้ง ☐ 4) เครื่องดื่มชูกำลัง เช่น กระทิงแดง แรงเยอร์ ฯลฯ

9. *ระหว่างตั้งครรภ์* ท่านสูบบุหรี่ / ยาเส้น หรือไม่

☐ 1) สูบบุหรี่/ยาเส้น ***(โปรดตอบข้อ 9.1 (ถ้าไม่มีข้ามไป)*** ☐ 2) ไม่สูบแต่ใกล้ชิดกับคนที่สูบบุหรี่

9.1 โดยเฉลี่ยท่านสูบบุหรี่ / ยาเส้น วันละกี่มวน [ ] จำนวน.....มวน/วัน [ ] ไม่แน่ใจ

10. สิ่งที่ท่านเป็นห่วงในช่วงตั้งครรภ์นี้คือ

☐ 1) การเจ็บป่วย ☐ 2) กลัวลูกคลอดผิดปกติ ☐ 3) เศรษฐกิจ ☐ 4) ทำงานได้ไม่เต็มที่

☐ 5) พฤติกรรมของสามี (ระบุ)..... ☐ 6) การคลอด ☐ 7) รู้สึกวิตกกังวลและเครียดมากขึ้น

<u>สุขภาพทั่วไป</u>

1. ในขณะตั้งครรภ์ ท่านพักผ่อนนอนหลับมากน้อยเพียงใด

☐ 1) พักผ่อนมากขึ้น ☐ 2) พักผ่อนน้อยลง ☐ 3) ทำงานเท่าเดิม ☐ 4) ทำงานมากขึ้น ☐ 5) ทำงานน้อยลง

2. การรับประทานอาหาร

☐ 1) มีอาหารกินอย่างเพียงพอ ☐ 2) กินอาหารมากขึ้น ☐ 3) กินอาหารน้อยลงกลัวน้ำหนักเพิ่ม ☐ 4)กินอาหารน้อยลงเนื่องจากมีอาการแพ้ท้อง

3. การมีส่วนร่วมดูแลของครอบครัว

☐ 1) ครอบครัว/ สามีให้ความช่วยเหลือมากขึ้น (ระบุ).....

☐ 2) ครอบครัว / สามีไม่ให้ความช่วยเหลือ (ระบุ).....

ขอบคุณค่ะ

โปรดตรวจทานความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งว่า ลงข้อมูลหรือตัวเลือกในทุกข้อคำถามครบถ้วนและ

ถูกต้องตามเงื่อนไขของข้อความ

FORM : FGD-FAMILY FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

แบบสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชน

โครงการวิจัยพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ 6 จังหวัดที่ประสบภัยสึนามิ

ชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา.....นามสกุล.....

บ้านเลขที่ .....หมู่ที่.....หมู่บ้านชื่อ.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ความเกี่ยวข้องกับเด็ก.....

1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง 2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี.....เดือน

3. อาชีพ ☐ 1) ค้าขาย ☐ 2) ประมง ☐ 3) เกษตรกรรม (ระบุ).....

☐ 4) รับจ้าง (ระบุ)..... ☐ 5) รับราชการ สังกัด.....

☐ 6) ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ☐ 7) อื่น ๆ (ระบุ).....

4. ปัจจุบันท่านนับถือศาสนา ☐ 1) พุทธ ☐ 2) อิสลาม ☐ 3) คริสต์ ☐ 4) อื่น ๆ ระบุ.....

5. ระดับการศึกษา

☐ 0) ไม่ได้เรียน ☐ 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 ☐ 2) ประถมศึกษาปีที่ 6

☐ 3) ม.ต้น ☐ 4) ม.ปลาย/ปวช. ☐ 5) ปวส. ☐ 6) ปริญญาตรี ☐ 7) >ปริญญาตรี

6. บทบาทการดูแลลูกหลานในครอบครัว ท่านเป็น

☐ 1) บิดา ☐ 2) มารดา ☐ 3) ปู่ ย่า ตา ยาย ☐ 4) ญาติ (ระบุ).....

☐ 5) อื่น ๆ (ระบุ).....

7. ท่านมีบทบาทอะไรในชุมชน

☐ 1) ไม่มี ☐ 2) มี (ระบุ)

☐ 2.1) อบต. ☐ 2.2) ผู้นำศาสนา ☐ 2.3) อสม.

☐ 2.4) ครู

☐ 2.5) สมาชิกกลุ่มแม่บ้าน/ อาชีพ (ระบุ) .....

☐ 2.6) อื่น ๆ (ระบุ).....

8. ในชุมชนของท่านมีครอบครัวที่เลี้ยงดูเด็กเติบโต เป็นคนดี และเก่ง หรือไม่

☐ 1) มีส่วนใหญ่>10 ครอบครัว ☐ 2) มี> 5ครอบครัว ☐ 3) มีน้อย 1-2 ครอบครัว ☐ 4) ไม่มี

FORM : FGD-FAMILY FORM : A **ID** ☐☐☐☐☐

แนวคำถาม : สนทนากลุ่มครอบครัวและชุมชน

ข้อมูลบริบท

อธิบายสิ่งแวดล้อมบรรยากาศในการทำสนทนากลุ่ม ความพร้อมของผู้เข้าร่วม สีหน้า ท่าทาง ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม โอกาสการแสดงความคิดเห็น การหาข้อสรุปร่วมกัน การแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2550

เริ่มเวลา.....สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....นาที

สถานที่.....

.....

ผลการสนทนากลุ่ม [ ] 1. เสร็จสมบูรณ์[ ] 2. ไม่เสร็จ [ ] 3. ไม่ให้ความร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้

เหตุผลที่ไม่ร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จ คือ

.....

.....

พนักงานสัมภาษณ์.....

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ประเด็นคำถามที่ใช้สนทนา Trigger Questions Family / Specific Community

1. คุณอยากเห็นลูกหลานเติบโตขึ้นเป็นอย่างไร (ลักษณะของเด็กดี เก่ง ที่กลุ่มอยากให้เป็น)
2. ในชุมชนของท่าน ครอบครัวที่เลี้ยงลูกได้ดี เขามีวิธีการเลี้ยงดูอย่างไร
3. เด็กในชุมชนนี้ ท่านคิดว่ามีอะไรที่ **น่าพึงพอใจ** และมีอะไรที่ **น่าเป็นห่วง** อย่างไร
4. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ **เอื้อประโยชน์** ต่อการเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพ เช่น วิธีการทำอาหาร วิธีการอบรมเลี้ยงดู การดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการรวมกลุ่มช่วยเหลือเด็กและครอบครัว (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)

FORM : FGD-FAMILY FORM : A **ID** □□□□□

5. ในชุมชนของท่านมีปัจจัยเชิงบริบทวัฒนธรรม มีพิธีกรรม ความเชื่อประเพณี หรือวิธีปฏิบัติอย่างไรที่ **ขัดขวาง** หรือ ทำให้เกิด **ผลเสียต่อเด็ก** เช่น ทำให้เด็กไม่ได้กินนมแม่ เกิดปัญหาสุขภาพ หรือมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา สูบบุหรี่ ดื่มสุรา เล่นการพนัน ทำร้ายร่างกายและจิตใจ การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่ (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก)
6. ท่านคิดว่า พ่อควรมีบทบาทในการดูแลลูกอย่างไรในชุมชนนี้ และพ่อทำอย่างนั้นหรือไม่ และถ้าหากจะให้พ่อช่วยดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก ควรทำอย่างไร
7. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า **"แม่ควรเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวจนเด็กอายุ 6 เดือน"** เพราะอะไรแม่จึงทำไม่ได้ ควรทำอย่างไร
8. ในครอบครัวมีการดูแลและฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดร่างกายอย่างไร ควรปรับปรุงอย่างไร (การอาบน้ำ, สระผม, การแปรงฟัน, การตัดผม, การตัดเล็บ, การทำความสะอาดหู และตา)
9. เมื่อเด็กเจ็บป่วยพ่อแม่มีวิธีการในการดูแลรักษาเด็กอย่างไร
10. ครอบครัวมีวิธีการสอนให้เด็กรู้จักวิธีการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างไร (การใช้ภาษาพื้นเมือง และภาษาประจำกลุ่ม การเรียนรู้ขนบธรรมเนียมกฎระเบียบ / หลักศาสนา / หลักคุณธรรม)
11. ท่านคิดว่า **"ครอบครัวในชุมชนต้องการความช่วยเหลืออะไรบ้างในการเลี้ยงดูลูก"** (เรียงลำดับความสำคัญ 3 ลำดับแรก) (การดูโทรทัศน์ การเล่นเกมส์ของเด็กและผู้ใหญ่)

****

FORM : FGD-PROVIDER FORM : B **ID** ☐☐☐☐☐

แบบสำรวจข้อมูลผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม ผู้นำในจังหวัด

โครงการวิจัยพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ 6 จังหวัดที่ประสบภัยสึนามิ

ชื่อผู้เข้าร่วมสนทนา.....นามสกุล.....

ตำแหน่ง.....หน่วยงาน / สังกัด.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

1. เพศ ☐ 1) ชาย ☐ 2) หญิง 2. ปัจจุบันท่านอายุ.....ปี.....เดือน

3. ปัจจุบันท่านนับถือศาสนา ☐ 1) พุทธ ☐ 2) อิสลาม ☐ 3) คริสต์ ☐ 4) อื่น ๆ ระบุ.....

4. ระดับการศึกษา

☐ 0) ไม่ได้เข้าเรียน ☐ 1) ≤ ประถมศึกษาปีที่ 4 ☐ 2) ประถมศึกษาปีที่ 6

☐ 3) ม.ต้น ☐ 4) ม.ปลาย/ปวช. ☐ 5) ปวส. ☐ 6) ปริญญาตรี ☐ 7) >ปริญญาตรี

5. ท่านมีบทบาทหน้าที่อะไรในชุมชน/จังหวัด

☐ 1) อบจ. ☐ 2) อบต. ☐ 3) สาธารณสุข ☐ 4) การศึกษา ☐ 5) พมจ.

☐ 6) พช. ☐ 7) สื่อ ☐ 8) ผู้นำศาสนา ☐ 9) กลุ่มเยาวชน

☐ 10) เครือข่ายครอบครัว ☐ 11) NGO ☐ 12) อื่นๆ.....

✡ บทบาท/หน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานพัฒนาเด็กในจังหวัดของท่าน (โดยย่อ)

.....

.....

.....

.....

6. ท่านคิดว่า "ครอบครัวและชุมชนในพื้นที่ซึ่งท่านดูแลอยู่ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก" ในระดับใด

☐ 1) มาก คืออยู่แล้ว ☐ 2) ปานกลาง ☐ 3) น้อยเกินไป ☐ 4) ไม่มี ☐ 5) เป็นอุปสรรค

****

FORM : FGD-PROVIDER FORM : B **ID** ☐☐☐☐☐

แนวคำถามสนทนา : กลุ่มผู้นำในจังหวัด

ข้อมูลบริบท

อธิบายสิ่งแวดล้อมบรรยากาศในการทำสนทนากลุ่ม ความพร้อมของผู้เข้าร่วม สีหน้า ท่าทาง ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม โอกาสการแสดงความคิดเห็น การหาข้อสรุปร่วมกัน การแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ร่วมกัน

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.2550

เริ่มเวลา.....สิ้นสุดเวลา.....รวมเวลา.....นาที

สถานที่.....

.....

ผลการสนทนากลุ่ม [ ] 1. เสร็จสมบูรณ์[ ] 2. ไม่เสร็จ [ ] 3. ไม่ให้ความร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้

เหตุผลที่ไม่ร่วมมือ / สัมภาษณ์ไม่ได้หรือไม่เสร็จ คือ

.....

.....

พนักงานสัมภาษณ์.....

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ผู้ควบคุมภาคสนาม.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2550

ประเด็นคำถามที่ใช้สนทนา Trigger Questions Provider Group

1. ในฐานะที่ท่านเป็นบุคลากรหน่วยงานที่ทำงานในชุมชน ท่านคิดว่า เด็กๆ เป็นไปตามเป้าหมายที่ชุมชนต้องการหรือไม่ และท่านคิดว่าเป็นไปได้ตามเป้าหมายของหน่วยงานหรือไม่

2. แนวคิด หรือ นโยบายในเรื่องการพัฒนาเด็กของจังหวัดเป็นอย่างไร (MCH board, ประสานงานระหว่างหน่วยงานชุมชน ประสานงานในพื้นที่)

3. ท่านคิดว่า การเลี้ยงดู และการพัฒนาเด็กเล็กในชุมชนทั่วไป และกลุ่มเสี่ยงในจังหวัดของท่านเป็นอย่างไร (ชนบทไทย พุทธ ไทยอิสลาม มอแกน แรงงานอพยพ และ กลุ่มด้อยโอกาสในชุมชนเมือง)

FORM : FGD-PROVIDER FORM : B **ID** ☐☐☐☐☐

4. **ผู้วิจัยเสนอสรุปปัญหาที่รวบรวมได้มาจากครอบครัวและชุมชนกลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัด** อยากจะทราบว่าท่านเห็นด้วยกับปัญหาเหล่านี้หรือไม่ มีสิ่งใดเพิ่มเติมหรือแตกต่างกัน ท่านจะจัดลำดับความเร่งด่วนอย่างไร

5. ท่านเห็นว่าพฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว และชุมชนที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยน ได้แก่อะไรบ้าง ในชุมชนใด และควรจะทำอย่างไรจึงจะได้ผลดี

6. ท่านคิดว่ามีปัจจัยสำคัญอะไรบ้าง ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กในชุมชนดังกล่าวอย่างไรบ้าง (ถ้ามีส่วนร่วม ท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง และยกตัวอย่างที่มีผลสำเร็จในการพัฒนาเด็ก)

8. การทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นกับครอบครัวในชุมชนได้ทำงานเกี่ยวกับเรื่องเด็กมีอะไรบ้าง หากจะเพิ่มประสิทธิภาพต้องทำอย่างไร

9. ในการทำงานเรื่องเด็กของจังหวัด ได้นำผลการประเมินสภาวะการอบรมเลี้ยงดูเด็ก การประสานงานระหว่างหน่วยงานเหล่านั้นกับการมีส่วนร่วมของครอบครัวในชุมชนมาปรับปรุงการดำเนินการอย่างไรบ้าง (เช่น เทคนิค Plan Do Act, Participatory Learning and Action)

10. เพื่อให้ท่านสามารถร่วมกันทำงานพัฒนาเด็กของจังหวัดให้ประสบผลสำเร็จ ท่านต้องการความช่วยเหลือ หรือ เพิ่มกำลัง อย่างไรบ้าง

****

ภาคผนวก ข: ภาพระหว่างการเก็บข้อมูล

Home visit กลุ่มไทยพุทธ หมู่ที่ 2 ซอยวัดปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Home visit กลุ่มไทยมุสลิม หมู่ที่ 2 ซอยนิรนาม ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Home visit กลุ่มแรงงานต่างด้าว หมู่ที่ 2 บ้านตูแตหรำ ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Home visit กลุ่มชุมชนแออัด หมู่ที่ 4 ชุมชนประชาบำรุง ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Focus group กลุ่มไทยพุทธ หมู่ที่ 2 ซอยวัดปากบารา ตำบลปากน้ำ อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Focus group กลุ่มชุมชนแออัด หมู่ที่ 4 ชุมชนประชาบำรุง ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Focus group กลุ่มแรงงานต่างด้าว หมู่ที่ 2 บ้านตูแตหรำ ตำบลกำแพง อำเภอละงู จังหวัดสตูล

Focus group กลุ่มผู้นำต่าง ๆ ใน จ.สตูล